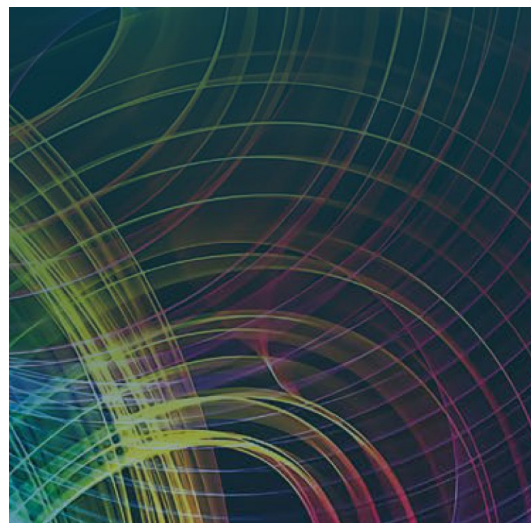

OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag

Detta är en översättning av en OECD-publikation

ISBN 978-92-64-60598-5 (tryckt version)
ISBN 978-92-64-81363-2 (PDF)

OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag

Översättning av en del av ett dokument som OECD ursprungligen publicerat på engelska med följande titel: *OECD (2023), OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct*, OECD Publishing, Paris,

<https://doi.org/10.1787/81f92357-en>

Denna översättning är inte gjord av OECD och bör inte betraktas som OECD:s officiella översättning. Översättaren bär ensam ansvaret för översättningens kvalitet och överensstämmelse med källspråkstexten. Om det ursprungliga verket och översättningen skiljer sig åt ska endast det ursprungliga verket anses giltigt.

2023 års ändringar i riktlinjerna om ansvarsfullt företagande för multinationella företag har antagits av de regeringar som har anslutit sig till deklARATIONEN om internationella investeringar och multinationella företag [OECD/LEGAL/0144]. Beslutet rörande riktlinjerna om ansvarsfullt företagande för multinationella företag [OECD/LEGAL/0307] har antagits av OECD-rådet på ministernivå. Kommentarererna till bådadera har godkänts av OECD:s investeringskommitté. Förordet publiceras under OECD:s generalsekreterares ansvar och avspeglar inte nödvändigtvis OECD-medlemsstaternas officiella ståndpunkter.

Varken detta dokument eller någon av de uppgifter och kartor som ingår däri ska tolkas så, att de påverkar ställningen för eller suveräniteten över något territorium, sträckningen av någon gräns mellan stater eller namnet på något territorium, någon stad eller något område.

Hänvisning till den engelskspråkiga publikationen ska ske enligt följande:

OECD (2023), *OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct*, OECD Publishing, Paris,

<https://doi.org/10.1787/81f92357-en>.

Korrigenda till OECD-publikationer återfinns på följande webbplats:

www.oecd.org/about/publishing/corrigenda.htm. © OECD 2023

Användningen av detta verk, både den digitala och den tryckta versionen, regleras av de villkor som anges på webbadressen:

<https://www.oecd.org/termsandconditions>.

Förord

OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag (nedan kallade *riktlinjerna*) är regeringars gemensamma rekommendationer till multinationella företag. Syftet med *riktlinjerna* är att se till att näringslivet bidrar mer till en hållbar utveckling och att avhjälpa negativ påverkan som företags verksamhet kan medföra för människorna, planeten och samhället. Till stöd för *riktlinjerna* finns en unik tillämpningsmekanism bestående av nationella kontaktpunkter för ansvarsfullt företagande som regeringarna ska inrätta för att öka *riktlinjernas* genomslag.

Sedan införandet år 1976 har *riktlinjerna* vid upprepade tillfällen reviderats. Syftet har varit att se till att de förblir ändamålsenliga mot bakgrund av samhällsutmaningar och ett föränderligt sammanhang för internationellt företagande. 2023 års revidering avspeglar erfarenheterna från det decennium som har förflutit sedan den föregående revideringen år 2011, och den beaktar brådskande sociala, miljömässiga och tekniska prioriteringar som samhällen och företag måste göra. De viktigaste ändringarna rör bland annat följande:

- Rekommendationer om hur företagen kan agera i överensstämmelse med internationellt överenskomna mål på områdena klimatförändringar och biologisk mångfald.
- Inkludering av förväntningar i fråga om tillbörlig aktsamhet när det gäller utveckling, finansiering, försäljning, licensiering och användning av samt handel med teknik, inbegripet insamling och användning av data.
- Rekommendationer om hur företagen förväntas tillämpa tillbörlig aktsamhet såvitt avser påverkan och affärsförbindelser med koppling till användningen av deras varor och tjänster.
- Bättre skydd för riskutsatta personer och grupper, inbegripet för dem som uttrycker oro över företags agerande.
- Reviderade rekommendationer om redovisning av information rörande ansvarsfullt företagande.
- Utvidgning av rekommendationerna om tillbörlig aktsamhet till att omfatta alla former av korruption.
- Rekommendationer om hur företagen kan se till att deras lobbyverksamhet är förenlig med *riktlinjerna*.
- Stärkta procedurregler för att göra de nationella kontaktpunkterna för ansvarsfullt företagande mer synliga och mer ändamålsenliga samt funktionellt likvärdiga.

Revideringen har genomförts av de 51 regeringar som har anslutit sig till OECD:s deklARATION om internationella investeringar och multinationella företag samt av Europeiska unionen, vilka deltar i OECD:s arbetsgrupp för ansvarsfullt företagande och i OECD:s investeringskommitté. Revideringsarbetet har dragit nytta av ett nära samarbete med institutionella intressenter – OECD:s näringslivsorganisation (BIAC), OECD:s fackliga rådgivande kommitté (TUAC) och OECD Watch – som företräder ståndpunkterna hos miljontals företag, arbetstagare och civilsamhällesaktörer världen över. I processen har också ingått två offentliga samrådsrundor där berörda intressenter från hela världen har kunnat yttra sig.

Samråd har också hållits med OECD:s olika organ och dess respektive sekretariat. Bland de organ som har bidragit till revideringen av temakapitel i *riktlinjerna* märks kommittén för konkurrensfrågor, kommittén för konsumentpolitik, kommittén för bolagsstyrning, kommittén för utvecklingsstöd, kommittén för frågor som rör den digitala ekonomin, kommittén för sysselsättning, arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor, kommittén för miljöpolitik, kommittén för finansmarknadsfrågor, kommittén för skattefrågor, kommittén för näringsliv, innovation och entreprenörskap, kommittén för frågor som rör försäkringar och privata pensioner, kommittén för vetenskaps- och teknikpolitik, kommittén för frågor som rör små och medelstora företag samt entreprenörskap, kommittén för handelsfrågor, arbetsgruppen för frågor som rör mutor i internationella affärstransaktioner och arbetsgruppen för högre tjänstemän på området offentlig integritet.

Revideringsarbetet har genomgående erhållit stöd från OECD:s centrum för ansvarsfullt företagande inom direktoratet för finansiella frågor och näringslivsfrågor.

Innehållsförteckning

Förord	4
Deklaration om internationella investeringar och multinationella företag	8

Del I: OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag	11
Inledning.....	12
I. Begrepp och principer	15
II. Allmän policy	17
III. Informationshantering	28
IV. Mänskliga rättigheter	34
V. Arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter	39
VI. Miljö	47
VII. Mutor och andra former av korruption.....	57
VIII. Konsumentintressen.....	63
IX. Vetenskap, teknik och innovation	68
X. Konkurrens.....	73
XI. Beskattning	76

Del II: Procedurregler för tillämpning av OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag	80
Rådets beslut rörande riktlinjerna om ansvarsfullt företagande för multinationella företag.....	81
Procedurregler	84
Kommentarer till procedurreglerna	93

Deklaration om internationella investeringar och multinationella företag

De regeringar som har anslutit sig¹, vilka anser

- att internationella investeringar har avgörande betydelse för världsekonomin och påtagligt har bidragit till utvecklingen i deras länder,
- att multinationella företag spelar en viktig roll i denna investeringsprocess,
- att internationellt samarbete kan förbättra klimatet för internationella investeringar, främja de positiva bidrag som multinationella företag kan lämna till ekonomiskt, socialt och miljömässigt framåtskridande samt minska och lösa svårigheter som kan uppkomma genom dessa företags olika aktiviteter,
- att fördelarna med internationellt samarbete förstärks genom att frågor knutna till internationella investeringar och multinationella företag tas upp i ett väl avvägt ramverk av inbördes sammanhängande instrument,

Deklarerar

Riktlinjer för multinationella företag

I. att de gemensamt rekommenderar multinationella företag som verkar inom eller från deras territorier att följa de riktlinjer som återfinns i bilaga I härtil,² med beaktande av de överväganden och förutsättningar som anges i inledningen och som utgör en integrerande del av nämnda riktlinjer,

Nationell behandling

II. 1. att de regeringar som har anslutit sig bör medge – i överensstämmelse med sitt behov att upprätthålla allmän ordning, att skydda sina

1 Per den 8 juni 2023 har samtliga OECD-medlemsstater anslutit sig, liksom Argentina, Brasilien, Bulgarien, Egypten, Jordanien, Kazakstan, Kroatien, Marocko, Peru, Rumänien, Tunisien, Ukraina och Uruguay. Europeiska gemenskapen har inbjudits att ställa sig bakom avsnittet om nationell behandling såvitt avser frågor som faller inom dess befogenhetsområde.

2 Texten till *Riktlinjerna om ansvarsfullt företagande för multinationella företag* återges i del I av denna publikation.

väsentliga säkerhetsintressen och att fullgöra åtaganden rörande internationell fred och säkerhet – företag som verkar inom deras territorier och som ägs eller kontrolleras direkt eller indirekt av medborgare i en annan stat vars regering har anslutit sig (nedan kallade utlandskontrollerade företag) en behandling enligt sina lagar, sina andra författningar och sin administrativa praxis som är förenlig med internationell rätt och som inte är mindre fördelaktig än den behandling som i samma situation medges inhemska företag (nedan betecknat nationell behandling),

2. att de regeringar som har anslutit sig kommer att överväga att tillämpa "nationell behandling" i förhållande till andra länder än dem vilkas regeringar har anslutit sig,

3. att de regeringar som har anslutit sig, kommer att söka tillse att deras på nationell nivå avgränsade områden tillämpar "nationell behandling",

4. att denna deklaration inte behandlar rätten för de regeringar som har anslutit sig att reglera införandet av utländskt kapital för investeringar eller villkoren för etablering av utländska företag,

Motstridiga krav

III. att de kommer att samarbeta i syfte att undvika eller minimera förekomsten av motstridiga krav på multinationella företag och att de kommer att beakta de allmänna överväganden och konkreta tillvägagångssätt som beskrivs i bilaga 2 härtill.³

Åtgärder som främjar och hämmar internationella investeringar

IV. 1. att de erkänner behovet av att stärka sitt inbördes samarbete i fråga om internationella direktinvesteringar,

2. att de därför erkänner behovet av att tillräckligt beakta intressena hos regeringar som har anslutit sig i fall där dessa påverkas av särskilda lagar och andra författningar och särskild administrativ praxis på området (nedan tillsammans betecknade åtgärder) som innebär att internationella direktinvesteringar officiellt främjas eller hämmas,

3. att de regeringar som har anslutit sig kommer att eftersträva att göra sådana åtgärder så öppna som möjligt, så att deras betydelse och syfte kan fastslås och så att information om dem kan göras lättillgänglig,

Samrådsförfaranden

3 Bilaga 2 återfinns i den fullständiga versionen av deklarationen om internationella investeringar och multinationella företag, vilken finns tillgänglig här: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0144>.

V. att de är beredda att samråda med varandra rörande ovanstående frågor i enlighet med rådets relevanta beslut,

Översyn

VI. att de regelbundet kommer att se över ovanstående frågor i syfte att öka effektiviteten i det internationella ekonomiska samarbetet mellan de regeringar som har anslutit sig i frågor rörande internationella investeringar och multinationella företag.

Del I: OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag

Text och kommentarer

Inledning

1. OECD:s *riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag* (nedan kallade *riktlinjerna*) är regeringars rekommendationer till multinationella företag. Det gemensamma målet för de regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* är att främja de positiva bidrag som företagen kan ge till ekonomiskt, miljömässigt och socialt framåtskridande och att minimera negativ påverkan inom områden omfattade av *riktlinjerna* som har koppling till ett företags verksamhet, varor och tjänster. Ett ansvarsfullt företagande kan göra det möjligt att skapa rättvisa konkurrensvillkor på de globala marknaderna, främja ett dynamiskt och välfungerande näringsliv och öka näringslivets bidrag till hållbar utveckling, inbegripet lösningar för att avhjälpa och hantera klimatförändringar.

2. *Riktlinjerna* är en del av OECD:s *deklaration om internationella investeringar och multinationella företag* [OECD/LEGAL/0144]. De regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* gör en bindande utfästelse att främja deras genomslag i enlighet med *rådets beslut rörande OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag* [OECD/LEGAL/0307]. I detta sammanhang har de nationella kontaktpunkterna för ansvarsfullt företagande en nyckelroll.

3. Avsikten med *riktlinjerna* är att uppmuntra till ansvarsfull handel och ansvarsfulla investeringar och att därigenom förstärka de fördelar som handel och investeringar medför genom ett kontinuerligt engagemang och kontinuerliga förbättringar på alla marknader i världen. Internationell handel och internationella investeringar stärker och fördjupar banden mellan länder och regioner i världen och skapar betydande fördelar som samhällena behöver för att kunna uppnå resultat i fråga om hållbar utveckling, bland annat fler och bättre arbeten, kompetensutveckling, varor och tjänster som höjer levnadsstandarden och den tillgång till finansiering och teknik som krävs för den digitala och den gröna omställningen.

4. *Riktlinjerna* är ett uttryck för de anslutna regeringarnas gemensamma förväntningar att företag verksamma inom eller från deras länder ska visa prov på ansvarsfullt företagande. Företagen och andra intressenter ska kunna konsultera *riktlinjerna* för att ta reda på vad som gäller. Bland rekommendationerna i *riktlinjerna* märks att företagen ska tillämpa riskbaserad tillbörlig aktsamhet i syfte att identifiera, förhindra och begränsa faktisk och potentiell negativ påverkan inom områden som omfattas av *riktlinjerna* samt redogöra för hur de hanterar sådan påverkan. I det hänseendet både kompletterar och förstärker *riktlinjerna* de andra privata och offentliga insatser som görs för att slå fast vad ansvarsfullt företagande innebär och omsätta det i praktiken.

5. *Riktlinjerna* innehåller frivilliga principer och standarder för ansvarsfullt företagande som är förenliga med tillämpliga lagar och internationellt erkända standarder. De frågor som omfattas av *riktlinjerna* kan även vara föremål för nationell lagstiftning och internationella åtaganden. De rekommendationer om ansvarsfullt företagande som lämnas i *riktlinjerna* kan gå utöver vad företagen enligt lag är skyldiga att göra. Regeringarnas rekommendation att företagen ska rätta sig efter *riktlinjerna* är fristående från frågor som rör utkrävande av ansvar enligt lag och upprätthållande av lag och ordning.

6. Multinationella företags förmåga att främja en hållbar utveckling blir betydligt större när handel och investeringar sker på öppna, konkurrensutsatta och lämpligt reglerade marknader där rättsstatens principer råder och civilsamhället har ett reellt demokratiskt utrymme. Regeringarna har en viktig roll att spela när det gäller att stödja en ändamålsenlig tillämpning av *riktlinjerna*, bland annat genom att skapa en politisk miljö där det finns förutsättningar att verka för, stödja och främja ansvarsfulla affärsmetoder. Om politiken på nationell nivå stämmer överens med den på internationell nivå, kan det bli lättare att få olika initiativ inom ansvarsfullt företagande att peka i samma riktning och stå i samklang med varandra. I detta hänseende är det viktigt att regeringarna tillämpar en väl vald kombination av tillvägagångssätt och metoder som kan tänkas inbegripa både obligatoriska och frivilliga inslag liksom kapacitetsuppbyggnad och andra komplementåtgärder. Den närmare utformningen av politiska program, lagstiftning och andra åtgärder avseende ansvarsfullt företagande beror nödvändigtvis på det politiska, administrativa och rättsliga sammanhanget i varje enskilt land.

7. Den politiska, ekonomiska, miljömässiga, sociala, fysiska och tekniska miljö som de internationella företagen verkar i är stadd i genomgripande och snabb förändring. *Riktlinjerna* har även utvecklats för att kunna avspegla dessa förändringar. Under de senaste decennierna har internationell handel och finans kommit att utgöra en avsevärt större andel av den globala ekonomin. Storföretagen står fortfarande för en betydande del av den internationella handeln och de internationella investeringarna, men gränsöverskridande handel och investeringar från små och medelstora företag har ökat i omfattning och sådana företag spelar nu en viktig roll på de internationella marknaderna. De multinationella företagen har liksom de nationella företagen utvecklats till att innefatta ett bredare spektrum av affärsarrangemang och organisationsformer. Den tekniska utvecklingen liksom strategiska allianser och närmare samarbeten med leverantörer och uppdragstagare tenderar att göra företagets gränser mer otydliga. Den snabba utvecklingen i fråga om de multinationella företagens struktur avspeglas också i den verksamhet de bedriver i tillväxt- och utvecklingsekonomier, vilkas andel av gränsöverskridande handel och investeringar ökar. I tillväxt- och utvecklingsekonomier har multinationella

företag diversifierat från primärproduktion och råvaruutvinning till tillverkning, montering, utveckling av inhemska marknader och tjänster.

8. De ekonomiska förändringarnas art, omfattning och hastighet har ställt företagen och deras intressenter inför nya strategiska utmaningar. Konkurrensen är intensiv och de multinationella företagen behöver hantera ett antal olika rättsordningar, samhällsstrukturer och tillsynssystem. Många multinationella företag har visat att det är fullt möjligt att uppfylla högt ställda krav på det affärsmässiga agerandet och samtidigt uppvisa god tillväxt och lönsamhet. Företagen tillämpar allt oftare affärsmodeller där ett av de mål som eftersträvas är en hållbar utveckling och där de ekonomiska, miljömässiga och sociala målen hänger samman med varandra. Dessutom har företag främjat en social dialog om vad som utgör ansvarsfullt företagande, och de har samarbetat med intressenter – bland annat inom ramen för initiativ där många olika intressenter är företrädare – kring utveckling av vägledning för ansvarsfullt företagande.

9. Både antagandet av den första versionen av *riktlinjerna* år 1976 och de revideringar som sedermera har gjorts avspeglar att det ställs allt högre krav på företagen att de ska följa principer och standarder för ansvarsfullt företagande. Den utvecklingen kan sägas ha tagit sin början i och med det arbete som Internationella arbetsorganisationen (ILO) utförde i början av 1900-talet. En annan mycket viktig händelse var att Förenta nationerna (FN) antog den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna år 1948. Sedan dess har det pågått ett ständigt arbete med att utveckla standarder som är relevanta för många olika aspekter av ansvarsfullt företagande. OECD har lämnat viktiga bidrag till denna process genom att utveckla standarder avseende områden som miljö, korruptionsbekämpning, konsumentintressen, vetenskap, teknik och innovation, bolagsstyrning och beskattning.

10. *Riktlinjerna* är fortsatt det främsta internationella instrumentet på området ansvarsfullt företagande. De regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* har utfäst sig att samarbeta med varandra och med andra regeringar i syfte att främja tillämpningen av *riktlinjerna* i samarbete med de många företag, fackföreningar och andra icke-statliga organisationer som var och en på sitt sätt strävar i samma riktning.

I. Begrepp och principer

1. *Riktlinjerna* är regeringars gemensamma rekommendationer till multinationella företag. De innehåller principer och standarder för god praxis som är förenliga med tillämpliga lagar och internationellt erkända standarder. Det är frivilligt för företagen att följa *riktlinjerna*. Således handlar det inte om krav som kan göras gällande rättsligt. Däremot kan vissa av de frågor som tas upp i *riktlinjerna* även vara reglerade i nationell lagstiftning eller omfattas av internationella åtaganden.

2. Företagens främsta skyldighet är att följa inhemska lagar. *Riktlinjerna* ersätter inte, och ska inte heller anses stå över, inhemska lagar och andra författningar. Att regeringar inte upprätthåller principer och standarder som stämmer överens med *riktlinjerna* eller fullgör sina därtill knutna internationella åtaganden minskar dock inte förväntningarna på företagen att de ska följa *riktlinjerna*. I många fall går *riktlinjerna* utöver lagen, men de ska inte och är inte heller avsedda att försätta företag i situationer där de ställs inför motstridiga krav. I länder där inhemska lagar och andra författningar är oförenliga med principerna och standarderna i *riktlinjerna* bör företagen dock sträva efter att efterleva dessa principer och standarder i så stor utsträckning de kan utan att bryta mot inhemsk lag.

3. Eftersom de multinationella företagens verksamhet finns i hela världen bör det internationella samarbetet inom detta område omfatta alla länder. De anslutna regeringarna uppmuntrar de företag som verkar inom eller från deras respektive territorier att följa *riktlinjerna* var de än bedriver sin verksamhet, samtidigt som de tar hänsyn till varje värdlands särskilda förhållanden.

4. Någon exakt definition av vad ett multinationellt företag är behövs inte för att syftet med *riktlinjerna* ska kunna uppnås. *Riktlinjerna* medger att en bred ansats används för att avgöra vilka företag som i det här sammanhanget ska anses vara multinationella, men väsentliga faktorer att beakta är det internationella inslaget i ett företags struktur eller verksamhet liksom dess kommersiella form, mål eller verksamhet. Multinationella företag är verksamma inom ekonomins alla sektorer. Det rör sig i regel om bolag eller andra enheter som är etablerade i mer än ett land och som är sammankopplade på ett sådant sätt att de kan samordna sin verksamhet på olika sätt. En eller flera av enheterna i en grupp eller koncern kan ha förmågan att utöva ett betydande inflytande över de övrigas verksamhet, och graden av självständighet inom gruppen eller koncernen kan variera stort från ett multinationellt företag till ett annat. Ägandet kan vara privat, statligt eller blandat. *Riktlinjerna* är avsedda för samtliga enheter inom multinationella företag (moderbolag och/eller lokala enheter). Utifrån sin faktiska inbördes ansvarsfördelning förväntas de olika enheterna samarbeta med och bistå varandra för att underlätta efterlevnaden av *riktlinjerna*.

5. *Riktlinjerna* är inte avsedda att leda till att multinationella och inhemska företag behandlas olika, utan de är tänkta att åskådliggöra god praxis för alla. Förväntningarna är alltså desamma på multinationella företag som på inhemska företag när det gäller hur de bör bedriva sin verksamhet i samtliga hänseenden där *riktlinjerna* är relevanta för båda kategorierna.

6. De anslutna regeringarna vill uppmuntra till största möjliga efterlevnad av *riktlinjerna*. De är medvetna om att små och medelstora företag inte alltid har samma möjligheter som större företag men vill ändå uppmuntra även de förstnämnda att följa *riktlinjernas* rekommendationer i största möjliga utsträckning.

7. De regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* ska inte använda dessa i protektionistiskt syfte eller på något annat sätt som undergräver de komparativa fördelarna för något land där multinationella företag investerar.

8. En regering har rätt att fastställa villkoren för multinationella företags verksamhet inom dess jurisdiktion, med förbehåll för internationell rätt. Enheter inom ett multinationellt företag som återfinns i olika länder omfattas av lagarna i dessa länder. I fall där anslutna eller andra länder ställer motstridiga krav på multinationella företag, uppmanas de berörda regeringarna att samarbeta med ärligt uppsåt i syfte att lösa de problem som kan uppstå.

9. De regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* är medvetna om att de förväntas fullgöra sin skyldighet att behandla företag rättvist och i enlighet med internationell rätt och ingångna avtal.

10. Företagen och regeringarna i värdländerna uppmuntras att använda lämpliga mekanismer för lösning av internationella tvister, inbegripet skiljeförfarande, för att avhjälpa eventuella rättsliga problem som kan uppkomma dem emellan.

11. De regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* ska tillämpa dem och uppmuntra till att de används. De ska inrätta nationella kontaktpunkter för ansvarsfullt företagande som främjar *riktlinjerna* och fungerar som discussionsforum i alla frågor som rör *riktlinjerna*. De anslutna regeringarna ska också delta i lämpliga översyns- och samrådsförfaranden för att hantera relevanta frågor som rör tolkningen och tillämpningen av *riktlinjerna* samt för att se till att *riktlinjerna* förblir relevanta i en föränderlig värld.

II. Allmän policy

Företagen bör helt och fullt beakta den etablerade policyn i de länder där de bedriver sin verksamhet och ta hänsyn till andra intressenters synpunkter, framför allt inom de områden som anges nedan.

A. Företagen bör göra följande:

1. Bidra till ekonomiska, miljömässiga och sociala framsteg i syfte att uppnå en hållbar utveckling.
2. Respektera de internationellt erkända mänskliga rättigheterna för dem som berörs av deras verksamhet.
3. Uppmuntra till lokal kapacitetsuppbyggnad genom nära samarbete med lokalsamhället, inbegripet verksamheter som de har affärsintressen i, och utveckla företagets verksamhet på inhemska och utländska marknader med hjälp av sunda affärsmetoder.
4. Stimulera uppbyggnaden av humankapital, särskilt genom att skapa arbetstillfällen och erbjuda sina anställda utbildningsmöjligheter.
5. Säkerställa insynen i och integriteten hos sin lobbyverksamhet och avstå från att försöka hitta eller godta undantag som inte har stöd i de lagar och andra regelverk som avser mänskliga rättigheter, miljö, hälsa, säkerhet, arbete, beskattning, finansiella incitament och andra frågor.
6. Stödja och upprätthålla principer för god bolagsstyrning och utveckla och tillämpa god praxis bland annat i styrningen av hela företagsgruppen eller koncernen.
7. Utveckla och tillämpa självreglerande och ändamålsenliga ledningssystem och praxis för kontroll av den egna kravefterlevnaden (egentillsyn) som främjar en relation präglad av förtroende och ömsesidig tillit mellan företagen och de samhällen där de är verksamma.
8. Öka de anställdas kunskap om och efterlevnad av det multinationella företagets policyer genom lämpliga åtgärder för att sprida policyerna, samt genom utbildningsprogram.
9. Avstå från att vidta diskriminerande eller disciplinära åtgärder eller på annat sätt utöva repressalier mot anställda, fackföreningsrepresentanter eller andra arbetstagarföreträdare som med ärligt uppsåt underrättar företagsledningen eller – där så är lämpligt – behörig myndighet om ageranden som strider mot lag, mot *riktlinjerna* eller mot företagets policy.
10. Avstå från att utöva repressalier och vidta åtgärder för att hindra att repressalier utövas – inbegripet av enheter med vilka företaget har en

affärsförbindelse – mot personer eller grupper som försöker undersöka eller undersöker, eller försöker uppmärksamma eller uppmärksammar, faktisk eller potentiell negativ påverkan knuten till företagets verksamhet, varor eller tjänster. Detta innefattar att företagen bör främja ett klimat där enskilda och grupper känner sig trygga med att ta upp frågor samt att företagen där så är relevant bör bidra till att gottgöra negativ påverkan orsakad av sådana repressalier som faktiskt förekommer.

11. Tillämpa riskbaserad tillbörlig aktsamhet, exempelvis genom att göra detta till ett inslag i sina system för hantering av företagsrisker, i syfte att identifiera, förhindra och begränsa faktisk och potentiell negativ påverkan på det sätt som beskrivs i punkterna 12 och 13 samt redogöra för hur sådan påverkan hanteras. Den tillbörliga aktsamhetens art och omfattning beror på omständigheterna i det enskilda fallet.
12. Undvika att genom sin egen verksamhet orsaka eller bidra till negativ påverkan på områden omfattade av *riktlinjerna* samt hantera sådan påverkan när den uppkommer, exempelvis genom att avsätta medel för gottgörelse av negativ påverkan eller genom att samarbeta kring gottgörelse av negativ påverkan.
13. Försöka förhindra eller begränsa negativ påverkan som de inte själva har bidragit till men som likväl är direkt kopplad, via en affärsförbindelse, till deras verksamhet, varor eller tjänster. Avsikten med detta är inte att flytta ansvaret från den enhet som har orsakat en negativ påverkan till ett företag med vilket den enheten har en affärsförbindelse.
14. Utöver hanteringen av negativ påverkan på områden omfattade av *riktlinjerna* även, där så är praktiskt möjligt, uppmuntra enheter med vilka de har en affärsförbindelse att tillämpa principer för ansvarsfullt företagande som är förenliga med *riktlinjerna*.
15. Inom ramen för tillämpningen av tillbörlig aktsamhet ge berörda intressenter eller dessas legitima företrädare tillfälle att yttra sig på ett meningsfullt sätt, så att det blir möjligt att beakta deras synpunkter på verksamheter som i väsentlig grad skulle kunna påverka dem på områden omfattade av *riktlinjerna*.
16. Avstå från otillbörlig inblandning i politisk verksamhet.

B. Företagen uppmuntras att göra följande:

1. Där så är lämpligt delta i eller stödja privata initiativ eller flerpartsinitiativ och social dialog om ansvarsfullt företagande och därvid se till att det inom ramen för dessa initiativ tas vederbörlig hänsyn till de sociala och ekonomiska konsekvenserna för utvecklingsländerna liksom till befintliga internationellt erkända standarder.

Kommentar till kapitel II: Allmän policy

1. Kapitlet "Allmän policy" är det första kapitlet i *riktlinjerna* som innehåller specifika rekommendationer till företagen. Det är ett viktigt kapitel, eftersom det anger tonen och slår fast gemensamma grundläggande principer för de specifika rekommendationerna i efterföljande kapitel.
2. Företagen uppmanas att samarbeta med regeringarna när politik och lagar ska utvecklas och tillämpas. Denna process kan berikas genom att hänsyn tas till synpunkter från andra intressenter i samhället, inbegripet lokalsamhället, personer som påverkas eller kan påverkas negativt av företagets verksamhet och enheter som företagen har affärsintressen i. Det är även viktigt att påpeka att regeringarnas förhållanden med företagen bör ske öppet och att regeringarna bör samråda med näringslivet i samma frågor. Vid utarbetande och användning av såväl frivilliga som regelbaserade förhållningssätt (där *riktlinjerna* utgör en beståndsdel) inom ramen för politiska åtgärder som påverkar företagen, arbetsmarknadens parter och andra intressenter såsom civilsamhällets organisationer och fackföreningar, bör dessa grupper alla ses som regeringens samarbetspartner.
3. Det bör inte finnas någon motsättning mellan de multinationella företagens verksamhet och en hållbar utveckling, och *riktlinjerna* är avsedda att bidra till att dessa båda aspekter kompletterar varandra. Kopplingar mellan ekonomiska, sociala och miljömässiga framsteg har i själva verket avgörande betydelse för möjligheterna att nå målet om en hållbar utveckling.⁴
4. Den allmänna rekommendationen rörande mänskliga rättigheter i punkt A.2 diskuteras mer utförligt i kapitel IV.
5. *Riktlinjerna* innebär även ett erkännande av att multinationella företag genom sin verksamhet i lokalsamhällen kan bidra till lokal kapacitetsuppbyggnad, liksom en uppmaning till dem att ge ett sådant bidrag. På liknande sätt är rekommendationen om uppbyggnad av humankapital att betrakta som ett uttryckligt och framåtblickande erkännande av att de multinationella företagen kan bidra till sina anställdas individuella utveckling. Detta inbegriper inte enbart praxis för anställning utan också utbildning och annan utveckling för anställda. I uppbyggnaden av humankapital ingår även principen om icke-diskriminering

4 En av de mest allmänt vedertagna definitionerna av hållbar utveckling är den som användes av 1987 års världskommission för miljö och utveckling (Brundtlandkommissionen): "En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov." En viktig utgångspunkt i detta sammanhang är de globala målen att utrota fattigdomen i världen, skydda planeten och se till att alla människor åtnjuter fred och välbefinnande.

vid anställning samt rutiner för befordran, livslångt lärande och annan utbildning på arbetsplatsen.

6. Företagen deltar fritt i den offentliga debatten. När de ägnar sig åt offentlig opinionsbildning bör de ta vederbörlig hänsyn till *rekommendationen om principer för öppenhet och integritet i lobbyverksamhet* [OECD/LEGAL/0379] och se till att deras lobbyverksamhet är förenlig med deras åtaganden och mål på de områden som omfattas av *riktlinjerna*. Det är regeringarnas ansvar att upprätta ramverk för offentlig integritet som är ändamålsenliga mot bakgrund av riskerna i samband med lobbyverksamhet riktad mot offentliga tjänstemän. I *riktlinjerna* rekommenderas att företagen i allmänhet ska undvika att anstränga sig att erhålla undantag som inte har stöd i de lagar och andra regelverk som avser bland annat mänskliga rättigheter, miljö, hälsa, säkerhet, arbete, beskattning och finansiella incitament. Detta inskränker inte företagens rätt att försöka få till stånd ändringar i lagar och andra regelverk. Uttrycket "eller godta" är avsett att fästa uppmärksamhet vid den roll som staten kan spela genom att erbjuda sådana undantag. Bestämmelser av detta slag har traditionellt riktat sig till regeringar, men de har direkt relevans även för multinationella företag. Det är dock viktigt att påpeka att det ibland kan finnas välgrundade skäl av allmänintresse att göra specifika undantag från lagar och andra regelverk. Exempel på detta ges i kapitlen "Miljö" och "Konkurrens".
7. I *riktlinjerna* rekommenderas att företagen ska följa god praxis för bolagsstyrning i enlighet med *G20-ländernas och OECD:s principer för bolagsstyrning* [OECD/LEGAL/0413]. I dessa principer uppmanas företagen att skydda aktieägarnas rättigheter och underlätta för dem att utöva sina rättigheter samt att behandla alla aktieägare lika. Företagen bör också erkänna olika intressenters rättigheter enligt lag eller avtal och främja ett aktivt samarbete med dem kring skapandet av välstånd och arbetstillfällen samt hållbara och motståndskraftiga företag.
8. Enligt de ovannämnda principerna ska moderbolagets styrelse se till att företaget styrs strategiskt och att ledningen kontrolleras effektivt, och den ska ansvara inför företaget och aktieägarna samtidigt som den tillvaratar andra intressenters intressen. I detta sammanhang måste styrelsen säkerställa integriteten i företagets system för ekonomisk redovisning och rapportering, inbegripet med hjälp av oberoende revision, tillbörliga kontrollsystem och i synnerhet riskhantering och finansiell och operativ kontroll, och den måste också säkerställa företagets efterlevnad av lagstiftning och relevanta standarder.
9. Dessa principer gäller publika bolag inom koncerner, men även dotterbolagens styrelser kan ha skyldigheter enligt lagstiftningen i den jurisdiktion där respektive bolag är registrerat. Systemen för kontroll och säkerställande av regelefterlevnad bör där så är möjligt omfatta

även sådana dotterbolag. Styrelsens kontroll av styrningen inbegriper en fortlöpande översyn av interna strukturer för att se till att det inom hela koncernen är tydligt vem som är ansvarig inför vem på ledningsnivån.

10. Statsägda multinationella företag omfattas av samma rekommendationer som privatägda företag, men när en stat är ägaren blir den offentliga granskningen ofta intensivare. OECD:s riktlinjer för bolagsstyrning i statligt ägda företag [OECD/LEGAL/0414] är en användbar specialanpassad vägledning för sådana företag, med rekommendationer som väsentligt kan förbättra styrningen.
11. Det huvudsakliga ansvaret för att förbättra det rättsliga och institutionella regelverket vilar på regeringarna, men det finns även goda rent affärsmässiga argument för företag att ha en bra bolagsstyrning.
12. Det finns ett växande nätverk av icke-statliga instrument och åtgärder för egentillsyn som är inriktade på olika aspekter av företagens agerande och på relationerna mellan näringsliv och samhälle. En särskilt intressant utveckling sker i finanssektorn. Företagen har insett att deras verksamhet ofta får effekter på samhället och miljön. Konkret yttrar detta sig bland annat i att företag som är måna om att uppnå sociala och miljömässiga mål, för att därigenom bidra till en hållbar utveckling, inför metoder och ledningssystem för egentillsyn och deltar i därmed sammanhängande initiativ som samlar många olika intressenter. Sådana metoder för egentillsyn och sådana mångpartsinitiativ bör vara trovärdiga och medge insyn. I fall där initiativen är inriktade mot tillbörlig aktsamhet i samband med ansvarsfullt företagande kan en anpassning till relevanta internationella standarder såsom *riktlinjerna* öka effektiviteten och samtidigt minska komplexiteten och kostnaderna för de deltagande företagen. Dessutom kan utvecklingen av sådana metoder främja konstruktiva relationer mellan företagen och de samhällen där de är verksamma. Att företag samarbetar på branschnivå eller i andra sammanhang där många intressenter deltar hindrar dock inte att varje enskilt företag bär ansvaret för att se till att det tillämpar tillbörlig aktsamhet på ett ändamålsenligt sätt.
13. En logisk följd av ändamålsenliga metoder för egentillsyn är att företagen förväntas öka sina anställdas kunskaper om olika företagspolicyer. Åtgärder till skydd för personer som med ärligt uppsåt slår larm om oegentligheter eller potentiellt skadliga omständigheter rekommenderas också, inbegripet skydd för anställda som i fall där gottgörelseåtgärder inte vidtas i rätt tid eller där de löper en reell risk att drabbas av repressalier från sin arbetsgivare lämnar information till behöriga myndigheter om ageranden som strider mot lagen. Ett sådant skydd har särskilt stor relevans för program för intern kontroll, etikfrågor och regelefterlevnad på området korruption, vilket disku-

teras i kapitel VII, och på miljöområdet, men det är även relevant för andra rekommendationer i *riktlinjerna*.

14. Företagen bör vidta åtgärder för att skapa ett forum där det finns möjlighet att under trygga former ge uttryck för farhågor om negativ påverkan knuten till deras egen verksamhet eller till verksamhet som bedrivs av enheter som de har affärsförbindelser med. Att avstå från att utöva repressalier och att vidta åtgärder för att förhindra repressalier är viktigt både för att slå vakt om ett reellt demokratiskt utrymme för civilsamhället och för att undvika att grupper och enskilda kommer till skada när de försöker undersöka, ge uttryck för eller anmäla sådana farhågor eller faktiskt gör detta. Med repressalier avses bland annat åtgärder i vedergällnings- eller diskrimineringssyfte som är avsedda att censurera, skrämja, skada eller tysta kritiker, inbegripet hot, smutskastning, förtal, trakasserier, skrämsel, övervakning, strategiska domstolsåtgärder riktade mot allmänhetens deltagande, försök att kriminalisera lagliga aktiviteter, fysiska angrepp och mord.
15. I *riktlinjerna* avses med (tillämpning av) tillbörlig aktsamhet den process som gör det möjligt för företag att identifiera, förhindra och begränsa sin faktiska och potentiella negativa påverkan samt ta ansvar för hur de hanterar sådan påverkan som en central del i sitt beslutsfattande och i sitt riskhanteringssystem. OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande och OECD:s sektorspecifika vägledning för tillbörlig aktsamhet hjälper företagen att förstå och genomföra *riktlinjernas* rekommendation avseende tillbörlig aktsamhet. Denna vägledning är också avsedd att skapa en samsyn bland regeringar och intressenter om riskbaserad tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande. Följande åtgärder beskrivs översiktligt i OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande: 1. införlivande av ansvarsfullt företagande i policyer och ledningssystem, 2. identifiering och utvärdering av faktisk och potentiell negativ påverkan kopplad till företagets verksamhet, varor eller tjänster, 3. upphörande med, förhindrande av och begränsande av negativ påverkan, 4. uppföljning av genomförande och resultat, 5. redovisning av information om hur påverkan hanteras och 6. avsättande av medel för eller bidragande till gottgörelse vid behov. Dessutom föreslås konkreta insatser för att omsätta dessa åtgärder i praktiken. Alla de konkreta åtgärder som nämns i vägledningen om tillbörlig aktsamhet är dock inte alltid lämpliga i varje enskild situation.
16. Tillbörlig aktsamhet kan vara en komponent i företagets bredare system för riskhantering, förutsatt att det inte endast handlar om att identifiera och hantera risker som är väsentliga för företaget självt utan även om att beakta risker för negativ påverkan på områden som omfattas av *riktlinjerna*. Potentiell påverkan ska hanteras genom insatser för att förhindra eller begränsa den, medan faktisk påverkan

ska hanteras genom gottgörelse. *Riktlinjerna* omfattar sådan negativ påverkan som företaget har orsakat eller bidragit till eller som har ett direkt samband via en affärsförbindelse med företagets verksamhet, varor eller tjänster i enlighet med beskrivningarna i punkterna A.12 och A.13. Tillbörlig aktsamhet kan hjälpa företagen att undvika risken för sådan negativ påverkan. För att någon såvitt avser denna rekommendation ska anses ha "bidragit till" en negativ påverkan ska det föreligga ett betydande bidrag, det vill säga en verksamhet som föranleder, underlättar för eller skapar incitament för en annan enhet att vålla en negativ påverkan; mindre eller obetydliga bidrag tillmäts inte betydelse i detta sammanhang. Ett företags relation till en negativ påverkan är inte statisk utan kan förändras, exempelvis om en situation utvecklas och beroende på i vilken mån risken för att en påverkan ska uppkomma minskar på grund av att tillbörlig aktsamhet har tillämpats och åtgärder vidtagits för att hantera identifierade risker och identifierad påverkan.

17. Med "affärsförbindelser" avses relationer till affärspartner, underleverantörer, franchisetagare, bolag som ett företag har investerat i, kunder, partner i samriskprojekt, enheter i leverantörskedjan vilka tillhandahåller varor eller tjänster som bidrar till företagets egna verksamheter, varor eller tjänster eller vilka erhåller, licensierar, köper eller använder varor eller tjänster från företaget samt alla andra icke-statliga eller statliga enheter som är direkt kopplade till företagets verksamheter, varor eller tjänster. Relationer till enskilda konsumenter som är fysiska personer och som agerar för ändamål utan samband med affärsverksamhet, kommersiell verksamhet eller myndighetsverksamhet anses i allmänhet inte utgöra "affärsförbindelser" i den mening som avses i *riktlinjerna*, även om företag kan bidra till negativ påverkan som vållas av sådana konsumenter. Som affärsförbindelser räknas även andra förbindelser än avtalsbaserade förbindelser, förbindelser i "första ledet" och omedelbara förbindelser. En enhet med vilken ett företag har en affärsförbindelse kan verka inom eller från anslutna länder, eller andra länder. Ett företags förmåga att identifiera, förhindra och begränsa sådan faktisk och potentiell negativ påverkan som beskrivs i punkt A.11 kan variera beroende på vilken typ av affärsförbindelse som föreligger och beroende på andra faktorer, bland annat i linje med vad som beskrivs i punkt 24 i kommentaren.
18. Rekommendationen i punkt A.11 är tillämplig på de områden som omfattas av *riktlinjerna* och som har samband med negativ påverkan kopplad till ett företags verksamhet, varor och tjänster. Däremot är den rekommendationen inte tillämplig på kapitlen "Konkurrens" och "Beskattning". De rekommendationer i *riktlinjerna* som avser tillbörlig aktsamhet bör genomgående läsas mot bakgrund av punkterna A.11–A.13 och de därtill knutna kommentarerna.

-
19. Vilken art av tillbörlig aktsamhet som bör tillämpas och vilken omfattning den bör ha – till exempel vilka särskilda åtgärder som bör vidtas i en viss situation – beror på faktorer såsom i vilket sammanhang företaget är verksamt och vad som anges i de särskilda rekommendationerna i *riktlinjerna*, och dessutom bör den tillbörliga aktsamheten stå i lämplig proportion till företagets storlek, dess inblandning i en negativ påverkan och den negativa påverkans grad av allvar. De åtgärder som ett företag vidtar i syfte att tillämpa tillbörlig aktsamhet bör vara riskbaserade, bör ha lämplig omfattning mot bakgrund av allvaret i och sannolikheten för den negativa påverkan och bör vara lämpliga och lagom omfattande i sitt sammanhang. I fall där det inte är genomförbart att omedelbart ta itu med samtliga identifierade fall av påverkan, bör företaget prioritera sina åtgärder utifrån allvaret i och sannolikheten för varje fall av negativ påverkan.
 20. Det beaktas i *riktlinjerna* att det för de flesta företags del inte lär vara genomförbart att bedöma eller föra dialog med alla de olika enheter med vilka de har affärsförbindelser. Företag som har ett stort antal leverantörer och andra affärsförbindelser uppmuntras att identifiera allmänna områden där risken för negativ påverkan är störst och sedan utifrån denna riskbedömning prioritera dessa områden för tillbörlig aktsamhet i linje med de åtgärder som kortfattat beskrivs i punkt 19 i kommentaren. I samband med riskbaserad tillbörlig aktsamhet kopplad till ett företags varor eller tjänster bör hänsyn tas till kända eller rimligen förutsebara omständigheter där varan eller tjänsten används i enlighet med sitt avsedda ändamål eller används felaktigt eller missbrukas på ett sätt som rimligen kan förutses och där detta kan ge upphov till negativ påverkan. Särskilda rekommendationer avseende tillbörlig aktsamhet inom enskilda områden lämnas i respektive kapitel.
 21. Ett företag som orsakar eller kan orsaka en negativ påverkan bör vidta erforderliga åtgärder för att upphöra med eller förhindra påverkan.
 22. Ett företag som bidrar eller kan bidra till en negativ påverkan bör vidta erforderliga åtgärder för att upphöra med eller förhindra sitt bidrag och bör använda sitt inflytande för att i största möjliga omfattning begränsa eventuell återstående påverkan. En möjlighet att utöva inflytande anses föreligga i fall där ett företag har förmågan att få till stånd förändringar i det felaktiga agerandet hos den enhet som vållar skadan.
 23. Det beaktas i *riktlinjerna* att ansvaret inte bör flyttas från den enhet som orsakar en negativ påverkan till ett företag med vilket den enheten har en affärsförbindelse. Ett företag som är direkt kopplat till en negativ påverkan via en affärsförbindelse, men inte självt orsakar eller bidrar till denna påverkan, har inget ansvar för att gottgöra påverkan men kan ändå ta på sig en roll i detta sammanhang. Det handlar då

om att använda sitt inflytande, på egen hand eller i samarbete med andra enheter, till att förmå den enhet som orsakar den negativa påverkan att förhindra, begränsa eller gottgöra denna. I fall där ett företag inte har tillräckliga möjligheter att utöva inflytande, bör det överväga hur det kan öka sina möjligheter att göra detta. Företag kan utöva eller öka sitt inflytande på en rad olika sätt i syfte att påverka enheter med vilka de har en affärsförbindelse, exempelvis genom att erbjuda stöd, utbildning och kapacitetsuppbyggnad, genom att uppmana sådana enheter att förhindra och/eller begränsa påverkan, genom att specifikt slå fast i affärsavtal – såsom förvaltningsavtal, krav på potentiella leverantörer, aktieägaravtal och licens- och franchisavtal – vilka förväntningar de har på ansvarsfullt företagande och tillbörlig aktsamhet, genom att koppla affärsmässiga incitament till resultat i fråga om ansvarsfullt företagande, genom att föra diskussioner med tillsynsmyndigheter och politiska beslutsfattare om frågor som rör ansvarsfullt företagande, genom att framhålla att företaget kan komma att på ett ansvarsfullt sätt dra sig ur en affärsförbindelse om dess förväntningar på ansvarsfullt företagande inte uppfylls och genom att samarbeta med andra företag (inom branschen, bland dem som har att hantera liknande risker eller på landsnivå) i syfte att gemensamt utöva inflytande och tillämpa gemensamma standarder för ansvarsfullt företagande. Andra faktorer som är relevanta när det gäller att avgöra vad som är en lämplig åtgärd med anledning av en identifierad risk är allvaret i och sannolikheten för den negativa påverkan samt den aktuella leverantörens betydelse för företaget.

24. Det beaktas i *riktlinjerna* att det finns praktiska begränsningar för de möjligheter som företagen har eller kan skaffa sig när det gäller att utöva inflytande för att åstadkomma en förändring i agerandet hos enheter som de har affärsförbindelser med. Dessa begränsningar har samband med beskaffenheten hos företagets varor och/eller tjänster, med antalet leverantörer och andra enheter som de har affärsförbindelser med, med leverantörskedjans struktur och komplexitet och med arten av den aktuella affärsförbindelsen eller negativa påverkan. Efter det att en tjänst har tillhandahållits eller en vara har sålts eller sålts vidare, kan det berörda företaget exempelvis ha sämre möjligheter att övervaka dess påverkan eller att utöva eller stärka sitt inflytande. I sådana fall kan det vara särskilt viktigt att redan före och i samband med försäljningen identifiera faktisk och potentiell påverkan och vidta förebyggande eller begränsande åtgärder.
25. Lämpliga åtgärder gentemot en enhet som ett företag har en affärsförbindelse med kan vara att behålla affärsförbindelsen under hela den tid då åtgärder för att begränsa riskerna pågår, att tillfälligt upphöra med affärsförbindelsen medan åtgärder för att begränsa riskerna pågår eller i sista hand att helt avveckla affärsförbindelsen i fall där försök att begränsa den negativa påverkan har misslyckats, där

företaget anser att en begränsning inte är möjlig eller där den negativa påverkan är särskilt allvarlig. Om företaget kan behålla affärsförbindelsen och kan visa att det är realistiskt att förbättringar kommer att ske med tiden – eller förbättringar faktiskt har skett – är detta ofta att föredra framför att avveckla förbindelsen. I samband med att ett företag överväger att avveckla en affärsförbindelse bör det även beakta sådan potentiell negativ påverkan av social, miljömässig och ekonomisk art som själva avvecklingen av affärsförbindelsen kan medföra. Ett företag som beslutar att avveckla en affärsförbindelse bör göra detta på ett ansvarsfullt sätt och därvid bland annat samråda i god tid och på ett meningsfullt sätt med berörda intressenter och, där så är möjligt, vidta rimliga och lämpliga åtgärder för att förhindra eller begränsa negativ påverkan med koppling till att affärsförbindelsen avvecklas.

26. Företag kan även tillsammans med andra intressenter inleda samarbeten med leverantörer och andra enheter som de har affärsförbindelser med för att förbättra dessas prestationer, till exempel genom personalutbildning och andra former av kapacitetsuppbyggnad, och de kan hjälpa sådana enheter att i sin verksamhet införa principer för ansvarsfullt företagande som stämmer överens med *riktlinjerna*. I detta sammanhang är det särskilt betydelsefullt att samarbeta med och hjälpa sådana enheter som är små och medelstora företag. I fall där enheter med vilka ett företag har affärsförbindelser kan vara utsatta för motstridiga krav, exempelvis från olika köpare eller tjänstleverantörer, uppmuntras företagen att med vederbörlig hänsyn till konkurrensreglerna delta i branschsamarbeten med andra företag i syfte att samordna sina policyer för tillbörlig aktsamhet och sina riskhanteringsstrategier, inbegripet genom informationsutbyte.
27. Företagen uppmuntras också att delta i privata initiativ, flerpartsinitiativ och social dialog på området ansvarsfullt företagande, exempelvis initiativ och dialog som genomförs i enlighet med *rådets beslut rörande OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag* och de därtill fogade procedurreglerna.
28. Att det förs en meningsfull dialog med intressenterna är ett ytterst viktigt inslag i processen för tillbörlig aktsamhet. I vissa fall kan intressenterna ha en självständig rätt att yttra sig. Dialogen med intressenterna kräver interaktiva processer med berörda intressenter som exempelvis kan innefatta möten, utfrågningar och samråd. De berörda intressenterna är de personer eller grupper – eller dessas legitima företrädare – som har rättigheter och intressen kopplade till områden omfattade av *riktlinjerna* vilka drabbas eller kan drabbas av negativ påverkan knuten till företagets verksamhet, varor eller tjänster. Företagen kan prioritera dialogen med de intressenter som drabbas eller kan drabbas av den mest omfattande påverkan. Gra-

den av påverkan för intressenternas del kan få styra omfattningen av deras medverkan i dialog. En meningsfull dialog utmärks av en löpande tvåvägskommunikation mellan företaget och intressenterna där båda sidor har ärligt uppsåt och där det finns en lyhördhet för intressenternas åsikter. För att det ska kunna garanteras att dialogen med intressenterna blir meningsfull och ändamålsenlig, är det viktigt att se till att intressenterna får möjlighet att yttra sig i rätt tid och på ett tillgängligt, lämpligt och säkert sätt samt att möjliga hinder för dialog med utsatta eller marginaliserade intressenter identifieras och undanröjs. I OECD:s vägledning för tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande och i OECD:s relevanta sektorspecifika vägledningar kan företagen hämta praktiskt stöd för hur de kan föra dialog med intressenter, bland annat inom ramen för att de tillämpar tillbörlig aktsamhet. Sådan dialog kan vara särskilt användbar vid planering och beslutsfattande när det gäller projekt och andra aktiviteter som innefattar exempelvis en omfattande användning av mark eller vatten som i väsentlig grad skulle kunna påverka lokalsamhällen.

29. Avslutningsvis är det viktigt att framhålla att egentillsyn och andra liknande initiativ, däribland *riktlinjerna*, inte får begränsa konkurrensen på ett lagstridigt sätt och inte heller får betraktas som något substitut för ändamålsenlig lagstiftning och tillsyn från regeringarnas sida. Multinationella företag förväntas undvika potentiella handels- eller investeringssnedvridande effekter när de utvecklar koder och praxis för egentillsyn.

III. Informationshantering

1. Företagen bör beakta de etablerade policyerna för informationshantering i de länder och branscher där de är verksamma och ta hänsyn till aktieägarnas och andra berörda intressenters synpunkter och informationsbehov. Företagen bör regelbundet och i rätt tid offentliggöra tillförlitlig, tydlig, fullständig, korrekt, jämförbar och tillräckligt utförlig information i alla väsentliga frågor. Sådan information bör offentliggöras avseende företaget som helhet och där så är lämpligt per affärsområde eller geografiskt område. Policyn för informationshantering bör anpassas efter företagets karaktär, storlek och geografiska läge, med vederbörlig hänsyn tagen till kostnader, affärssekretess och andra konkurrensfrågor.
2. Företagens policy för informationshantering bör innebära att väsentlig information om bland annat följande ska redovisas:
 - a) företagets finansiella resultat och rörelseresultat,
 - b) företagets affärsmässiga mål och information rörande hållbarhet,
 - c) kapitalstrukturer, koncernstrukturer och kontrollarrangemang,
 - d) innehav av betydande aktieposter, inbegripet verkliga huvudmän, och rösträttsförhållanden,
 - e) information om styrelseledamöterna, inbegripet deras kvalifikationer, om urvalsprocessen, om ledamöternas styrelseuppdrag i andra företag och om huruvida styrelsen betraktar de enskilda ledamöterna som oberoende,
 - f) arvoderingen av styrelseledamöter och ledande befattningshavare,
 - g) närståendetransaktioner,
 - h) förutsebara riskfaktorer,
 - i) strukturer och policyer för bolagsstyrning, inbegripet graden av efterlevnad av nationella koder eller policyer för bolagsstyrning samt processen för dessas tillämpning,
 - j) låneavtal, inbegripet risken för brott mot villkoren.
3. Det är också viktigt att företagen förmedlar information om ansvarsfullt företagande, bland annat inom ramen för sitt ansvar att tillämpa tillbörlig aktsamhet. En del sådan information kan vara väsentlig även i enlighet med punkt 2. Informationen om ansvarsfullt företagande kan innefatta följande:
 - a) för offentliggörande avsedda redogörelser för företagets värde-

-
- grund eller grunderna för företagets affärsmässiga agerande, inbegripet policyer för frågor som rör ansvarsfullt företagande där det slås fast att företaget utfäster sig att följa principerna och standarderna i *riktlinjerna*, och redogörelser för företagets planer för tillämpning av tillbörlig aktsamhet,
- b) policyer och andra uppförandekoder som företaget har anslutit sig till, datum för deras antagande och uppgift om vilka länder och verksamheter som omfattas av dessa,
 - c) information om åtgärder som har vidtagits för att förankra policyerna i frågor som rör ansvarsfullt företagande hos företagets lednings- och tillsynsorgan,
 - d) uppgifter om de områden där företaget har identifierat betydande påverkan eller risker, uppgifter om de fall av negativ påverkan eller de risker som har identifierats, prioriterats och bedömts samt uppgifter om de kriterier som har använts vid prioriteringen,
 - e) företagets resultat i förhållande till de redogörelser som åsyftas i punkt 3a och de koder som åsyftas i punkt 3b, inbegripet uppgifter om de åtgärder som har vidtagits för att förhindra eller begränsa identifierade risker eller identifierad påverkan enligt punkterna 3c och 3d, där så är möjligt med preliminära tidsramar och delmål för förbättring samt utfallet av dessa, och i förekommande fall information om att företaget har avsatt resurser för eller samarbetat kring gottgörelse,
 - f) information om system för internrevision, riskhantering och efterlevnad av lagstadgade krav,
 - g) information om relationerna till anställda och andra intressenter,
 - h) ytterligare information i linje med rekommendationerna i kapitlen IV och VI om hantering av information om ansvarsfullt företagande.
4. Företagen bör sammanställa och offentliggöra information i enlighet med internationellt vedertagna redovisnings- och informationshanteringsstandarder, och de bör avhålla sig från att offentliggöra otillräcklig eller oklar information. En årlig extern revision bör utföras av en oberoende, behörig och kvalificerad revisor i enlighet med internationellt vedertagna standarder för revision, etiska frågor och oberoende, så att styrelsen och aktieägarna med rimlig säkerhet kan sluta sig till att den ekonomiska redovisningen i alla väsentliga avseenden har utarbetats i överensstämmelse med en tillämplig ram för ekonomisk redovisning. I syfte att öka trovärdigheten hos information om ansvarsfullt företagande kan företagen låta en extern part intyga dess riktighet.

Kommentar till kapitel III: Informationshantering

30. Syftet med detta kapitel är att bidra till bättre insyn i och bättre ansvarstagande för verksamheten i multinationella företag. Att kunna få tydlig och fullständig information om företag är viktigt för en mängd olika intressenter, bland annat aktieägare, potentiella investerare och den finansiella sektorn samt anställda, lokalsamhällen, särintressen, regeringar och samhället i stort. För att allmänheten bättre ska kunna förstå företagets struktur och verksamhet liksom deras företagspolicyer och resultat såvitt avser miljöfrågor, sociala frågor och bolagsstyrning, bör företagen se till att det går att få insyn i deras verksamhet och vara lyhörda för allmänhetens alltmer sofistikerade krav på information.

31. Den första uppsättningen rekommendationer om innehållshantering är identisk med de informationshanteringsfrågor som tas upp i *G20-ländernas och OECD:s principer för bolagsstyrning [OECD/LEGAL/0413]*. Kommentarna till dessa principer ger ytterligare vägledning, och rekommendationerna i *riktlinjerna* bör tolkas mot bakgrund av dem. Den första uppsättningen rekommendationer om informationshantering är primärt inriktad mot publika bolag och mot samtliga väsentliga frågor rörande företaget. Information kan anses vara väsentlig om det rimligen kan förväntas att en investerares bedömning av ett företags värde påverkas om den informationen utelämnas eller förvrängs. Detta inbegriper i normalfallet information om värdet av, tidpunkterna för och vissheten om företagets framtida likviditetsflöden. Ett annat sätt att definiera väsentlig information är att det är information som en rationell investerare skulle bedöma som viktig i samband med ett investerings- eller röstningsbeslut. Dessa rekommendationer om informationshantering kan också vara ett användbart verktyg för att förbättra styrningen i företag som inte är publika bolag, i den mån som de är tillämpliga mot bakgrund av företagets karaktär, storlek och geografiska läge; exempel på sådana företag är privatägda och statligt ägda företag. I denna uppsättning rekommendationer om informationshantering ställs krav på att företagen regelbundet och i rätt tid ska offentliggöra tillförlitlig, tydlig, fullständig, korrekt, jämförbar och tillräckligt utförlig information om alla väsentliga frågor som rör bolaget, inbegripet dess finansiella situation, resultat, hållbarhet, ägandeförhållanden och styrning. Information om arvoderingen av styrelseledamöterna och ledningen – inbegripet förhållandet mellan arvoderingen och företagets långsiktiga resultat, hållbarhet och motståndskraft – av är också av betydelse för aktieägarna. Vidare förväntas företagen i rätt tid redovisa information om bland annat mer väsentliga förändringar i policyerna för arvodering av styrelseledamöter och ledande befattningshavare liksom om ersättningsnivå eller belopp på ett standardiserat och jämförbart sätt, så att investerarna kan göra en nyttokostnadsbedömning av arvoderingsplanerna och bedöma hur incitamentsprogram såsom aktieoptionsprogram bidrar till företagets resultat. Ytterligare relevant information som bör

offentliggöras är uppgifter om väsentliga närståendetransaktioner och förutsebara riskfaktorer.

32. *Riktlinjerna* innehåller därutöver också en andra uppsättning rekommendationer om informationshantering med koppling till ansvarsfullt företagande. Dessa avser information om företagets faktiska eller potentiella negativa påverkan på människor, miljön och samhället och om de därtill knutna processerna för tillbörlig aktsamhet. Sådan information kan ha väsentlig betydelse för investerares beslutsfattande och kan också vara relevant för en bredare grupp av intressenter såsom anställda, arbetstagarrepresentanter, lokalsamhällen och civilsamhället. När det gäller informationshantering kan processer för tillbörlig aktsamhet, i linje med vad som beskrivs i punkt 3, vara ett användbart verktyg som gör det möjligt för företagen att se till att de verkligen identifierar och förmedlar relevant information om ansvarsfullt företagande på ett konsekvent och trovärdigt sätt, inbegripet information som kan vara väsentlig. På detta sätt kan tillbörlig aktsamhet hjälpa företagen att identifiera väsentliga risker och fall av väsentlig påverkan och dessutom bidra till att göra den information som redovisas i enlighet med både punkt 2 och punkt 3 mer relevant, bättre och mer jämförbar. Dessutom kan processer för tillbörlig aktsamhet vara ett sätt att säkerställa en trovärdig rapportering i förhållande till företags målsättningar och åtaganden i fall där det saknas lätt identifierbara eller mätbara mål. Flera jurisdiktioner tillåter eller kräver att intressenternas intressen beaktas, och många företag redovisar information som går utöver deras ekonomiska resultat och som ger dem möjlighet att visa att de mer generellt satsar på och uppnår resultat inom ansvarsfullt företagande. Sådan information kan, liksom information som förmedlas i kommunikationen med allmänheten och med andra som direkt påverkas av företagets verksamhet och affärsförbindelser, komma även från enheter som inte omfattas av företagets ekonomiska redovisning. Till exempel kan det redovisas information om verksamhet som bedrivs av leverantörer, underleverantörer, partner i samriskföretag och andra som företaget har affärsförbindelser med.

33. De båda uppsättningarna av rekommendationer om informationshantering i punkt 2 respektive punkt 3 har inbördes samband och viss information kan vara relevant för bådadera. För att avgöra vilken information som faller under punkt 2 används i *riktlinjerna* begreppet väsentlighet. Även information som omfattas av punkt 2 däribland sådan som rör frågor om ansvarsfullt företagande och tillbörlig aktsamhet, kan anses vara väsentlig i fall där dess utelämnande eller förvrängning rimligen kan förväntas påverka en investerares bedömning av företagets värde eller av tidpunkterna för och vissheten om företagets framtida likviditetsflöden eller kan förväntas påverka dennes investerings- eller röstningsbeslut. Vilken information som anses vara väsentlig kan variera från tid till annan och utifrån det lokala sammanhanget, företagets särskilda omständig-

heter och de krav som ställs i den berörda jurisdiktionen. De som använder finansiell information och de som är aktiva på marknaden behöver information om rimligen förutsebara väsentliga risker. Detta kan innefatta risker som är specifika för den bransch eller det geografiska område där företaget är verksamt, risker knutna till företagets beroende av råvaror och leveranskedjor, finansmarknadsrisker såsom ränte- och valutarisker, risker knutna till derivat och transaktioner utanför balansräkningen, risker knutna till hur verksamheten bedrivs, digitala säkerhetsrisker och risker i fråga om regelefterlevnad samt hållbarhetsrisker, särskilt klimatrelaterade risker. I vissa jurisdiktioner kan det därutöver också krävas eller rekommenderas att företag redovisar information om hållbarhetsfrågor som har särskilt stor betydelse för deras personal och för centrala intressenter eller om företagets inverkan på risker som inte kan diversifieras.

34. Såvitt avser information som faller under punkt 3 kan risker och fall av påverkan som inte förefaller vara ekonomiskt väsentliga men som är relevanta för människorna och för planeten komma att bli ekonomiskt väsentliga för ett företag vid någon tidpunkt.

35. Rekommendationerna om informationshantering i detta kapitel och i övriga delar av *riktlinjerna* bör inte medföra några orimliga administrativa krav eller extrakostnader för företagen. Inte heller bör det förväntas av företagen att de offentliggör information som kan äventyra deras ställning i konkurrenshänseende såvida inte offentliggörandet är nödvändigt för att investerarna ska få fullständig information och inte bli vilseledda.

36. Informationen bör sammanställas och offentliggöras i enlighet med internationellt vedertagna redovisnings- och informationshanteringsstandarder. En årlig extern revision bör utföras av en oberoende, behörig och kvalificerad revisor i enlighet med internationellt vedertagna standarder för revision, etiska frågor och oberoende, så att det råder rimlig säkerhet om huruvida den ekonomiska redovisningen i alla väsentliga avseenden har utarbetats i överensstämmelse med en tillämplig ram för ekonomisk redovisning.

37. Många företag har vidtagit åtgärder som är tänkta till att hjälpa dem att efterleva lagar och standarder för företags beteende och att förbättra insynen i deras verksamhet. Ett växande antal företag har upprättat frivilliga uppförandekoder, som är ett uttryck för utfästelser att följa internationella standarder eller tillämpa etiska värderingar på områden såsom miljö (inbegripet klimatförändringar), biologisk mångfald, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, konsumentskydd och beskattning. Till stöd för företagets strävan att leva upp till sina utfästelser har det byggts upp, eller håller det på att byggas upp, specialiserade ledningssystem. Dessa system, som ständigt vidareutvecklas, innefattar informationssystem, driftsrutiner och utbildningskrav.

38. Företagen kan omfattas av bredare informationsredovisningskrav

som har fastställts av tillsynsmyndigheter eller fondbörser. I den mån som detta är förenligt med de rättsliga kraven och kraven på informationshantering i en viss jurisdiktion, bör företagen försöka införa och anpassa sig till den bästa praxis som håller på att växa fram globalt och till standarderna för informationshantering på områden som klimat och utsläpp, vilka ständigt utvecklas. Företagen samarbetar med icke-statliga organisationer och mellanstatliga organisationer kring utarbetande av redovisningsstandarder som ökar företagens förmåga att kommunicera kring hur deras verksamheter inverkar på utfall i fråga om hållbar utveckling.

39. Företagen uppmuntras att på eget initiativ förmedla relevant information om ansvarsfullt företagande, att i rätt tid tillhandahålla lättillgänglig, användarvänlig, korrekt, tydlig och fullständig information, att bereda tillgång på skäliga ekonomiska villkor till offentliggjord information och att överväga möjligheten att använda informationsteknik för att uppnå detta mål. Den information som görs åtkomlig för användarna på hemmamarknaderna bör också vara åtkomlig i lättillgänglig form för samtliga intresserade användare. Företagen bör försöka se till att informationen redovisas på ett lämpligt sätt för olika målgrupper och kan vidta särskilda åtgärder för att göra information åtkomlig för grupper som saknar tillgång till webbaserade eller tryckta medier (exempelvis avlägsna eller fattiga lokalsamhällen som direkt påverkas av företagens verksamhet).

40. Att låta en oberoende, behörig och kvalificerad enhet granska informationen om ansvarsfullt företagande i enlighet med internationellt vedertagna standarder för kvalitetssäkring kan vara ett sätt att underbygga den offentliggjorda informationen och öka dess trovärdighet, och detta kan bidra till att höja kvaliteten på redovisningen och öka dess jämförbarhet.

IV. Mänskliga rättigheter

Stater har en skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna. Företagen bör eftersträva att göra följande inom ramen för de internationellt erkända mänskliga rättigheterna, de skyldigheter i fråga om mänskliga rättigheter som åvilar de länder där de är verksamma och de inhemska lagar och andra författningar som är relevanta i sammanhanget:

1. Att respektera de mänskliga rättigheterna, vilket innebär att de bör undvika att kränka andras mänskliga rättigheter och bör åtgärda sådan negativ påverkan på mänskliga rättigheter som de är inblandade i.
2. Att i sin egen verksamhet undvika att orsaka eller bidra till en negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna och åtgärda sådan påverkan om den uppstår.
3. Att försöka hitta metoder för att förhindra eller begränsa negativ påverkan på mänskliga rättigheter som via en affärsförbindelse är direkt kopplad till företagets affärsverksamhet, varor eller tjänster, även om företaget inte självt har bidragit till denna påverkan.
4. Att i en offentlig policy ha utfäst sig att respektera de mänskliga rättigheterna.
5. Att tillämpa tillbörlig aktsamhet i frågor avseende mänskliga rättigheter i en omfattning som är lämplig med tanke på företagets storlek och arten av och sammanhanget för dess verksamhet samt graden av allvar hos riskerna för negativ påverkan på mänskliga rättigheter.
6. Att avsätta medel för, eller genom legitima processer samarbeta kring, gottgörelse av negativ påverkan på mänskliga rättigheter där de har kommit fram till att de har orsakat eller bidragit till denna påverkan.

Kommentar till kapitel IV: Mänskliga rättigheter

41. I inledningsfrasen i detta kapitel slås det fast en ram för de specifika rekommendationer som avser företagens respekt för de mänskliga rättigheterna. Denna ram anknyter till ledorden "skydda, respektera och åtgärda" i FN:s ramverk för företag och mänskliga rättigheter och ligger i linje med principerna för hur det ramverket bör tillämpas liksom med ILO:s trepartsdeklaration om principer för multinationella företag och socialpolitik.

42. I inledningsfrasen och punkt 1 slås det fast att stater har en skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna och att företag – oavsett storlek, branschtillhörighet, affärsmiljö, ägandeförhållanden och struktur – bör respektera de mänskliga rättigheterna på samtliga platser där de är verksamma. Företagen förväntas respektera de mänskliga rättigheterna i hela världen, oberoende av de enskilda staternas förmåga och/eller vilja att fullgöra sina skyldigheter i fråga om mänskliga rättigheter, och detta medför inte på något sätt att dessa skyldigheter blir mindre.

43. Att en stat inte säkerställer efterlevnaden av relevant inhemsk lagstiftning, inte fullgör sina internationella skyldigheter i fråga om mänskliga rättigheter eller handlar i strid med sådan lagstiftning eller sådana internationella skyldigheter innebär inte att förväntningarna på att företagen ska respektera de mänskliga rättigheterna blir mindre. I länder där inhemska lagar och andra författningar står i strid med internationellt erkända mänskliga rättigheter bör företagen sträva efter att respektera dessa rättigheter i så stor utsträckning som de kan utan att bryta mot inhemsk lag, i överensstämmelse med punkt 2 i kapitlet "Begrepp och principer".

44. Under alla omständigheter, och oberoende av i vilket land och i vilken miljö företagen verkar, bör de åtminstone ta hänsyn till de internationellt erkända mänskliga rättigheter som kommer till uttryck i det internationella regelverket om mänskliga rättigheter (det vill säga den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna jämte de viktigaste av de instrument genom vilka den har kodifierats, nämligen den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter) liksom till de principer i fråga om grundläggande rättigheter som slås fast i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet.

45. Företag kan orsaka påverkan på i stort sett alla internationellt erkända mänskliga rättigheter. I praktiken kan somliga mänskliga rättigheter vara mer riskutsatta än andra i vissa branscher eller miljöer och bör då ägnas större uppmärksamhet. Situationen kan dock förändras, varför alla rättigheter bör bevakas fortlöpande. Beroende på omständigheterna kan företagen behöva överväga ytterligare normer. Till exempel bör företagen respektera de mänskliga rättigheterna för personer som tillhör en viss grupp eller befolkning i behov av särskild uppmärksamhet i fall där de riskerar att utöva negativ påverkan på sådana personers mänskliga rättigheter. Företagen bör också ägna särskild uppmärksamhet åt specifik negativ påverkan på enskilda, såsom människorättsförfäktare, som kan löpa förhöjd risk på grund av marginalisering, utsatthet eller andra omständigheter, enskilt eller som medlemmar av vissa grupper eller befolkningar, däribland ursprungsbefolkningar. Ytterligare konkret vägledning i detta hänseende, bland annat rörande begreppet fritt och informerat förhandssamtycke, kan hämtas i OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet – inbegripet OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företa-

gande, OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för meningsfull dialog med intressenter inom råvarusektorn och OECD:s och FAO:s vägledning om ansvarsfulla leveranskedjor inom jordbrukssektorn. Det finns också olika FN-instrument som går närmare in på rättigheterna för ursprungsbe-folkningar (FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter), för perso-ner som tillhör nationella, etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, för kvinnor, för barn, för personer med funktionsnedsättning och för migre-rande arbetstagare och deras familjer. Vidare bör företagen i situationer av väpnad konflikt iaktta den internationella humanitära rättens regler. När väpnade konflikter pågår eller risken för grova kränkningar är förhöjd, bör företagen i än högre grad än annars tillämpa tillbörlig aktsamhet såvitt avser negativ påverkan, inbegripet brott mot den internationella humani-tära rätten.

46. Vad som i punkt 1 avses med att åtgärda faktisk och potentiell nega-tiv påverkan på mänskliga rättigheter är att vidta lämpliga åtgärder för att identifiera, för att där så är möjligt förhindra och för att begränsa en potentiell påverkan på de mänskliga rättigheterna, för att gottgöra faktisk påverkan och för att kunna redogöra för hur den negativa påverkan på de mänskliga rättigheterna åtgärdas. Ordet "kränka" avser negativ påverkan som ett företag kan ha på enskildas mänskliga rättigheter.

47. I punkt 2 rekommenderas att företagen ska undvika att orsaka eller bidra till negativ påverkan på mänskliga rättigheter genom sin egen verk-samhet och att de ska åtgärda sådan påverkan när den uppstår. Med "verksamhet" avses både handlande och underlåtenhet att handla. Ett företag som orsakar eller kan orsaka en negativ påverkan på mänskliga rättigheter bör vidta erforderliga åtgärder för att upphöra med eller för-hindra påverkan. Ett företag som bidrar eller kan bidra till en sådan påver-kan bör vidta erforderliga åtgärder för att upphöra med eller förhindra sitt bidrag och bör använda sitt inflytande för att i största möjliga omfattning begränsa eventuell återstående påverkan. En möjlighet att utöva infly-tande anses föreligga i fall där ett företag har förmågan att få till stånd förändringar i ageranden från en enhets sida som vållar negativ påverkan på mänskliga rättigheter.

48. I punkt 3 behandlas mer komplexa situationer där ett företag inte har bidragit till en negativ påverkan på mänskliga rättigheter men denna påverkan ändå är direkt kopplad till dess verksamhet, varor eller tjäns-ter via dess affärsförbindelse med en annan enhet. Avsikten med punkt 3 är inte att ansvaret ska flyttas från den enhet som orsakar en negativ påverkan på mänskliga rättigheter till det företag som den enheten har en affärsförbindelse med. För att motsvara förväntningarna enligt punkt 3 behöver ett företag – antingen på egen hand eller i samarbete med andra enheter, beroende på vad som är lämpligt i det enskilda fallet – använda sitt inflytande till att påverka den enhet som orsakar den negativa påver-kan på mänskliga rättigheter med syftet att förhindra eller begränsa

denna påverkan samt i mån av behov öka sin förmåga att utöva ett sådant inflytande. Med "affärsförbindelser" avses relationer till affärspartner, enheter i leverantörskedjan och alla andra icke-statliga eller statliga enheter som är direkt kopplade till företagets verksamheter, varor eller tjänster. Bland de faktorer som kan ha relevans vid bedömning av vad som är en lämplig åtgärd i en sådan situation märks hur stort inflytande företaget har över den berörda enheten, hur viktig affärsförbindelsen är för företaget, hur allvarlig påverkan är och huruvida en avveckling av affärsförbindelsen med enheten i sig skulle få en negativ påverkan på mänskliga rättigheter.

49. I punkt 4 rekommenderas att företagen ska ge uttryck för sitt åtagande att respektera de mänskliga rättigheterna i en offentligt tillgänglig policyförklaring som i) har godkänts på den högsta nivån i företaget, ii) bygger på relevant intern och/eller extern sakkunskap, iii) innehåller närmare uppgifter om vad företaget förväntar sig i fråga om mänskliga rättigheter av sin personal, av sina affärspartner och av andra parter som är direkt kopplade till företagets verksamhet, varor eller tjänster, iv) har kommunicerats internt och externt till all personal, alla affärspartner och andra berörda parter och v) avspeglas i företagets policyer och rutiner för verksamheten, så att den förankras inom hela företaget.

50. I punkt 5 rekommenderas att företagen ska tillämpa tillbörlig aktsamhet avseende mänskliga rättigheter. Detta innebär en process som innefattar att den faktiska och potentiella påverkan på de mänskliga rättigheterna bedöms, att de iakttagelser som görs beaktas och föranleder åtgärder, att resultaten följs upp och att information redovisas om de åtgärder som vidtas med anledning av en viss påverkan. Tillbörlig aktsamhet avseende mänskliga rättigheter kan vara en komponent i företagets bredare system för riskhantering, förutsatt att det inte endast handlar om att identifiera och hantera risker som är väsentliga för företaget självt utan även om att beakta riskerna för rättighetshavarna. Processen för tillbörlig aktsamhet avseende mänskliga rättigheter behöver vara fortlöpande, eftersom de aktuella riskerna kan förändras med tiden i takt med att företagets verksamhet och miljö utvecklas. Kompletterande vägledning om tillbörlig aktsamhet, bland annat i förhållande till leverantörskedjan, liksom information om en lämplig hantering av risker som uppkommer i leverantörskedjan finns i punkterna A.11–A.13 i kapitlet "Allmän policy" och de därtill hörande kommentarerna. Det har också utarbetats ytterligare vägledning för specifika sektorer och riskområden liksom på sektorsövergripande nivå i form av OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande. Att tillämpa tillbörlig aktsamhet avseende mänskliga rättigheter kan innebära att man måste beakta separata och överlappande risker, bland annat sådana som har samband med enskildas kännetecken eller med utsatta eller marginaliserade grupper. I detta sammanhang är det viktigt att få till stånd en meningsfull dialog med intressenterna, och det

kan också vara relevant att överväga olika sätt att maximera utfallet i fråga om hållbar utveckling för sådana grupper.

51. För fall där företag genom sin process för tillbörlig aktsamhet avseende mänskliga rättigheter eller på annat sätt kommer fram till att de har orsakat eller bidragit till en negativ påverkan, är rekommendationen i *riktlinjerna* att företagen ska avsätta medel för, eller genom legitima processer samarbeta kring, gottgörelse av denna påverkan. Företagen bör initiera eller delta i processer för att möjliggöra gottgörelse. Vissa situationer kräver samarbete med rättsliga instanser eller statligt sanktionerade mekanismer utanför domstol. I andra situationer kan klagomålsmekanismer på operativ nivå för personer som kan ha drabbats av företagets verksamhet vara ett effektivt sätt att erbjuda sådana processer. I sådana fall bör vissa centrala kriterier vara uppfyllda: mekanismerna måste vara legitima, tillgängliga och förutsebara, de måste innebära likabehandling, de måste vara förenliga med *riktlinjerna*, de måste erbjuda insyn, de måste vara förenliga med relevanta rättigheter, de måste utgöra en källa till kontinuerligt lärande och de måste bygga på dialog och engagemang med syftet att få till stånd lösningar som parterna är ense om. Sådana mekanismer kan administreras av ett företag ensamt eller i samverkan med andra intressenter, och de kan utgöra en källa till kontinuerligt lärande. Klagomålsmekanismer på operativ nivå bör inte användas för att underminera fackförningarnas roll när det gäller att hantera arbetsrelaterade tvister, och de bör inte heller utesluta möjligheten att hänskjuta klagomål till andra instanser (domstolar och andra), däribland att göra en anmälan till en nationell kontaktpunkt med stöd av *riktlinjerna*.

V. Arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter

Företagen bör – inom ramen för tillämpliga lagar och andra författningar, gällande praxis för förhållandet på arbetsmarknaden och tillämpliga internationella standarder avseende arbetsvillkor, utan att tillämpa någon lagstridig praxis i fråga om arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter, och i linje med de förväntningar avseende tillbörlig aktsamhet som beskrivs i kapitlen II och IV – göra följande:

1.
 - a) De bör respektera arbetstagarnas rätt att bilda fackförbund och arbetstagarorganisationer eller att ansluta sig till de fackförbund eller arbetstagarorganisationer som de själva väljer, bland annat genom att avstå från att försöka påverka arbetstagarnas val att bilda fackförbund och arbetstagarorganisationer eller att ansluta sig till de fackförbund eller arbetstagarorganisationer som de själva väljer.
 - b) De bör respektera arbetstagarnas rätt att få de fackförbund och arbetstagarorganisationer som de själva väljer erkända som part i kollektivförhandlingar, och de bör genomföra konstruktiva förhandlingar, antingen enskilt eller genom arbetsgivarorganisationer, med sådana arbetstagarföreträdare i syfte att nå uppgörelser om anställningsvillkor.
 - c) De bör bidra till att barnarbete faktiskt avskaffas och de bör skyndsamt vidta omedelbara och verkningsfulla åtgärder för att se till att de värsta formerna av barnarbete undanröjs.
 - d) De bör bidra till att alla former av tvångsarbete och obligatoriskt arbete avskaffas och de bör skyndsamt vidta omedelbara och verkningsfulla åtgärder för att se till att tvångsarbete och obligatoriskt arbete undanröjs.
 - e) De bör låta principen om lika möjligheter och lika behandling på arbetsplatsen genomsyra hela deras verksamhet och de bör avstå från att med avseende på anställning eller sysselsättning göra åtskillnad mellan sina anställda på grund av etnisk tillhörighet, hudfärg, kön, religion, politisk åsikt, nationell härkomst,

socialt ursprung, funktionsnedsättning eller annan ställning, såvida inte en särbehandling med avseende på anställdas kännetecken antingen gynnar en fastställd regeringspolitik som specifikt syftar till att skapa större jämlikhet när det gäller möjligheten till anställning eller har samband med inneboende krav som är knutna till en viss befattning.

- f) De bör tillhandahålla en säker och hälsosam arbetsmiljö i överensstämmelse med ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet.

2.

- a) De bör ge arbetstagarnas företrädare nödvändiga resurser för att verkningfulla kollektivavtal ska kunna komma till stånd.
- b) De bör i rätt tid ge arbetstagarnas företrädare den information som behövs för att förhandlingarna om anställningsvillkor ska bli meningsfulla.
- c) De bör ge arbetstagarna och deras företrädare information som ger dem möjlighet att få en korrekt och rättvisande bild av resultatet för enheten eller, där så är lämpligt, för företaget i dess helhet.

3. De bör främja samråd och samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare och deras företrädare i frågor av ömsesidigt intresse genom legitima processer, strukturer eller mekanismer.

4.

- a) De bör i hela sin verksamhet följa normer för arbets- och anställningsförhållanden, avtalsenliga arrangemang och relationer mellan arbetsmarknadens parter.
- b) I fall där multinationella företag bedriver verksamhet i andra länder bör de löner, förmåner och anställningsvillkor som de erbjuder inom hela sin verksamhet inte vara mindre gynnsamma för arbetstagarna än vad jämförbara arbetsgivare i värdlandet erbjuder. Om inga jämförbara arbetsgivare finns, bör företagen erbjuda så bra löner, förmåner och arbetsvillkor som de kan inom ramen för regeringspolitiken och tillämpliga internationella standarder. Dessa löner, förmåner och arbetsvillkor bör stå i rimlig proportion till företagets ekonomiska ställning men bör åtminstone vara tillräckliga för att tillgodose arbetstagarnas och deras familjers grundläggande behov.
- c) De bör uppfylla högsta möjliga krav i fråga om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

5. De bör inom sin verksamhet i största möjliga utsträckning anställa lokal personal och erbjuda utbildning för att förbättra kompetensnivån, i samarbete med företrädare för arbetstagarna och, där så är lämpligt, med berörda myndigheter.
6. I fall där de överväger att genomföra förändringar i sin verksamhet som kan få stor inverkan på sysselsättningen, särskilt nedläggningar av enheter som medför kollektiva friställningar eller uppsägningar, bör de med rimlig framförhållning underrätta de berörda arbetstagarnas företrädare och, där så är lämpligt, berörda myndigheter om detta samt samarbeta med arbetstagarnas företrädare och berörda myndigheter för att i största möjliga utsträckning begränsa de negativa effekterna av förändringarna. Med förbehåll för omständigheterna i det enskilda fallet är det lämpligt att företagsledningen lämnar denna underrättelse innan ett slutgiltigt beslut fattas. Det finns även andra sätt att skapa ett meningsfullt samarbete i syfte att begränsa effekterna av sådana beslut.
7. I samband med att de med ärligt uppsåt förhandlar med arbetstagarnas företrädare om arbets- och anställningsvillkor, eller i fall där arbetstagarna utövar sin rätt att organisera sig, bör de avhålla sig från att hota med att flytta hela eller delar av en enhet från det berörda landet eller med att flytta dit arbetstagare från sina enheter i andra länder i syfte att på ett otillbörligt sätt påverka förhandlingarna eller hindra utövandet av rätten att organisera sig eller förhandla kollektivt.
8. De bör ge behöriga företrädare för personer som arbetar åt dem möjlighet att förhandla om frågor som rör kollektivavtal eller förhållandet mellan arbetstagarna och ledningen, och de bör tillåta att parterna i frågor av ömsesidigt intresse konsulterar företrädare för ledningen som är behöriga att fatta beslut i sådana frågor.

Kommentar till kapitel V: Arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter

52. Detta kapitel inleds med en fras där det hänvisas till "tillämpliga" lagar och andra författningar. Avsikten med detta är att understryka att multinationella företag trots att de verkar inom vissa länders jurisdiktion kan behöva följa arbetsrättsliga bestämmelser på såväl nationell som internationell nivå. Uttrycket "gällande praxis för förhållandet på arbetsmarknaden" är tillräckligt allmänt hållet för att medge en rad olika tolkningar mot bakgrund av olika nationella omständigheter, där exempelvis de förhandlingsalternativ som enligt nationella lagar och andra författningar står till buds för arbetstagarna kan variera.

53. Internationella arbetsorganisationen (ILO) är det organ som har behörighet att fastställa och hantera internationella normer för arbetsvillkor

och att främja de grundläggande rättigheterna i arbetslivet i enlighet med sin deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet. *Riktlinjerna* är ett icke-bindande instrument som spelar en viktig roll när det gäller att bidra till att multinationella företag följer dessa normer och principer. Det som står i kapitel V i *riktlinjerna* avspeglar relevanta bestämmelser i den deklarationen och i ILO:s trepartsdeklaration om principer för multinationella företag och socialpolitik. Den sistnämnda deklarationen innehåller principer inom områdena anställning, utbildning, arbetsvillkor och relationer mellan arbetsmarknadens parter, medan *riktlinjerna* omfattar alla viktigare aspekter av företagets agerande. Både *riktlinjerna* och trepartsdeklarationen anger vilket beteende som förväntas av multinationella företag, och dessa instrument är avsedda att komplettera varandra och inte stå i strid med varandra. I den mån som trepartsdeklarationen är utförligare kan den därför vara användbar för den som behöver förstå *riktlinjerna* bättre. Det är dock olika organ som ansvarar för uppföljning av trepartsdeklarationen respektive *riktlinjerna*.

54. Den terminologi som används i kapitel V överensstämmer med den som används i ILO:s trepartsdeklaration om principer för multinationella företag och socialpolitik. Noteras bör att företagen även i fall där det inte föreligger något formellt anställningsförhållande förväntas handla i enlighet med rekommendationerna i punkterna A.11–A.14 i kapitel II "Allmän policy" avseende riskbaserad tillbörlig aktsamhet och avseende leveranskedjan. Detta är särskilt relevant i branscher där det är förhållandevis vanligt med informella och kortvariga arbetsrelaterade arrangemang, där det råder förhållandevis stor brist på anständigt arbete och där det pågår en förhållandevis kraftig digital omvandling.

55. Dessa rekommendationer påverkar inte rent civilrättsliga och affärsrättsliga relationer utan är i stället avsedda att säkerställa att enskilda personer i ett anställningsförhållande har det skydd som tillkommer dem i överensstämmelse med *riktlinjerna*.

56. Punkt 1 i detta kapitel är avsedd att avspegla alla de grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet som tas upp i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, nämligen föreningsfriheten och rätten till kollektiva förhandlingar, faktiskt avskaffande av barnarbete, avskaffande av alla former av tvångsarbete och obligatoriskt arbete, icke-diskriminering vid anställning och på arbetsplatsen samt främjande av en säker och hälsosam arbetsmiljö. Dessa principer och rättigheter har utvecklats i form av specifika rättigheter och skyldigheter i de ILO-konventioner som anses grundläggande.

57. I punkt 1c) rekommenderas att multinationella företag ska bidra till ett faktiskt avskaffande av barnarbete i den mening som avses i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet. De främsta ILO-instrumenten avseende barnarbete har funnits länge: konvention nr

138 och rekommendation nr 146 om minimiålder för arbete (vilka båda antogs 1973) och konvention nr 182 och rekommendation nr 190 om de värsta formerna av barnarbete (vilka båda antogs 1999). Multinationella företag kan bidra till att undanröja de bakomliggande orsakerna till fattigdom i allmänhet och till barnarbete i synnerhet genom att erbjuda goda arbets- och anställningsförhållanden, genom att skapa välbetalda, anständiga arbeten av hög kvalitet och genom att bidra till ekonomisk tillväxt. Det är viktigt att framhålla och uppmuntra de multinationella företagens roll när det gäller att bidra till att finna en varaktig lösning på problemet med barnarbete. I detta hänseende är det särskilt betydelsefullt att höja kvaliteten på den utbildning som barnen i värdländerna får.

58. I punkt 1d) rekommenderas att företagen ska bidra till avskaffandet av alla former av tvångsarbete och obligatoriskt arbete. Detta avser en annan av principerna i ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet liksom en mänsklig rättighet enligt den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), nämligen rätten att inte tvingas att utföra tvångsarbete eller annat obligatoriskt arbete. Hänvisningen till denna centrala arbetsrelaterade rättighet baseras på ILO-konvention nr 29 från 1930 jämte dess protokoll från år 2014 och på ILO-konvention nr 105 från 1957. Enligt konvention nr 29 förbinder sig regeringarna att "inom kortast möjliga tid undertrycka användandet av tvångs- eller obligatoriskt arbete i alla dess former" och enligt konvention nr 105 förbinder de sig att "avskaffa och att icke i någon form anlita tvångsarbete" i vissa angivna syften (exempelvis såsom medel för politisk påtryckning eller såsom arbetsdisciplinär åtgärd) och att "vidtaga effektiva åtgärder för ett omedelbart och fullständigt avskaffande av sådant tvångsarbete". Härvid beaktas också att ILO samtidigt är behörigt organ såvitt avser den svåra frågan om arbete i fängelser, särskilt när det gäller att interner hyrs ut till eller ställs till förfogande för enskilda personer, företag eller föreningar. Företagen bör vidta erforderliga åtgärder för att förhindra människohandel, inbegripet sådan som syftar till tvångsarbete, och de bör agera mot metoder som används för att utöva tvång, exempelvis skuldslaveri. Utifrån ILO:s indikatorer på tvångsarbete bör företagen verka för att öka insynen i de insatser som de gör för att hantera riskerna för tvångsarbete med koppling till deras verksamhet, varor och tjänster.

59. Hänvisningen i punkt 1e) till principen om icke-diskriminering vid anställning och på arbetsplatsen är avsedd att tillämpas exempelvis vid själva anställningsbeslutet och i fråga om arbetsuppgifter, avsked, lön och förmåner, befordran, förflyttning eller omlokalisering, uppsägning, utbildning och pension. Listan över otillåtna diskrimineringsgrunder – som är hämtad från 1958 års ILO-konvention (nr 111) angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning, 1951 års ILO-konvention (nr 100) om lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde, 2000 års ILO-konvention (nr 183) om skydd vid havandeskap och barnsörd, 1983 års

ILO-konvention (nr 159) om anställning av personer med funktionsnedsättning, 1980 års ILO-rekommendation (nr 162) om äldre arbetstagare och 2010 års ILO-rekommendation (nr 200) om HIV och AIDS och arbetslivet – har utformats med beaktande av att all åtskillnad, all exkludering och allt gynnande på dessa grunder strider mot konventionerna, rekommendationerna och koderna. Med begreppet "annan ställning" avses i *riktlinjerna* fackligt arbete och personliga egenskaper som ålder, funktionsnedsättning, kön, graviditet, civilstånd, sexuell läggning och hiv-status. Företagen förväntas enligt punkt 1 e) främja lika möjligheter för alla och särskilt erbjuda samma villkor när det gäller urval, lön, utbildning och befordran, konsekvent tillämpa dessa villkor på samma sätt och förhindra diskriminering eller uppsägning på grund av giftermål, graviditet eller familjeansvar. Av särskild relevans i detta hänseende är 2019 års ILO-konvention (nr 190) om våld och trakasserier.

60. I punkt 1f) rekommenderas alla företag att tillhandahålla en säker och hälsosam arbetsmiljö, bland annat genom att förebygga olyckor och hälsoskador till följd av arbetet, med koppling till arbetet eller under arbetets utförande, vilket de bör åstadkomma genom att minimera de inneboende riskfaktorerna i arbetsmiljön i den utsträckning som detta är rimligt genomförbart.

61. Enligt punkt 2c) förväntas företagen se till att den information som arbetstagarna och deras företrädare får ta del av ger en "korrekt och rättvisande bild" av resultaten. Sådan information avser följande: företagets organisation, dess ekonomiska och finansiella situation och framtidsutsikter, dess negativa påverkan på miljö, hälsa och säkerhet, trender i fråga om sysselsättning samt förväntade väsentliga förändringar i verksamheten. Hänsyn får dock tas till skäliga krav på att bevara företagshemligheter, vilket kan innebära att information avseende vissa frågor inte lämnas ut eller att vissa säkerhetsåtgärder vidtas i samband med utlämnandet.

62. Hänvisningen i punkt 3 till samrådsbaserad delaktighet för arbetstagarna är hämtad från 1952 års ILO-rekommendation (nr 94) angående samråd och samverkan mellan arbetsgivare och arbetare på företagsplanet, och den är även förenlig med en bestämmelse i ILO:s trepartsdeklaration om principer för multinationella företag och socialpolitik. Sådana samrådsarrangemang bör inte ersätta arbetstagarnas rätt att förhandla om arbets- och anställningsvillkoren. En rekommendation om former för samråd om arbetsförhållanden ingår även i punkt 8.

63. Såvitt avser punkt 4 anses normerna för arbets- och anställningsförhållanden och för relationerna mellan arbetsmarknadens parter innefatta överenskommelser om lön och arbetstid. Hänvisningen till hälsa och säkerhet på arbetsplatsen innebär att multinationella företag förväntas följa gällande regelverk och branschstandarder för att minimera risken för olyckor och hälsoskador till följd av arbetet, med koppling till arbetet eller

under arbetets utförande. Härigenom uppmuntras företagen att sträva efter att förbättra arbetsmiljön i alla delar av verksamheten, även där detta inte formellt krävs enligt befintliga bestämmelser i länder där de är verksamma. De uppmuntras också att värna om arbetstagarnas möjlighet att lämna arbetet när det finns rimliga skäl att anta att en överhängande och allvarlig hälso- eller säkerhetsrisk föreligger. Hälso- och säkerhetsfrågorna tas upp även på andra ställen i *riktlinjerna*, särskilt i kapitlet "Konsumentintressen" och kapitlet "Miljö", vilket avspeglar deras stora betydelse; de olika rekommendationerna är avsedda att komplettera varandra. I 2002 års ILO-rekommendation (nr 194) om en förteckning över arbetssjukdomar finns en vägledande lista över arbetsskador samt praxis och anvisningar som företagen kan ha nytta av vid tillämpningen av denna rekommendation i *riktlinjerna*. Ytterligare arbetsmiljörelaterad vägledning för företagen finns att hämta i del IV ("Åtgärder på företagsnivå") i 1981 års ILO-konvention nr 155 om arbetarskydd och arbetsmiljö liksom i ILO:s riktlinjer för arbetsmiljöledningssystem (ILO-OSH 2001).

64. Rekommendationen i punkt 5 innebär att de multinationella företagen uppmuntras att rekrytera en lämplig andel av arbetsstyrkan lokalt, inbegripet såvitt avser ledande befattningar, och att ge sådan lokal personal utbildning. I vidareutbildning och omskolning bör hänsyn tas till förväntade framtida förändringar i verksamheten och i arbetsgivarens behov, däribland sådana förändringar som är att hänföra till förändringar, risker och möjligheter i samhället, miljön och tekniken med koppling till automatisering, digitalisering, en rättvis omställning och en hållbar utveckling. Skrivningen i samma punkt om utbildning och kompetensnivå kompletterar texten i punkt A.4 i kapitlet "Allmän policy" om att stimulera uppbyggnad av humankapital. Hänvisningen till lokal arbetskraft kompletterar texten i punkt A.3 i kapitlet "Allmän policy" om uppmuntran till lokal kapacitetsuppbyggnad. I enlighet med 2004 års ILO-rekommendation (nr 195) om kompetensutveckling uppmuntras företagen även att i största praktiskt genomförbara utsträckning investera i utbildning och livslångt lärande och samtidigt erbjuda lika möjligheter till utbildning för kvinnor och andra utsatta grupper, exempelvis ungdomar, lågutbildade personer, personer med funktionsnedsättning, migranter, äldre arbetstagare och ursprungsbefolkningar.

65. Företagen har en viktig roll när det gäller att främja och skapa anständigt arbete. I punkt 6 rekommenderas att företagen med rimlig framförhållning ska underrätta sina arbetstagares företrädare och behöriga myndigheter om förändringar i deras verksamhet som kan få stor inverkan på arbetstagarnas möjlighet att försörja sig, särskilt enhetsnedläggningar eller automatiseringssatsningar som medför kollektiva eller storskaliga friställningar eller uppsägningar. Som anges i den punkten, är syftet med denna bestämmelse att skapa förutsättningar för samarbete som kan begränsa effekterna av sådana förändringar. Detta är en viktig princip som i stor utsträckning genomsyrar de anslutna ländernas lagar om och meto-

der för att hantera relationerna mellan arbetsmarknadens parter, även om de åtgärder som vidtas för att garantera att det finns förutsättningar för ett meningsfullt samarbete inte är desamma i alla anslutna länder. I punkt 6 anges också att det med förbehåll för de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet är lämpligt om ledningen kan lämna en sådan underrättelse innan den fattar ett slutgiltigt beslut. Att underrättelsen ska lämnas före det slutgiltiga beslutet är också i ett antal anslutna länder ett krav enligt lagar och praxis avseende relationerna mellan arbetsmarknadens parter. Det finns dock även andra sätt att skapa förutsättningar för ett meningsfullt samarbete i syfte att begränsa effekterna av sådana beslut. Enligt andra anslutna länders lagar och praxis krävs till exempel en viss angiven period av samråd innan ett sådant beslut kan verkställas.

VI. Miljö

Företagen har en viktig roll att spela när det gäller att främja hållbara ekonomier, och de kan bidra till möjligheterna att på ett verkningsfullt och framstegsvänligt sätt hantera de globala, regionala och lokala miljöutmaningarna, inbegripet det akuta hot som klimatförändringarna innebär. Företagen bör – inom ramen för gällande lagar, andra författningar och administrativ praxis i de länder där de är verksamma, och under beaktande av tillämpliga internationella avtal, principer, mål och standarder – bedriva sin verksamhet på ett sätt som innebär att de tar vederbörlig hänsyn till behovet av att skydda miljön liksom mer allmänt arbetstagarna, andra människor och samhället, att de undviker och åtgärdar negativ påverkan på miljön och att de bidrar till det mer övergripande målet om en hållbar utveckling. Företagen kan vara inblandade i negativ påverkan på miljön inom en rad olika områden. Exempel på sådana områden är

- a) klimatförändringar,
- b) förlust av biologisk mångfald,
- c) försämring av ekosystem på land, i haven och i sötvatten,
- d) avskogning,
- e) förorening av luft, vatten och mark,
- f) felaktig hantering av avfall, inbegripet farliga ämnen.

Viktiga skillnader mellan olika typer av miljöpåverkan tas översiktligt upp i kommentaren till detta kapitel, bland annat med hänvisning till klimatförändringar och såvitt avser hur ett enskilt företags bidrag till sådan påverkan bör beaktas inom de relevanta ramarna.

I synnerhet bör företagen göra följande:

1. De bör inrätta och upprätthålla ett miljöledningssystem som är av lämplig beskaffenhet för det enskilda företaget och som omfattar dess olika verksamheter, varor och tjänster under hela dess livscykel, bland annat genom att riskbaserad tillbörlig aktsamhet i enlighet med beskrivningen i kapitel II tillämpas på olika fall av negativ miljöpåverkan. Därvid bör företaget bland annat
 - a) identifiera och bedöma fall av negativ miljöpåverkan med koppling till företagets verksamhet, varor och tjänster, bland annat genom att inhämta och utvärdera tillräcklig och aktuell information om den negativa påverkan som har koppling till dess verksamhet, varor och tjänster samt – i fall där verksamheten kan få betydande negativ påverkan på miljön – utarbeta en lämplig miljökonsekvensutredning,

-
- b) fastställa och tillämpa mätbara mål, riktmärken och strategier för hantering av negativ miljöpåverkan knuten till företagets verksamhet, varor och tjänster samt för förbättring av företagets miljöresultat; riktmärkena bör grundas på vetenskaplig kunskap, bör vara förenliga med relevant nationell politik och relevanta internationella åtaganden och bör avspegla bästa praxis,
 - c) regelbundet undersöka hur verkningsfulla strategierna är och följa hur arbetet med att uppnå de uppställda miljömålen och miljöriktmärkena fortskrider samt återkommande se över målen, riktmärkena och strategierna i syfte att kontrollera att de fortfarande är relevanta,
 - d) förse allmänheten, arbetstagarna och andra berörda intressenter med aktuell, tillräcklig, mätbar och (i tillämpliga fall) kontrollerbar information, baserad på de bästa tillgängliga uppgifterna, om miljöpåverkan med koppling till företagets verksamhet, varor och tjänster samt om framstegen i strävan att uppnå de riktmärken och mål som avses i punkt 1 b,
 - e) i mån av behov avsätta medel för eller samarbeta kring gottgörelse av negativ miljöpåverkan som företaget har orsakat eller bidragit till samt utöva inflytande för att förmå andra enheter som har orsakat eller bidragit till negativ miljöpåverkan att gottgöra denna.
2. De bör föra en meningsfull dialog med relevanta intressenter som berörs av negativ miljöpåverkan kopplad till deras verksamhet, varor eller tjänster.
 3. I fall där allvarliga eller irreversibla skador på miljön kan tänkas uppkomma bör de avstå – i överensstämmelse med den vetenskapliga och tekniska förståelsen av de aktuella riskerna, och med hänsyn tagen även till människors hälsa och säkerhet – från att använda avsaknaden av fullständig vetenskaplig kunskap om orsaksförhållanden eller verkningsmekanismer som ursäkt för att skjuta upp kostnadseffektiva åtgärder för att förebygga eller minimera sådana skador.
 4. De bör se till att de har aktuella beredskapsplaner för att förebygga, begränsa och förhindra allvarliga miljö- och hälsoskador till följd av deras verksamhet, inbegripet olyckor och nödsituationer, liksom mekanismer för omedelbar rapportering till behöriga myndigheter.
 5. De bör ständigt försöka förbättra miljöresultaten både inom det egna företaget och där så är lämpligt inom enheter med vilka de har affärsförbindelser, bland annat genom att

-
- a) införa teknik – där så är rimligt bästa tillgängliga teknik – som leder till bättre miljöresultat,
 - b) utveckla och tillhandahålla varor och tjänster som inte har onödig påverkan på miljön, som är säkra att använda för sitt avsedda ändamål, som är hållbara och kan repareras, återanvändas, återvinnas eller bortskaffas på ett säkert sätt och som tillverkas med miljömässigt sunda metoder där naturresurser används på ett hållbart sätt och där energi- och materialanvändningen liksom genereringen av föroreningar, växthusgasutsläpp och avfall – i synnerhet farligt avfall – har minskats så långt som möjligt,
 - c) främja ökad medvetenhet bland kunderna om vilka konsekvenser användningen av företagets varor och tjänster får för miljön, bland annat genom att tillhandahålla relevant och korrekt information om deras miljöpåverkan (exempelvis avseende växthusgasutsläpp, inverkan på den biologiska mångfalden, resurseffektivitet, reparerbarhet och återvinnbarhet).
6. De bör ge arbetstagarna lämplig utbildning i miljö-, hälso- och säkerhetsfrågor, inbegripet om hantering av material och avfall av farlig och icke-farlig beskaffenhet och om förebyggande av miljöolyckor samt utbildning inom mer allmänna miljöledningsområden såsom förfaranden för bedömning av miljökonsekvenser, PR och miljöteknik. Dessutom bör de tillhandahålla stöd, inbegripet kapacitetsuppbyggnad på miljöledningsområdet, till leverantörer och andra enheter med vilka de har affärsförbindelser, särskilt små och medelstora företag och småbrukare, där detta är lämpligt och genomförbart.
 7. De bör bidra till utvecklingen av en miljömässigt ansvarsfull och ekonomiskt effektiv politik från statsmakternas sida, exempelvis genom samarbeten eller initiativ som ökar miljömedvetenheten och förbättrar miljöskyddet.

Kommentar till kapitel VI: Miljö

66. För att kunna uppnå miljömål behöver man använda ett tillvägagångssätt där hela samhället medverkar. I *riktlinjerna* beskrivs förväntningar på hur företagen ska undvika respektive hantera negativ miljöpåverkan samt hur de ska bidra till att olika mål uppnås: dels minskning av klimatförändringarna och anpassning av samhället, dels bevarande, återställande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden, dels hållbar, effektiv och lagenlig användning av mark, naturtillgångar och energi, dels hållbar konsumtion och produktion, bland annat genom främjande av synsätt grundade på en cirkulär ekonomi, och dels förebyggande, minskning och förhindrande av förorening. Internationella åtaganden, multilaterala avtal och andra tillsynsregelverk är en viktig utgångspunkt när man ska för-

stå miljöfrågor och förväntningar på miljöområdet. Vissa internationella avtal innehåller kollektiva mål för regeringar och kan sakna detaljerade bestämmelser om enskilda företags ansvar i förhållande till dessa mål. I sådana fall är det i stället lämpligt att utgå från relevanta tillsynsregelverk, nationell politik och allmänt vedertagna standarder för miljöledning och miljöskydd samt vetenskapliga data. Texten i kapitlet "Miljö" avspeglar på en övergripande nivå de principer och mål som slås fast i Riodeklarationen om miljö och utveckling, i Agenda 21 (inom Riodeklarationen) och i FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling. Texten ligger också i linje med FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC), med Parisavtalet, med konventionen om biologisk mångfald, med det globala ramverket för biologisk mångfald (Kunming–Montreal-ramverket), med relevanta regionala konventioner om tillgång till information, allmänhetens delaktighet och rättvisa i miljöfrågor, med FN:s konvention för bekämpning av öken-spridning och med relevanta regionala miljöavtal, och den avspeglar de standarder som återfinns i instrument såsom ISO-standarderna för miljöledningssystem, Internationella finansieringsbolagets (IFC:s) standarder för miljömässiga och sociala resultat och den globala kemikaliestrategin SAICM.

67. I *riktlinjerna* ska begreppet miljöledning ges bredaste möjliga tolkning. Detta begrepp ska anses innefatta aktiviteter med syftet att uppnå förståelse av miljöpåverkan och miljörisker, med syftet att undvika och åtgärda miljöpåverkan kopplad till ett företags verksamhet, varor och tjänster (med hänsyn tagen till företagets andel av kumulativ påverkan) och med syftet att kontinuerligt förbättra företagets miljöresultat. Därutöver innefattar miljöledning också tillämpning av riskbaserad tillbörlig aktsamhet i förhållande till negativ miljöpåverkan. I linje med kapitel II gäller att arten och omfattningen av den tillbörliga aktsamheten på miljöområdet beror på det enskilda företagets omständigheter. En av de faktorer som kan inskränka möjligheterna att tillämpa tillbörlig aktsamhet på miljöområdet är avsaknad av miljödata eller miljöteknik. Tillämpningen av tillbörlig aktsamhet innefattar även riskbaserad prioritering. En annan faktor som påverkar den tillbörliga aktsamheten är i vilken mån den miljöpåverkan som är kopplad till ett företags verksamhet, varor eller tjänster är rimligen förutsebar. Miljöledning är en viktig del av en hållbar utveckling och kan innebära att ett stort antal prioriteringar behöver jämkas samman, inbegripet sådana som har slagits fast på nationell nivå och i förekommande fall ingår i riktmärken för en hållbar utveckling. Miljöledning innebär både ett ansvar och en möjlighet för företagen. Multinationella företag har en roll att spela i båda hänseendena. Chefer inom sådana företag bör därför ägna lämplig uppmärksamhet åt miljöfrågor i sina affärsstrategier. För att ett företag ska kunna förbättra sina miljöresultat måste det välja ett systematiskt tillvägagångssätt och ständigt eftersträva att förbättra systemet. Ett miljöledningssystem erbjuder den interna ram som krävs för att miljöhänsyn ska kunna integreras i affärsverksamheten. Att ett företag har

infört ett sådant system bör kunna bidra till att övertyga aktieägarna, de anställda, berörda lokalsamhällen och andra berörda intressenter om att företaget arbetar aktivt för att skydda miljön mot negativ påverkan från dess verksamheter.

68. I inledningen till detta kapitel finns en icke-uttömmande förteckning över typer av negativ miljöpåverkan som kan vara kopplad till affärsverksamhet. Många av de olika verksamheter som ett företag bedriver kan ha negativ inverkan på miljön. Med negativ miljöpåverkan avses betydande förändringar i miljön eller hos levande organismer som inverkar negativt på naturliga och förvaltade ekosystems sammansättning, motståndskraft, produktivitet eller bärförmåga, på socioekonomiska systems funktionsförmåga eller på människor. Negativ miljöpåverkan bör bedömas mot bakgrund av den bästa tillgängliga vetenskapliga kunskapen. I *riktlinjerna* gäller, såsom anges i kapitel II, att ett företag anses "orsaka" en negativ miljöpåverkan om dess verksamhet i sig är tillräcklig för att resultera i den negativa påverkan. Ett företag "bidrar till" en negativ miljöpåverkan om dess verksamhet i kombination med andra enheters verksamhet orsakar påverkan eller om företagets verksamhet föranleder, underlättar för eller skapar incitament för en annan enhet att vålla en negativ påverkan. En negativ miljöpåverkan kan också ha ett direkt samband, via en affärsförbindelse, med ett företags affärsverksamheter, varor eller tjänster även om dessa inte bidrar till den aktuella påverkan.

69. Olika fall av miljöpåverkan kan vara kollektiva och uppvisa inbördes samband, men en miljöpåverkan kan också vara isolerad. Miljöpåverkan kan likaså vara lokal eller gränsöverskridande till sin beskaffenhet. Vissa typer av miljöpåverkan finns det god kunskap om, medan andra typers omfattning, beskaffenhet och orsaker är mindre väl kända; i sådana fall kan kunskapen vara under framväxande eller helt saknas. Detta betyder att det i vissa fall är möjligt att på grundval av befintlig vetenskaplig kunskap och tillgänglig information bedöma i vilken mån ett företag bidrar till en negativ miljöpåverkan medan det i andra fall är en svår uppgift att göra en sådan bedömning. I situationer av det sistnämnda slaget bör man, såvitt *riktlinjerna* anbelangar, vid bedömning av ett företags bidrag till negativ påverkan ta hänsyn till i vilken mån företagets verksamhet uppfyller kraven enligt allmänt vedertagna standarder, miljöledningsprocesser och skyddsåtgärder för god miljöpraxis, enligt riktmärken och standarder som har fastställts i tillämpliga miljöregler och tillsynsregelverk samt enligt relevanta internationella avtal.

70. Det finns ofta ett nära samband mellan olika fall av negativ miljöpåverkan och andra frågor som omfattas av *riktlinjerna*, exempelvis hälsa och säkerhet, påverkan på arbetstagare och lokalsamhällen, försörjningsmöjligheter eller nyttjanderätt till mark. Att tillämpa tillbörlig aktsamhet på miljöområdet och hantera negativ miljöpåverkan innebär dessutom ofta att man måste beakta ett stort antal olika prioriteringar på miljöom-

rådet, det sociala området och utvecklingsområdet. I ingressen till Parisavtalet anges det exempelvis att en rättvis övergång av arbetskraften och skapande av anständigt arbete och arbetsplatser av hög kvalitet i enlighet med nationellt fastställda prioriterade utvecklingsmål är absolut nödvändigt liksom att parterna när de vidtar åtgärder för att motverka klimatförändringen bör respektera, främja och beakta sina respektive skyldigheter. I detta hänseende är det viktigt att företagen inom ramen för sitt miljöledningsarbete och sin tillämpning av tillbörlig aktsamhet bedömer och hanterar fall av social påverkan och att de vidtar åtgärder för att förebygga och begränsa negativ sådan påverkan både i samband med övergången från miljöskadliga metoder och i samband med övergången till grönare industrier eller metoder, exempelvis användning av förnybar energi. I detta sammanhang är det viktigt att i linje med vad som beskrivs i kapitel V respektera arbetstagarnas rättigheter, inbegripet genom att föra en social dialog och delta i kollektivförhandlingar, liksom att i linje med vad som beskrivs i kapitel II föra en meningsfull dialog med berörda intressenter och där så är relevant avveckla affärsförbindelser på ett ansvarsfullt sätt.

71. Utöver att förbättra miljöresultaten kan införandet av ett miljöledningssystem också ge företagen ekonomiska fördelar i form av lägre drifts- och försäkringskostnader, större energi- och resursbesparingar, sänkta kostnader för regelefterlevnad och skadestånd, ökad hållbarhet och motståndskraft, bättre tillgång till kapital och kompetens, ökad kundnöjdhet och bättre relationer till lokalsamhällen och till samhället mer allmänt.

72. Att förmedla information om miljöpåverkan med koppling till ett företags verksamhet, varor och tjänster och att föra en meningsfull dialog med intressenter ingår i tillbörlig aktsamhet och kan dessutom vara ett lagstadgat krav. I det hänseendet är det lämpligt att utgå från Global Reporting Initiative och andra miljörapporteringsstandarder; se även kapitel III "Informationshantering". En meningsfull dialog och kommunikation med intressenter såsom anställda, kunder, investerare, leverantörer, uppdragstagare, lokalsamhällen, enskilda eller grupper som befinner sig i utsatta situationer eller är marginaliserade, personer med särskilda rättigheter eller legitima markrättigheter, ursprungsbefolkningar och allmänheten har särskilt stor betydelse i fall där sådana intressenter berörs eller kan beröras av företagets miljöpåverkan och där sällsynta eller riskutsatta miljöresurser står på spel – regionalt, nationellt eller internationellt.

73. Företagen uppmuntras att införa hållbara konsumtions- och produktionsmönster, inbegripet att genom god resurshushållning tillämpa cirkulär ekonomi och andra modeller. Därigenom kan företagen väsentligt minska sin negativa miljöpåverkan. En bättre resurshushållning främjar en mer resurseffektiv och ändamålsenlig användning av råvaror och material, bland annat genom en miljömässigt sund råvaruförsörjning. Vidare är tanken om cirkulär ekonomi beroende på omständigheterna relevant som

ett av sätten att få till stånd en hållbar utveckling. Med cirkulär ekonomi avses (med hänsyn tagen till nationella prioriteringar och omständigheter) en modell där varor och material är så utformade att de kan återanvändas, repareras, återtillverkas, materialåtervinnas eller energiåtervinnas och därmed – jämte de råvaror som de har tillverkats av – kan bli kvar i ekonomin så länge som möjligt, där generering av avfall, särskilt farligt avfall, undviks helt eller minimeras och där utsläppen av växthusgaser förebyggs eller minskas.

74. Grundprincipen enligt *riktlinjerna* är att företagen bör agera så snart som möjligt, och på eget initiativ, för att undvika negativ miljöpåverkan.

75. *Riktlinjerna* är inte avsedda att ge befintliga instrument en ny tolkning eller att skapa nya åtaganden eller få normerande verkan för regeringarna – avsikten är endast att rekommendera hur försiktighetsprincipen bör tillämpas på företagsnivå. Det beaktas att det behöver finnas viss flexibilitet i hur den principen tillämpas, så att hänsyn kan tas till sammanhanget i det enskilda fallet. Vidare beaktas det också att det är regeringarna som beslutar om det grundläggande regelverket inom detta område mot bakgrund av sin förmåga och att de har ett ansvar att med jämna mellanrum samråda med intressenterna om lämpliga sätt att gå vidare med arbetet i syfte att säkerställa att det går att få insyn i detta och att ett tillvägagångssätt grundat på vetenskaplig kunskap används.

76. Företagen har en viktig roll att spela när det gäller att bidra till nettonollutsläpp av växthusgaser och till en klimatmotståndskraftig ekonomi, vilket krävs om de internationellt överenskomna målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna ska kunna uppnås. Under processen för omställning till nettonollutsläpp av växthusgaser kommer många affärsverksamheter att innefatta en viss nivå av växthusgasutsläpp eller minskning av kolsänkor. Företagen bör se till att deras växthusgasutsläpp och deras påverkan på kolsänkor är förenliga med de internationellt överenskomna globala temperaturmålen, vilka grundar sig på de bästa vetenskapliga kunskaperna, bland annat enligt den bedömning som har gjorts av FN:s mellanstatliga klimatpanel (IPCC).

77. I detta sammanhang behöver företagen införa och tillämpa vetenskapligt välgrundade policyer, strategier och omställningsplaner för begränsning av och anpassning till klimatförändringar, och de behöver ställa upp, uppnå, följa upp och rapportera om begränsningsmål på kort, medellång och lång sikt. Dessa mål bör grundas på vetenskapliga kunskaper, de bör innefatta absoluta och där så är relevant även intensitetsbaserade mål för minskning av växthusgasutsläpp, och de bör beakta växthusgasutsläpp hänförliga till Scope 1 och 2 samt – så långt som möjligt och på grundval av bästa tillgängliga information – Scope 3. Det är viktigt att företagen rapporterar i förhållande till målen och regelbundet ser över och uppdaterar dem med avseende på tillräcklighet och relevans på grundval av den

nyaste tillgängliga vetenskapliga kunskapen och i takt med att olika nationella eller branschspecifika omställningsscenarioer utvecklas och uppdateras. Företagen bör prioritera att undanröja eller begränsa utsläppskällor framför att vidta åtgärder för kompensering, uppvägning eller neutralisering. Utsläppsrätter eller annan klimatkompensation får övervägas som ett sistahandsalternativ för hantering av utsläpp som inte har kunnat minskas. Ordningar för utsläppsrätter eller annan klimatkompensation bör ha hög miljöintegritet, bör inte medföra att uppmärksamheten flyttas från behovet att minska utsläppen och bör inte bidra till att växthusgasintensiva processer och anläggningar behålls. Företagen bör offentligt redovisa i vilken mån de använder sig av utsläppsrätter eller annan klimatkompensation och i förekommande fall vilka relevanta kännetecken ordningen för utsläppsrätter eller annan klimatkompensation har. Denna redovisning bör ske avskilt från och som ett komplement till redovisningen avseende utsläppsminskningar.

78. Om målen ska kunna uppnås och påverkan ska kunna hanteras, är det av central betydelse att företagen utövar inflytande, erbjuder tillgång till teknik på villkor som alla parter kan godta och ser till att deras leverantörer och andra enheter som de har affärsförbindelser med får tekniskt stöd och finansiering för insatser avseende begränsning av och anpassning till klimatförändringar.

79. Att uppnå klimatmotståndskraft och göra klimatanpassningar är en ytterst viktig del i de långsiktiga globala åtgärderna för att skydda människor och ekosystem i samband med klimatförändringarna. För detta kommer det att krävas engagemang och stöd från alla delar av samhället. Företagen bör undvika verksamheter som underminerar lokalsamhällets, arbetstagarnas och ekosystemens klimatanpassning och klimatmotståndskraft.

80. Att slå vakt om den biologiska mångfalden i, och på ett hållbart sätt förvalta och använda, olika typer av naturresurser och ekosystem, exempelvis skogar, hav, torvmossar och våtmarker, är ytterst viktigt för människornas hälsa och försörjningsmöjligheter, för olika arters överlevnad och för strävan att begränsa klimatförändringarna och göra anpassningar till dem. Företagen bör bidra till bevarandet av biologisk mångfald, till en hållbar användning av den biologiska mångfaldens beståndsdelar och till en rimlig och rättvis fördelning av de vinster som härrör från utnyttjande av genetiska resurser. Dessutom bör företagen undvika och avhjälpa skador på land, i haven och i sötvatten, inbegripet avskogning, i linje med FN:s mål för hållbar utveckling, särskilt mål 15.2, i linje med FN:s strategiska plan för skog 2017–2030 och i linje med 2021 års Glasgow-deklaration om skogar och markanvändning, vars mål är att avskogningen och markskadorna ska ha upphört, och utvecklingen vänts, år 2030. Företagens insatser bör bland annat innefatta att de i särskilt hög grad tillämpar tillbörlig aktsamhet när det gäller potentiell negativ påverkan på den

biologiska mångfalden i nationalparker, naturreservat och andra skyddade områden – inbegripet sådana som av Unesco har utpekats som naturvärldsarv, områden som är skyddade i kraft av konventionen om biologisk mångfald och områden som utpekats i nationell lag – samt på skyddade arter. Där så är lämpligt, och i den mån som företagens förmåga medger det och inhemska rätt i de länder där de är verksamma tillåter det, bör företagen också bidra till hållbar mark- och skogsförvaltning, vilket innefattar återställande, beskogning och återbeskogning samt begränsning av skador på land, i haven och i sötvatten. Företagens insatser för att förhindra eller begränsa negativ påverkan på den biologiska mångfalden bör vägledas av åtgärdshierarkin för biologisk mångfald, där vad som rekommenderas är att man i första hand ska undvika att orsaka skada på den biologiska mångfalden, att man där skada inte går att undvika i andra hand ska begränsa eller minimera skadan och att man i tredje och sista hand ska använda kompensation och återställande där en negativ påverkan inte kan undvikas.

81. Det går att göra en koppling mellan negativ miljöpåverkan, särskilt såvitt avser biologisk mångfald och skador på land, i haven och i sötvatten, och frågan om ansvarsfull förvaltning av nyttjanderätt till mark, skog och fiskevatten. Som påpekas i de frivilliga riktlinjerna om ansvarsfull förvaltning av nyttjanderätt till mark, skog och fiskevatten mot bakgrund av nationell livsmedelssäkerhet (VGGT), kan en ansvarsfull förvaltning av nyttjanderätten till markområden, skogar och fiskevatten ha en roll att spela när det gäller att stödja ett hållbart utnyttjande av miljön. I det sammanhanget efterfrågas i VGGT investeringar som inte gör någon skada, och VGGT innehåller också skyddsåtgärder mot avhysning av personer som innehar en legitim nyttjanderätt liksom mot miljöskador.

82. I *riktlinjerna* uppmantras företagen också att sträva efter att höja nivån på sina miljöresultat i alla delar av sin verksamhet, även när detta inte formellt krävs enligt befintlig praxis i länder där de är verksamma. I detta sammanhang bör företagen ta vederbörlig hänsyn till hur de påverkar utvecklingsländer socialt och ekonomiskt.

83. Exempelvis har multinationella företag ofta tillgång till existerande teknik eller verksamhetsmetoder av innovativ art som, förutsatt att de tillämpas, skulle kunna bidra till att förbättra miljöresultaten över hela linjen. Multinationella företag betraktas ofta som ledande inom sitt respektive område, varför det är viktigt att inte bortse från möjligheterna till en "demonstrationseffekt" på andra företag. Att se till att även miljön i de länder där multinationella företag verkar kan dra fördel av existerande teknik och metoder av innovativ art är ett viktigt sätt att skapa stöd för internationell investeringsverksamhet mer allmänt.

84. Företagen har en viktig roll att spela när det gäller utbildning i miljöledningsfrågor av den egna personalen och andra intressenter. Företagen

uppmuntras att axla det ansvaret på en så bred front som möjligt och särskilt inom områden med direkt koppling till människors hälsa och säkerhet. Dessutom bör företag förmedla tydlig och lättbegriplig information om sina miljöpolicyer, miljökrav och miljöstandarder till de enheter som de har affärsförbindelser med.

85. Företagen bör rätta sig efter djurskyddsstandarder som är förenliga med de regler för landlevande djur (Terrestrial Code) som har utarbetats av Världsoorganisationen för djurhälsa (WOAH). Djur mår bra när de är friska, avslappnade, välnärda och trygga, inte lider av obehagliga tillstånd som smärta, rädsla eller oro och kan uttrycka beteenden som är viktiga för deras fysiska och psykiska tillstånd. För ett gott djurskydd krävs förebyggande arbete mot sjukdomar, lämplig veterinärmedicinsk vård, passande lokaler, adekvat skötsel, lämpligt foder, en stimulerande och säker miljö, en human hantering och humana slaktmetoder. Dessutom bör företagen följa den vägledning i fråga om transport av levande djur som har utvecklats av berörda internationella organisationer.

VII. Mutor och andra former av korrupktion

Negativ påverkan på områden som omfattas av *riktlinjerna* möjliggörs ofta av korrupktion. Genom att vidta verkningsfulla åtgärder mot korrupktion kan ett företag därför ta ett stort steg mot att undvika andra former av negativ påverkan som omfattas av *riktlinjerna*. Företagen bör inte inlåta sig på någon handling som innefattar mutor eller någon annan form av korrupktion.

I synnerhet gäller följande:

1. Företagen bör inte inlåta sig på någon handling som innebär korrupktion, vilket inbegriper att erbjuda, utlova eller lämna otillbörliga penningförmåner eller andra förmåner till offentliga tjänstemän, till anställda hos personer eller enheter med vilka företagen har affärsförbindelser eller till dessas anhöriga eller kompanjoner. Företagen bör inte heller begära, godta eller ta emot otillbörliga penningförmåner eller andra förmåner från offentliga tjänstemän eller från personer eller enheter med vilka de har affärsförbindelser. Inte heller bör företagen utnyttja tredje man eller andra mellanhänder, exempelvis agenter, konsulter, representanter, återförsäljare, konsortier, uppdragstagare, leverantörer och partner i samriskföretag, för att kanalisera otillbörliga penningförmåner eller andra förmåner till offentliga tjänstemän, till anställda hos personer eller enheter med vilka de har affärsförbindelser eller till dessas anhöriga eller kompanjoner.
2. I syfte att på ett verkningsfullt sätt förhindra, upptäcka och hantera givande och tagande av mutor samt andra former av korrupktion bör företagen utveckla och införa fullgoda program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad med utgångspunkt i en riskbedömning där hänsyn tas till det enskilda företagets särskilda omständigheter, särskilt de riskfaktorer för givande och tagande av mutor samt andra former av korrupktion som företaget är utsatt för (till exempel dess geografiska läge och branschtillhörighet, andra frågor som rör ansvarsfullt företagande, tillsynsmiljön och typen av affärsförbindelser samt förekomsten av transaktioner med utländska regeringar och anlåtande av tredje part). Dessa program eller åtgärder för interna kontroller, etiska frågor och regelefterlevnad bör innefatta ett system av rutiner för bokföring och redovisning, inbegripet ett system för intern kontroll som i rimlig utsträckning är utformat för att säkerställa att bokföringen, registren över intressekonflikter, dokumentationen och den ekonomiska redovisningen är rättvisande och korrekta och inte kan utnyttjas med syftet att begå eller dölja givande eller

tagande av mutor eller andra former av korruption. Sådana särskilda omständigheter och risker bör regelbundet ses över och vid behov omvärderas, så att det kan säkerställas att de resurser som läggs på regelefterlevnad fördelas på lämpligt sätt och att företagens program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad är lämpliga och förblir verkningsfulla samt att risken för att företagen ska bli inblandade i givande eller tagande av mutor eller i andra former av korruption minskar. Dessutom bör dessa program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad med syftet att förhindra och upptäcka alla former av korruption även innefatta tillämpning av riskbaserad tillbörlig aktsamhet i enlighet med vad som beskrivs i kapitel II.

3. Företagen bör med hjälp av sina program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad förbjuda eller motarbeta användning av "smörjpenningar", något som i allmänhet är olagligt i de länder där det förekommer. I fall där smörjpenningar betalas bör företagen bokföra och redovisa dessa transaktioner på ett korrekt sätt.
4. Företagen bör med hänsyn tagen till de särskilda riskerna för givande och tagande av mutor samt andra former av korruption säkerställa att de i samband med att de anlitar agenter tillämpar tillbörlig aktsamhet, och dokumenterar denna på ett korrekt sätt, liksom att de utövar lämplig och regelbunden tillsyn över agenter och ser till att agenternas arvode är skäligt och endast avser legitima tjänster. I förekommande fall bör företagen upprätta och uppdatera en förteckning över de agenter som de anlitar i samband med transaktioner i vilka offentliga organ och statsägda företag är part, och denna förteckning bör ställas till behöriga myndigheters förfogande i enlighet med gällande krav på offentlighet. Företagen bör vidta åtgärder för att se till att deras agenter i sina förbindelser med offentliga tjänstemän undviker att utöva olovligt inflytande och följer yrkesregler.
5. Företagen bör öka möjligheterna till insyn i deras arbete för att bekämpa givande och tagande av mutor samt andra former av korruption, och de bör främja en integritetskultur. Deras åtgärder i detta sammanhang kan exempelvis innebära i) att styrelsen eller motsvarande och den högsta företagsledningen visar prov på starkt, uttryckligt och väl synligt stöd för och engagemang i företagets program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad, ii) att det finns en tydligt formulerad och väl synlig företagspolicy om förbud mot mutor och andra former av korruption som är lätt att ta del av för alla anställda och för relevanta utomstående parter såsom utländska dotterbolag, agenter och andra mellanhänder, och iii) att företagen redovisar information om de ledningssystem och de program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad som de har infört i syfte att fullgöra dessa åtaganden. Företagen bör även

främja öppenhet och dialog med allmänheten för att öka dess medvetenhet och samarbetsbenägenhet när det gäller att bekämpa mutor och andra former av korruption. Företagen uppmuntras att – i den mån som nationella lagar och krav tillåter detta – lämna ut information om felaktiga ageranden med koppling till givande eller tagande av mutor eller till andra former av korruption liksom om de åtgärder som de vidtar i syfte att hantera misstänkta fall av givande eller tagande av mutor eller andra former av korruption. Dessa åtgärder kan bland annat innefatta processerna för att upptäcka, utreda och anmäla felaktiga ageranden samt för att på ett fullödigt och proaktivt sätt samarbeta med de brottsbekämpande myndigheterna.

6. Företagen bör se till att deras anställda liksom de personer eller enheter som de har affärsförbindelser med blir bättre medvetna om och mer benägna att rätta sig efter de policyer och de program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad som företagen använder för att motverka mutor och andra former av korruption. För det ändamålet bör företagen se till att information om dessa policyer, program eller åtgärder sprids på lämpligt sätt samt att det anordnas utbildningar och genomförs disciplinförfaranden på ett sätt som innebär att relevanta språk-, kultur- och teknikbarriärer beaktas.
7. Företagen bör inte lämna olagliga bidrag till personer som kandiderar till offentliga ämbeten och inte heller till politiska partier eller andra organisationer med kopplingar till politiska partier eller kandidater. Politiska bidrag bör helt och hållet uppfylla kraven enligt nationell lagstiftning, inbegripet såvitt avser offentlighöret, och högsta företagsledningens godkännande bör krävas för sådana bidrag. Detta inbegriper att företagen inte bör tvinga sina anställda att stödja en viss kandidat eller politisk organisation.

Kommentar till kapitel VII: Mutor och andra former av korruption

86. Uttrycket "givande och tagande av mutor samt andra former av korruption" bör tolkas i överensstämmelse med de instrument som nämns nedan. Korruption inbegriper att mutor lämnas till (eller av) offentliga tjänstemän eller anställda hos personer eller enheter som ett företag har affärsförbindelser med. Därutöver kan korruption inbegripa att någon säljer sitt inflytande, förskingrar eller missbrukar sponsormedel och välgörenhetsgåvor. Företagen bör exempelvis inte vare sig direkt eller indirekt erbjuda, utlova, ge eller begära en muta eller någon annan otillbörlig förmån i syfte att vinna eller bibehålla en affärsmässig eller annan otillbörlig fördel. Dessutom bör företagen stå emot dem som kräver mutor eller utövar utpressning. En intressekonflikt utgör inte i sig korruption, men det råder allt större enighet om att konflikter mellan offentliga tjänstemäns privata intressen och deras skyldigheter i tjänsten potentiellt kan resul-

tera i korruption om inte dessa konflikter hanteras på ett ändamålsenligt sätt. *Konventionen om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser* [OECD/LEGAL/0293] (*OECD:s konvention om bekämpande av bestickning*) trädde i kraft den 15 februari 1999. OECD:s centrala instrument när det gäller "utbudssidan" av mutor i utlandet är den konventionen tillsammans med *rekommendationen om ytterligare bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser* [OECD/LEGAL/0378] (*rekommendationen om bekämpande av bestickning*), *rekommendationen om beskattningsåtgärder för ytterligare bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser* [OECD/LEGAL/0371], *rekommendationen rörande bestickning och officiellt understödda exportkrediter* [OECD/LEGAL/0447] och *rekommendationen om hur aktörer inom utvecklingsarbete ska hantera korruptionsrisken* [OECD/LEGAL/0431]. Det gemensamma syftet med dessa instrument är att undanröja "utbudet" av mutor till utländska offentliga tjänstemän. Varje enskilt land ansvarar för den verksamhet som dess företag bedriver och för vad som händer inom dess egen jurisdiktion.⁵ Ett program för rigorös och systematisk uppföljning av ländernas tillämpning av *OECD:s konvention om bekämpande av bestickning* och de övriga därmed sammanhängande instrumenten har införts för att det ska kunna säkerställas att dessa instrument tillämpas fullt ut. Andra handlingar som innebär korruption liksom integritetsrisker tas upp i *rekommendationen om offentlig integritet* [OECD/LEGAL/0435], *rekommendationen om principer för öppenhet och integritet i samband med lobbyverksamhet* [OECD/LEGAL/0379], *rekommendationen om OECD:s riktlinjer för hantering av intressekonflikter i offentlig förvaltning* [OECD/LEGAL/0316] och *rekommendationen om riktlinjer för korruptionsbekämpning och integritet i statsägda företag* [OECD/LEGAL/0451].

5 | *OECD:s konvention om bekämpande av bestickning* definieras brottet "bestickning av utländska offentliga tjänstemän" som att någon "erbjuder, utlovar eller lämnar otillbörliga penningförmåner eller andra förmåner, vare sig direkt eller genom mellanhänder, till en utländsk offentlig tjänsteman, för dennes räkning eller för tredje mans räkning, för att han skall vidta eller underlåta att vidta en åtgärd i tjänsten i avsikt att [bestickaren ska] vinna eller bibehålla en affärsmissig fördel eller en annan otillbörlig fördel i internationella affärsförbindelser". I kommentarerna till *OECD:s konvention om bekämpande av bestickning* (punkt 9) klargörs att "smörjpengar" ("small 'facilitation' payments") inte utgör betalningar som görs "i avsikt att vinna eller bibehålla en affärsmissig fördel eller en annan otillbörlig fördel i internationella affärsförbindelser" i den mening som avses i punkt 1 och således inte heller utgör brott. "Smörjpengar" förekommer i vissa länder som ett medel för att förmå offentliga tjänstemän att utföra sina arbetsuppgifter, till exempel att utfärda licenser eller tillstånd. Detta är i allmänhet olagligt i dessa länder. Andra länder kan och bör ta itu med detta nedbrytande fenomen, exempelvis genom att lämna stöd till program för god styrning. I *rekommendationen om bekämpande av bestickning* (avdelning XIV.i) förordas att regeringarna ska utfästa sig att regelbundet se över sin politik och sitt förhållningssätt till "smörjpengar", så att de kan bekämpa fenomenet på ett verkkningsfullt sätt.

87. Korruption skadar både de demokratiska institutionerna och företagens styrning, avskräcker från investeringar och snedvrider de internationella konkurrensvillkoren. Även vid sidan av den ekonomiska påverkan kan korruption få skadliga effekter, exempelvis i form av sämre global stabilitet, sämre tillämpning av normer på miljö- och arbetsrättsområdena och sämre kvalitet på de varor som levereras. Att medel avleds genom korrupta beteenden undergräver i synnerhet medborgarnas strävan att uppnå ökat ekonomiskt, socialt och miljömässigt välstånd. Korruptionens skadeverkningar drabbar i oproportionerlig grad dem som tillhör marginaliserade eller utsatta grupper eller befolkningar och kan förvärra ojämställdheten mellan könen. Företagen har en viktig uppgift när det gäller att bekämpa sådana beteenden. Därvid är det viktigt att de beaktar överlappande former av strukturell diskriminering med koppling till bland annat etnisk tillhörighet, kön och sexuell läggning när de inrättar program för kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad.

88. Korrekthet, integritet och insyn i både offentlig och privat sektor är centrala begrepp i kampen mot mutor och andra former av korruption. Näringslivet, icke-statliga organisationer, regeringar och mellanstatliga organisationer bör alla samarbeta i syfte att stärka allmänhetens stöd för åtgärder mot korruption och i syfte att öka insynen och allmänhetens medvetenhet om de problem som korruption och mutor innebär. Införande av lämpliga rutiner för bolagsstyrning är också en central beståndsdel i strävan att främja en etikultur inom företagen.

89. I *rekommendationen om bekämpande av korruption* rekommenderas särskilt att regeringar ska uppmuntra sina företag att utveckla och införa adekvata program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad i syfte att förhindra att mutor ges utomlands och att upptäcka fall där detta ändå sker. Därvid bör hänsyn tas till *vägledningen om god praxis rörande intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad*, som utgör bilaga II till *rekommendationen om bekämpande av korruption*. Den vägledningen riktar sig både till företag – även statsägda sådana – och till bransch- och yrkesorganisationer, och den lyfter fram god praxis när det gäller hur företagen kan se till att deras program eller åtgärder för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad är ändamålsenliga i förhållande till målet att förhindra och upptäcka mutor i utlandet, bland annat såvitt avser skyddet för dem som anmäler eller slår larm. Vägledningen är flexibel. Tanken är att företagen – särskilt de små och medelstora – ska anpassa den utifrån sina egna omständigheter, däribland storlek, typ, juridisk struktur, geografiskt område och branschtillhörighet samt jurisdiktionsrelaterade och andra grundläggande rättsliga principer för verksamheten. Såvitt avser dessa *riktlinjer* bör programmen eller åtgärderna för intern kontroll, etiska frågor och regelefterlevnad när det gäller korruption även innefatta tillämpning av riskbaserad tillbörlig aktsamhet i linje med rekommendationerna i kapitel II.

90. Kollektiva insatser och en meningsfull dialog med civilsamhällesorganisationer (både lokalt och internationellt), det övriga näringslivet, yrkesorganisationer och internationella organisationer kan också hjälpa företagen att på ett bättre sätt utforma och införa verkningsfulla företagspolicyer för bekämpande av korruption liksom att minska sådana korruptionsrisker som ett enskilt företag inte kan minska på egen hand.

91. I FN-konventionen mot korruption (UNCAC), som trädde i kraft den 14 december 2005, anges ett stort antal standarder, åtgärder och regler för kampen mot korruption. De stater som är part i UNCAC ska förbjuda sina tjänstemän att ta emot mutor, de ska förbjuda sina företag att muta offentliga tjänstemän i det egna landet, utländska tjänstemän och tjänstemän i offentliga internationella organisationer, och de ska överväga att inte tillåta givande och tagande av mutor mellan enskilda. UNCAC och *OECD:s konvention om bekämpande av bestickning* understöder och kompletterar varandra.

92. För att komma till rätta med mutornas "efterfrågesida" är det viktigt med rutiner för god styrning, eftersom de ger företagen möjlighet att undgå uppmaningar att betala mutor. Både hemlands- och värdlandsregeringar bör bistå företag som uppmanas att betala mutor eller utsätts för annan korruption, och de bör också öka medvetenheten, se till att relevanta offentliga tjänstemän får utbildning, överväga att främja initiativ för kollektiva insatser tillsammans med företrädare för den privata och offentliga sektorn liksom civilsamhällets organisationer och där så är lämpligt vidta samordnade åtgärder för att motverka att olika parter begär och tar emot mutor. I *vägledningen om god praxis för genomförandet av specifika artiklar i konventionen*, som återfinns i bilaga II till *rekommendationen om bekämpande av bestickning*, anges att *OECD:s konvention om bekämpande av bestickning* bör tillämpas på ett sådant sätt att den omständigheten att en utländsk tjänsteman begär en muta inte kan anföras som grund för ansvarsfrihet eller undantag. Enligt UNCAC ska det till yttermera visso vara brottsligt för inhemska offentliga tjänstemän att begära mutor.

VIII. Konsumentintressen

I sina kontakter med konsumenter bör företagen handla i överensstämmelse med god affärs-, marknadsförings- och reklamsed och vidta alla rimliga åtgärder som är nödvändiga för att se till att deras varor och tjänster håller god kvalitet och är tillförlitliga. I synnerhet gäller följande:

1. Företagen bör se till att deras varor och tjänster uppfyller alla överenskomna eller lagstadgade normer till skydd för konsumenternas hälsa och säkerhet, inbegripet normer som avser hälsovarningar och säkerhetsinformation, och att deras varor och tjänster inte medför oskäliga risker för konsumenternas hälsa eller säkerhet om de används på ett förutsebart sätt eller om de felanvänds eller missbrukas på ett förutsebart sätt.
2. Företagen bör lämna korrekt, verifierbar och tydlig information som är tillräcklig för att konsumenterna ska kunna fatta välgrundade beslut, inbegripet dels upplysningar om varornas och tjänsternas pris samt där så är lämpligt om vad de innehåller, hur de ska användas på ett säkert sätt, vilka miljöegenskaper de har och hur de ska underhållas, förvaras och bortskaffas, dels relevanta upplysningar med koppling till e-handel avseende bland annat integritetsfrågor, dels upplysningar om tillgängliga alternativ för tvistlösning och gottgörelse. Denna information bör tillhandahållas på ett begripligt och lättillgängligt sätt med hjälp av ett lättfattligt språk samtidigt som hänsyn också tas till tillgänglighetsbehoven hos konsumenter med funktionsnedsättning. Där detta är genomförbart bör informationen redovisas på ett sätt som underlättar för konsumenterna att jämföra produkter.
3. Företagen bör ge konsumenterna tillgång till rättvisa, lättanvända, snabba och effektiva mekanismer för tvistlösning och gottgörelse utanför domstol som inte vållar konsumenterna onödiga kostnader eller onödigt besvär.
4. Företagen bör inte göra utfästelser, utelämna information eller använda andra metoder på ett sätt som är vilseledande, missvisande, bedrägligt eller otillbörligt eller i något annat hänseende snedvrider konsumenternas val på ett sätt som är skadligt för dem eller för konkurrensen.
5. Företagen bör stödja satsningar för att öka konsumenternas kunskaper inom områden med koppling till företagets affärsverksamhet i syfte bland annat att förbättra konsumenternas förmåga att dels fatta välgrundade beslut som rör komplexa varor, tjänster och marknader, dels bättre förstå den ekonomiska, miljömässiga och sociala effekten av sina beslut, dels stödja en hållbar konsumtion.

-
6. Företagen bör slå vakt om konsumenternas integritet genom att se till att deras metoder för insamling och användning av uppgifter om konsumenter dels är lagenliga, öppna och rättvisa, dels ger konsumenterna möjlighet att påverka och välja, dels innebär att alla nödvändiga åtgärder vidtas för att garantera säkerheten för de personuppgifter som företagen samlar in, lagrar, behandlar eller lämnar ut.
 7. Företagen bör samarbeta fullt ut med myndigheter för att förhindra och bekämpa oegentliga eller vilsedande marknadsföringsmetoder (inbegripet missvisande reklam och bedrägeri) och för att minska eller förhindra allvarliga hot mot folkhälsan, den allmänna säkerheten eller miljön till följd av konsumtion, användning eller bortskaffande av företagets varor och tjänster.
 8. När företagen tillämpar de ovanstående principerna, bör de beakta dels de behov som finns hos konsumenterna, särskilt de konsumenter som kan vara sårbara och utsatta, dels de särskilda utmaningar som e-handel kan innebära för konsumenterna.

Kommentar till kapitel VIII: Konsumentintressen

93. Kapitlet i *riktlinjerna* om konsumentintressen bygger på det arbete som har utförts av OECD:s kommitté för konsumentfrågor och dess kommitté för finansmarknadsfrågor, på relevanta OECD-standarder inom konsumentskyddsområdet och på arbete som har utförts av andra organisationer, däribland Internationella handelskammaren (ICC), Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) och Förenta nationerna (FN) inbegripet dess miljöprogram UNEP (närmare bestämt FN:s riktlinjer för konsumentfrågor) liksom relevanta instrument såsom de regler avseende reklam- och marknadskommunikation (Advertising and Marketing Communications Code) för global reklam och ansvarsfull marknadsföring som ICC har tagit fram.

94. Kapitlet grundar sig på insikten att nöjda kunder och därmed sammanhängande faktorer är en grundläggande förutsättning för att företag ska kunna nå framgång i sin verksamhet. Det grundar sig också på insikten att konsumentmarknaderna för varor och tjänster har genomgått stora förändringar. Huvudorsakerna till dessa förändringar är att regel- och tillsynssystemen har reformerats, att de globala marknaderna har blivit öppnare, att ny teknik i grunden har omvandlat de digitala och finansiella tjänsterna och att mängden konsumenttjänster har ökat. Härigenom har konsumenterna fått större valmöjligheter och andra fördelar som uppkommer vid öppnare konkurrens. Samtidigt har förändringstakten och den ökade komplexiteten på många marknader rent generellt gjort det svårare för konsumenterna att jämföra och bedöma varor och tjänster. Konsumenternas demografiska profil har dessutom förändrats: barn blir allt viktigare aktörer på marknaderna, och detsamma gäller för det ökande antalet äldre vuxna. Totalt sett är konsumenterna visserligen mer välutbildade,

men många av dem saknar fortfarande de räkne-, läs- och skrivfärdigheter som krävs på dagens mer komplexa och informationsintensiva marknader. Vidare blir många konsumenter alltmer intresserade av att känna till företagens ståndpunkter och åtgärder i en mängd olika ekonomiska, sociala och miljömässiga frågor, och de tar gärna hänsyn till sådana aspekter när de väljer varor och tjänster.

95. I kapitlets inledningsmening uppmanas företagen att tillämpa god affärs-, marknadsförings- och reklamsed och att se till att deras produkter håller god kvalitet och är tillförlitliga. Det påpekas också att dessa principer gäller för både varor och tjänster.

96. I punkt 1 framhålls vikten av att företagen följer lagstadgade normer för hälsa och säkerhet och att de ger konsumenterna korrekt information om hälso- och säkerhetsaspekter av sina produkter.

97. Punkt 2 rör vilken information som behöver tillhandahållas. Företagen uppmanas att tillhandahålla information som är tillräcklig för att konsumenterna ska kunna fatta välgrundade beslut. Det sätt på vilket information tillhandahålls på internet bör skraddarsys och anpassas efter hur konsumenterna får tillgång till informationen. I förekommande fall bör informationen innefatta upplysningar om de finansiella risker som produkterna är förbundna med. Under vissa förhållanden är företagen enligt lag skyldiga att tillhandahålla information på ett sådant sätt att konsumenterna kan göra direkta jämförelser av varor och tjänster (till exempel uppgifter om styckpris). Där det saknas direkt lagstiftning uppmanas företagen att i kontakten med konsumenter redovisa information på ett sådant sätt att jämförelser av varor och tjänster underlättas och att konsumenterna enkelt kan bedöma totalkostnaden för en produkt. Det bör påpekas att vad som betraktas som "tillräckligt" kan förändras över tid och att företagen bör vara lyhörda för förändringar på den punkten. Alla påståenden som företagen gör om sina produkter och om miljöaspekter eller sociala aspekter bör grundas på vederhäftiga fakta och där så är lämpligt på vederbörliga prövningar och kontroller. Sådana påståenden kan avse både hur varan eller tjänsten har producerats och vilka egenskaper varan eller tjänsten har. Mot bakgrund av konsumenternas växande intresse för miljöfrågor, sociala frågor och hållbar konsumtion bör företagen, där så är lämpligt, lämna information om sina varors och tjänsters miljömässiga eller sociala egenskaper. Detta kan exempelvis innefatta upplysningar om varors energieffektivitet, återvinningsbarhet, hållbarhet och reparerbarhet, upplysningar om finansiella varors och tjänsters hållbarhetsegenskaper och – såvitt avser livsmedelsprodukter – upplysningar om odlingsmetoder eller näringsegenskaper.

98. Hur företagen bedriver sin verksamhet är något som konsumenterna tar mer och mer hänsyn till i samband med att de fattar sina köpbeslut. Företagen uppmanas därför att offentliggöra information om vilka

initiativ de har tagit för att integrera sociala frågor och miljöfrågor i sin verksamhet och för att på andra sätt stödja en hållbar konsumtion; på den punkten är *riktlinjernas* kapitel III "Informationshantering" relevant. Företagen uppmuntras således att förse allmänheten med information om sin värdegrund eller sina etiska riktlinjer, inbegripet information om företagets policy rörande sociala och etiska frågor och miljöfrågor samt andra uppförandekoder som företaget har anslutit sig till. Företagen uppmuntras att göra denna information tillgänglig på ett lättfattligt språk och att se till att eventuella påståenden de gör om miljömässiga eller sociala resultat är korrekta. Det vore välkommet om fler företag ägnade sig åt rapportering inom dessa områden med konsumenterna som målgrupp.

99. Punkt 3 avspeglar formuleringarna i *rekommendationen om lösning av konsumenttvister och gottgörelse* [OECD/LEGAL/0356]. I den rekommendationen anges en ram för ändamålsenlig hantering av klagomål från konsumenter, däribland ett antal åtgärder som näringslivet kan vidta. Det bör framhållas att de mekanismer som många företag har infört för lösning av konsumenttvister har bidragit till att öka konsumenternas förtroende och gjort dem nöjdare. Med hjälp av sådana mekanismer kan klagomål hanteras på ett mindre betungande sätt än genom domstolsprocesser, som kan bli kostsamma, besvärliga och tidsödande för alla inblandade parter. För att sådana mekanismer utanför domstol ska kunna bli verkningsfulla behöver dock konsumenterna göras medvetna om deras existens, och det är även lämpligt att konsumenterna blir informerade om hur de ska framföra sina klagomål, särskilt i fall där klagomålen omfattar gränsöverskridande eller mångfasetterade transaktioner.

100. Punkt 4 handlar om vilseledande, missvisande, bedrägliga eller på annat sätt otillbörliga affärsmetoder. Sådana metoder kan snedvrída marknader och därigenom skada både konsumenter och ansvarsfulla företag, och de bör undvikas.

101. Punkt 5 handlar om konsumentupplysning, något som har blivit allt viktigare i takt med många marknaders och produkters ökande komplexitet. Regeringar, konsumentorganisationer och många företag har insett att detta är ett gemensamt ansvar och att de alla kan spela viktiga roller i detta avseende. De svårigheter som konsumenterna har upplevt när det gäller att utvärdera komplexa produkter på bland annat det finansiella området understryker vikten av att olika intressenter arbetar tillsammans i syfte att främja konsumentupplysning som kan förbättra konsumenternas beslutsprocess.

102. Punkt 6 handlar om personuppgifter. Att företagen samlar in och använder en allt större mängd personuppgifter kan skapa allvarliga risker för konsumenternas integritet och välbefinnande. Därför är det synnerligen viktigt att skydda konsumenternas personuppgifter, bland annat med avseende på datasäkerhet.

103. I punkt 7 betonas vikten av att företagen samarbetar med myndigheter för att bidra till att vilseledande marknadsföringsmetoder kan förhindras och bekämpas på ett mer verkningsfullt sätt. Företagen uppmuntras även till samarbete för att minska eller förhindra risker för folkhälsan, den allmänna säkerheten och miljön. Här ingår risker som är förknippade med bortskaffandet av varor liksom sådana som är förknippade med förbrukningen och användningen av varor. Detta avspeglar insikten att det är viktigt att beakta och hantera produktsäkerhetsrisker under produktens hela livscykel, särskilt i konstruktions-, tillverknings-, distributions-, användnings- och bortskaffandefaserna.

104. I punkt 8 uppmanas företagen att ta hänsyn till situationen för sårbara och utsatta konsumenter när de marknadsför varor och tjänster. Med utsatta eller sårbara konsumenter avses särskilda konsumenter eller kategorier av konsumenter som på grund av sina personliga kännetecken eller omständigheter (såsom ålder, psykisk eller fysisk förmåga, utbildning, inkomst, språk eller avlägset geografiskt läge) kan få särskilda svårigheter att klara sig på dagens informationsintensiva, globaliserade marknader. I punkten framhålls även den ökade betydelsen av handel via mobiltelefoner och andra former av e-handel på de globala marknaderna. Sådan handel medför betydande fördelar som dessutom växer i omfattning, men det finns också risker för att konsumenter ska drabbas negativt. Regeringar har ägnat åtskillig tid åt att undersöka hur de kan se till att konsumenterna i samband med e-handel omfattas av ett öppet och effektivt konsumentskydd som inte är mindre starkt än skyddet vid mer traditionella former av handel. Det är därför viktigt att även företagen vidtar åtgärder för att minska riskerna vid e-handel så att skyddsnivån inte blir lägre än vid mer traditionell handel.

IX. Vetenskap, teknik och innovation

Vetenskaplig forskning och tekniska innovationer ligger bakom produktivitetssökningar i alla branscher liksom företagens ökade förmåga att tillämpa tillbörlig aktsamhet och bidra till en hållbar utveckling. Företagen bör bidra på lämpligt sätt till utvecklingen av innovationsförmågan på lokal och nationell nivå. I samband med utveckling, finansiering, försäljning, licensiering och användning av samt handel med teknik, inbegripet vid insamling och användning av data, och i samband med vetenskaplig forskning och innovationsarbete bör företagen rätta sig efter *riktlinjerna* och efterleva tillämpliga nationella lagar och krav, inbegripet integritets- och dataskyddskrav samt exportkontrollregler. I synnerhet gäller följande:

1. Företagen bör tillämpa riskbaserad tillbörlig aktsamhet i enlighet med beskrivningen i kapitel II såvitt avser faktisk och potentiell negativ påverkan med koppling till vetenskap, teknik och innovation.
2. Företagen bör, i den mån som det är rimligt genomförbart inom ramen för deras affärsverksamhet, införa metoder som möjliggör en frivillig, trygg, säker och effektiv överföring av teknik och know-how på ömsesidigt godtagbara villkor, och dessutom bör de förbättra tillgången till data och i högre grad dela med sig av data i syfte att främja vetenskapliga upptäckter och innovationer, med vederbörlig hänsyn tagen till immaterialrättsligt skydd, sekretessskyldigheter, integritetsskydd, skydd av personuppgifter, exportkontroll och principer om icke-diskriminering.
3. Där så är lämpligt bör företagen utföra vetenskapligt och tekniskt utvecklingsarbete i värdländer för att tillgodose behoven på den lokala marknaden, och de bör anlita personal från värdländer i sitt vetenskapliga och tekniska utvecklingsarbete samt främja och stödja sådan personals utbildning, med beaktande av integritets- och säkerhetsaspekter samt kommersiella behov.
4. När företagen beviljar licenser för nyttjande av immateriella rättigheter eller när de på annat sätt frivilligt överför teknik, bör de göra detta på ömsesidigt godtagbara villkor och med lämpliga säkerhetsgarantier som förhindrar och begränsar negativ påverkan samt på ett sätt som dels bidrar till att skapa bättre utsikter till en långsiktigt hållbar utveckling i värdlandet, dels är förenligt med tillämpliga exportkontrollregler.
5. Företagen bör, i den mån som detta är relevant för deras kommersiella mål, knyta kontakter med lokala högskolor och offentliga forskningsinstitut och delta i samarbetsbaserade forskningsprojekt till-

sammans med det lokala näringslivet eller lokala branschföreningar, inbegripet små och medelstora företag och civilsamhällets organisationer. I samband med sådant samarbete bör uppmärksamhet ägnas åt ändamålsenlig riskhantering, etiska överväganden, frågor som rör nationell säkerhet, tillämpliga lagar och frågor som är av vikt för berörda intressenter. Dessutom bör sådant samarbete grundas på ett erkännande av värdet av öppen vetenskap och vara förenligt med säkerhetsgarantier avsedda att slå vakt om den akademiska friheten liksom forskningens och vetenskapens självbestämmande.

6. När företagen samlar in, delar med sig av och använder data, bör de säkerställa insyn i arrangemangen kring tillgång till och delning av data och uppmuntra till användning, under hela värdecykeln för data, av metoder för ansvarsfull datastyrning vilka är förenliga med standarder och skyldigheter som är tillämpliga, allmänt vedertagna eller accepterade bland de regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna*, inbegripet uppförandekoder, etiska principer, regler avseende manipulation av och tvång mot konsumenter samt integritets- och dataskyddsnormer.
7. Företagen bör, i den mån som är lämplig med tanke på deras omständigheter, stödja samarbetsinitiativ inom lämpliga forum med syftet att främja ett öppet, fritt, globalt, driftskompatibelt, tillförlitligt, tillgängligt, kostnadsmässigt överkomligt, säkert och motståndskraftigt internet, bland annat genom iakttagande av yttrandefriheten, rätten att delta i fredliga sammankomster och föreningsfriheten på nätet samt i överensstämmelse med de frågor som *riktlinjerna* omfattar.

Kommentar till kapitel IX: Vetenskap, teknik och innovation

105. Utveckling, licensiering, försäljning och användning av samt handel med teknik får en långtgående inverkan på de frågor som omfattas av *riktlinjerna*, däribland hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, ekonomiskt medbestämmande, demokratins kvalitet, social sammanhållning, klimatförändringar, globala affärs- och arbetsförhållanden och dynamiken på marknaderna. Vetenskaplig forskning och tekniska innovationer ligger bakom produktivitetssökningar i alla branscher liksom företagens ökade förmåga att tillämpa tillbörlig aktsamhet och bidra till en hållbar utveckling, men forskning och innovationer kan också kopplas till utmaningar och till olika former av negativ påverkan.

106. Med tanke på att det aktuella ämnet är i ständig utveckling och berör så många olika andra frågor, är detta kapitel tänkt att vara brett och övergripande, så att det säkert förblir relevant i förhållande till risker kopplade till framtida utveckling inom vetenskap, teknik och innovation.

107. I en kunskapsbaserad och globaliserad ekonomi behöver företagen

ha möjlighet att få tillgång till och använda teknik, data och know-how för att kunna förbättra sina resultat. Sådan tillgång är även viktig för att de tekniska framstegen ska kunna få effekter i hela ekonomin, exempelvis i form av att produktiviteten ökar och nya arbetstillfällen skapas, inom ramen för en hållbar utveckling.⁶ Multinationella företag spelar en viktig roll för gränsöverskridande tekniköverföring. De kan bidra till den nationella innovationsförmågan i sina värdländer genom att skapa och sprida ny teknik och även genom att göra det möjligt för inhemska företag och institutioner att använda sådan teknik. De multinationella företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet och deras investeringar i ny teknik kan – förutsatt att det finns ändamålsenliga kopplingar till nationella innovationssystem – leda till att de ekonomiska och sociala framstegen i värdländerna blir större. Utvecklingen av ett dynamiskt innovationssystem i ett värdland kan i sin tur skapa större affärsmöjligheter för de multinationella företagen.

108. Syftet med detta kapitel är följaktligen att verka för att de multinationella företagen – inom ramen för vad som är ekonomiskt möjligt och rimligt mot bakgrund av konkurrenshänsyn och i överensstämmelse med skyldigheterna i fråga om integritet, dataskydd, säkerhet, immaterialrättsligt skydd och sekretess – ska sprida de konkreta resultaten av sin forsknings- och utvecklingsverksamhet till de länder där de är verksamma och därigenom bidra till innovationsförmågan i värdländerna. Främjande av teknikspridning kan i detta sammanhang innefatta kommersialisering av varor och tjänster som inbegriper ny teknik, licensiering av processinnovationer, anlitande och utbildning av personal inom vetenskap och teknik samt utveckling av samarbeten inom forskning och utveckling. När multinationella företag säljer eller licensierar teknik bör de göra detta på ömsesidigt godtagbara framförhandlade villkor, och dessutom bör de överväga teknikens långsiktiga påverkan på utveckling, miljö och samhälle. I sin verksamhet kan de multinationella företagen säkerställa och förbättra innovationsförmågan hos sina internationella dotterbolag, sina underleverantörer och andra enheter som de har affärsförbindelser med. Dessutom kan de uppmärksamma betydelsen av att det finns en lokal vetenskaplig och teknisk infrastruktur, i både fysisk och institutionell bemärkelse. I detta sammanhang kan de multinationella företagen på ett ändamålsenligt sätt bidra till att värdlandsregeringarna utarbetar politiska ramar som främjar utvecklingen av dynamiska innovationssystem.

109. Med vetenskap avses här bland annat forskning och prospektering.

6 Punkt 7 påverkar inte de ståndpunkter på området elektronisk handel som de olika regeringarna företräder inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO). Den punkten är inte avsedd att resultera i att det bortses från andra viktiga offentliga politiska frågor med koppling till internetanvändning som kan tänkas behöva beaktas. I detta hänseende har vissa länder hänvisat till 2005 års Tunisagenda för informationssamhället.

Med teknik avses digital teknik, icke-digital teknik och digitala tjänster samt digitala ekosystem som underlättar utveckling och användning därav. Med innovation avses processen för utveckling av en ny eller förbättrad vara, tjänst eller process med syftet att göra denna tillgänglig för potentiella användare eller att ta den i bruk inom företaget.

110. Med data avses här – liksom i relevanta OECD-rekommendationer – registrerad information i strukturerade eller ostrukturerade format, inbegripet text, bild, ljud och videofilm. Datadriven innovation och dataintensiv vetenskap erbjuder potentiellt fantastiska möjligheter att komma till rätta med stora samhällsutmaningar. Initiativ för öppenhet inom vetenskapen och fri tillgång till data har fått långtgående effekter när det gäller reproducerbarhet för vetenskapliga resultat, spridning av kunskap inom samhället, samarbete över ämnesgränser, resurseffektivitet, produktivitet och konkurrenskraft. Gränsöverskridande dataflöden har avgörande betydelse som stöd för internationell handel och internationellt informations- och kunskapsutbyte, som i sin tur kan överbrygga digitala klyftor och främja en hållbar utveckling. I punkt 2 framhålls dessa fördelar, men där beaktas också risken för stöld liksom oansvarig delning och användning av data, något som kan undergräva den personliga integriteten och potentiellt skapa hot mot nationell säkerhet. Företag som ingår i dataekosystemet, inbegripet innehavare, producenter och förmedlare av data i enlighet med definitionerna i *rekommendationen om förbättrad tillgång till och delning av data* [OECD/LEGAL/0463], uppmuntras att överväga förslagen i den rekommendationen om ansvarsfull tillgång till, delning av och användning av data. Avsikten med rekommendationen är att säkerställa att det vidtas riskhanteringsåtgärder under hela värdecykeln för data, däribland sådana åtgärder som krävs för att slå vakt om sekretess, integritet, säkerhet och tillgänglighet för data – i synnerhet i samband med hantering av biologiska data såsom DNA och i samband med utlämning av data till brottsbekämpande och andra myndigheter.

111. I punkt 4 är tanken att förväntningarna på företagen ska vara rimligt stora, så att man kan undvika villkor som får oavsedda konsekvenser. Företagen bör också anstränga sig att identifiera situationer där vissa aktörer kan tänkas försöka utnyttja tekniköverföring i syfte att missbruka civil teknik.

112. I linje med vad som sägs i kapitel II bör arten och omfattningen av den tillbörliga aktsamhet som företagen tillämpar såvitt avser negativ påverkan kopplad till vetenskap, teknik och innovation vara avhängig av omständigheterna i det enskilda fallet, och riskbaserad prioritering bör ingå. Dessutom bör hänsyn tas till kända eller rimligen förutsebara omständigheter där en vara eller tjänst används i enlighet med sitt avsedda ändamål, eller används felaktigt eller missbrukas på ett sätt som rimligen kan förutses, och där detta kan ge upphov till negativ påverkan.

113. Företag som är inblandade i utveckling av ny teknik eller nya tillämpningar av befintliga verktyg bör i den mån som detta är möjligt förutse, och där så är lämpligt hantera, etiska, rättsliga, arbetsmarknadsrelaterade, sociala och miljömässiga utmaningar som ny teknik kan ge upphov till, samtidigt som de bör främja ansvarsfull innovation och bör föra dialog och utbyta information med lokala tillsynsmyndigheter och arbetstagarrepresentanter. Utöver att tillämpa rekommendationerna i *riktlinjerna* uppmanas företagen att – i den mån som det finns stöd för att göra så i det sammanhanget – beakta tillgänglig vägledning rörande innovationsprocessen, däribland relevanta OECD-standarder på området artificiell intelligens och neuroteknik, inbegripet *rekommendationen om artificiell intelligens* [OECD/LEGAL/0449] och *rekommendationen om ansvarsfull innovation inom neuroteknik* [OECD/LEGAL/0457].

114. Digital säkerhet är ett gemensamt ansvar för samtliga intressenter, inbegripet företag, kunder och regeringar. Digitala säkerhetsincidenter såsom obehörig tillgång till system eller program, rövande av kontouppgifter, förlust eller stöld av data och intrång i it-resurser kan skada företag, regeringar och enskilda genom att äventyra tillgängligheten, integriteten och/eller sekretessen för deras data, informationssystem och nätverk. Företagen bör hantera digitala säkerhetsrisker på ett sätt som är förenligt med övriga kapitel i *riktlinjerna*. För att minska hoten och reducera skadorna kan företagen använda sig av inbyggt dataskydd (privacy by design), stark kryptering och kraftfulla behörighets- och tillgångsprotokoll samt följa annan bästa praxis. Dessutom bör företagen beakta relevanta OECD-standarder på dataområdet.

115. Såvitt avser samtliga verksamheter som innefattar att barn och unga deltar i eller interagerar med en digital miljö bör företagen på lämpligt sätt och som en prioriterad fråga ta hänsyn till barnets bästa. I samband med att företagen därvid tillämpar tillbörlig aktsamhet bör de fastställa hur barns och ungas rättigheter kan respekteras och hur barns och ungas välbefinnande kan skyddas och främjas i den digitala miljön. För detta ändamål bör företagen vidta lämpliga åtgärder som är förenliga med *rekommendationen om barn i den digitala miljön* [OECD/LEGAL/0389] och med OECD:s vägledning för leverantörer av digitala tjänster (*OECD Guidelines for Digital Service Providers*).

X. Konkurrens

Företagen bör

1. bedriva sin verksamhet i enlighet med alla tillämpliga konkurrensrättsliga lagar och andra författningar och beakta konkurrensrätten i alla jurisdiktioner där verksamheten kan ha konkurrensbegränsande effekter.
2. avstå från att ingå eller genomföra konkurrensbegränsande avtal med konkurrenter, inbegripet avtal som syftar till
 - a) samarbete kring prissättning,
 - b) uppgörelser kring anbudsgivning,
 - c) fastställande av restriktioner eller kvoter för produktion, eller
 - d) uppdelning av marknader genom fördelning av kunder, leverantörer eller geografiska eller kommersiella områden,
3. samarbeta med utredande konkurrensmyndigheter, i enlighet med tillämplig lag och vederbörliga skyddsåtgärder, bland annat genom att så snabbt och fullständigt som praktiskt möjligt besvara varje begäran om information och genom att överväga att utnyttja tillgängliga instrument, exempelvis där så är lämpligt möjligheten att göra avsteg från sekretessen, för att främja ett effektivt och ändamålsenligt samarbete mellan utredande myndigheter,
4. med jämna mellanrum göra insatser för att öka de anställdas medvetenhet om vikten av att följa alla tillämpliga konkurrensrättsliga lagar och andra författningar och i synnerhet utbilda företagens ledning i frågor som rör konkurrens.

Kommentar till kapitel X: Konkurrens

116. I dessa rekommendationer framhålls den betydelse som konkurrensrättsliga lagar och andra författningar har för att inhemska och internationella marknader ska fungera väl. Vikten av att inhemska och multinationella företag följer dessa lagar och andra författningar poängteras. Avsikten med dessa rekommendationer är även att göra alla företag medvetna om konkurrensrättens utveckling när det gäller tillämpningsområde, åtgärder för gottgörelse och påföljder liksom omfattningen av samarbetet mellan konkurrensmyndigheter. Med "konkurrensrätt" avses lagar – avseende såväl karteller som monopol – enligt vilka (delar av) följande är förbjudet: a) konkurrensbegränsande avtal, b) missbruk av marknadsstyrka eller dominerande ställning, c) förvärvande av marknadsstyrka eller dominerande ställning på annat sätt än genom bedrivande av en effektiv verk-

samhet och d) väsentlig reducering av konkurrensen eller förhindrande i väsentlig grad av en effektiv konkurrens genom fusioner eller förvärv.

117. I allmänhet är följande förbjudet enligt konkurrensrätt och konkurrenspolitik: a) direkt konkurrensbegränsande karteller (hardcore-karteller), b) andra konkurrensbegränsande avtal, c) konkurrensbegränsande ageranden som innebär utnyttjande eller förstärkning av en dominerande ställning eller marknadsmakt och d) konkurrensbegränsande fusioner och förvärv. Enligt *rekommendationen om verkningfulla åtgärder mot hardcore-karteller* [OECD/LEGAL/0452] är det de konkurrensbegränsande avtalen i kategori a) som utgör hardcore-karteller, men i den rekommendationen beaktas skillnader mellan medlemsländernas lagstiftning, inbegripet när det gäller bestämmelser som medger att verksamhet som i annat fall kanske skulle ha varit förbjuden undantas eller tillåts. Rekommendationerna i dessa *riktlinjer* innebär inte att företagen bör avstå från att utnyttja sådana lagstadgade möjligheter till undantag eller tillstånd. Kategorierna b) och c) är mer allmänna, vilket beror på att effekterna av andra typer av avtal och ensidiga ageranden är mer osäkra, varför det inte råder samma enighet om vad som ska betraktas som konkurrensbegränsande.

118. Målet för konkurrenspolitiken är att bidra till allmän välfärd och ekonomisk tillväxt genom att främja marknadsvillkor där varornas och tjänsternas beskaffenhet, kvalitet och pris avgörs av marknadskrafterna under konkurrens. En sådan konkurrensutsatt miljö gynnar konsumenterna och hela landets ekonomi, och i en sådan miljö belönas dessutom de företag som effektivt tillfredsställer konsumenternas efterfrågan. Företagen kan bidra till denna process genom att lämna information och råd när regeringar överväger lagar och politiska åtgärder som kan försämra effektiviteten eller på annat sätt minska konkurrensen på marknaderna.

119. Företagen bör vara medvetna om att det ständigt antas nya konkurrenslagar och att det blir allt vanligare att sådana lagar förbjuder konkurrensbegränsande verksamhet som sker utomlands om inhemska konsumenter påverkas negativt av den. När det förekommer gränsöverskridande handel och investeringar är det dessutom mer sannolikt att konkurrensbegränsande ageranden i en jurisdiktion får skadliga effekter i andra jurisdiktioner. Företagen bör därför ta hänsyn både till lagen i det land där de är verksamma och till lagen i alla länder där deras agerande sannolikt kan få inverknings.

120. Slutligen bör företagen vara medvetna om att konkurrensmyndigheterna samarbetar i allt större omfattning och alltmer ingående kring att utreda och beivra konkurrensbegränsande verksamhet; härvid hänvisas allmänt till de relevanta OECD-standarderna på det konkurrenspolitiska området. När konkurrensmyndigheter i olika jurisdiktioner granskar ett och samma agerande, kan företagen underlätta samarbetet mellan myndigheterna och därmed hjälpa dem att fatta konsekventa och välgrundade

beslut, inbegripet om gottgörelseåtgärder som de i förekommande fall vidtar med stöd av konkurrensrätten, och detta kan dessutom leda till kostnadsbesparingar för både regeringar och företag.

121. Både företagen och de samarbetsinitiativ som de är engagerade i bör självmant agera för att öka sin förståelse av konkurrensrättsliga frågor i sin respektive jurisdiktion och undvika verksamheter som kan strida mot konkurrensrätten. Trovärdiga initiativ för ansvarsfullt företagande är inte i sig oförenliga med de syften som eftersträvas med konkurrensrätten – samarbete inom ramen för sådana initiativ strider normalt inte mot konkurrensrätten.

122. Beroende på det nationella sammanhanget kan företag omfattas av konkurrensrättsliga regler när de köper arbete av arbetstagare på samma sätt som när de köper andra varor och tjänster. Då kan stränga påföljder åläggas arbetsgivare som gör upp sinsemellan om lönenivåer eller andra aspekter av anställningspraxis, exempelvis genom att åta sig att inte försöka rekrytera varandras anställda eller att inte anställa dem om de självmant söker arbete. Därför bör företagen se till att de följer tillämpliga lagar i sin rekryterings- och anställningspolicy liksom när de planerar fusioner och förvärv.

XI. Beskattning

1. Det är viktigt att företagen bidrar till värdländernas offentliga finanser genom att betala sin skatt i rätt tid. I synnerhet bör företagen följa skattelagstiftningen i de länder där de är verksamma både till bokstaven och till andan. Att följa lagstiftningen till andan innebär att ta reda på lagstiftarens avsikt med en lag och rätta sig efter denna avsikt. Däremot betyder det inte att företagen ska betala mer skatt än de behöver betala enligt en sådan lagtolkning. För att fullgöra sina skyldigheter i samband med beskattning behöver företagen bland annat också dels i rätt tid förse de behöriga myndigheterna med relevanta eller lagstadgade uppgifter för fastställandet av den skatt som ska betalas med anledning av deras verksamhet, dels se till att de följer armlängdsprincipen i sin internprissättning.
2. Företagen bör behandla frågor om skatterelaterad styrning och fullgörande av beskattningsskyldigheter som viktiga delar i sina kontrollsystem och sina bredare riskhanteringssystem. I synnerhet bör företagens styrelser införa strategier för hantering av skatterelaterade risker i syfte att fullständigt identifiera och bedöma riskerna att drabbas av ekonomisk skada, bli föremål för åtgärder från tillsynsorgan och förlora i anseende av skäl med koppling till beskattning.

Kommentar till kapitel XI: Beskattning

123. För att vara "goda samhällsmedborgare" såvitt avser beskattning bör företagen följa skattelagstiftningen i alla länder där de är verksamma både till bokstaven och till andan, samarbeta med myndigheterna och förse dessa med relevanta eller lagstadgade uppgifter. Ett företag följer skattelagstiftningen till andan om det vidtar rimliga åtgärder för att avgöra vad lagstiftarens avsikt med lagstiftningen är och tolkar skattereglerna i överensstämmelse med den avsikten, mot bakgrund av bestämmelsernas lydelse och de relevanta ändringar som på senare tid har gjorts i lagstiftningen. En transaktion bör inte struktureras på ett sådant sätt att den får ett beskattningsmässigt resultat som inte stämmer överens med de underliggande ekonomiska konsekvenserna av transaktionen, såvida det inte finns särskild lagstiftning som är utformad för att ge detta resultat. I sådana fall bör företaget rimligen kunna anta att transaktionen är strukturerad på ett sådant sätt att den föranleder ett beskattningsmässigt resultat för företaget som inte strider mot lagstiftarens avsikt.

124. I fullgörandet av de beskattningsrelaterade skyldigheterna ingår också att samarbeta med skattemyndigheterna och att förse dessa med de uppgifter som de behöver för att kunna tillämpa skattereglerna på ett ändamålsenligt och rättvist sätt. Som ett led i detta samarbete bör företagen i rätt tid lämna ett fullständigt svar när en behörig myndighet

begär information med stöd av bestämmelserna i ett skatteavtal eller ett avtal om informationsutbyte. Förpliktelsen att lämna upplysningar är dock inte obegränsad. I synnerhet görs det i *riktlinjerna* en koppling mellan den information som bör tillhandahållas och dennas relevans för tillämpningen av gällande skatteregler. Detta avspeglar behovet av en lämplig avvägning mellan den börda som företagen åläggs i samband med att de iakttar gällande skatteregler och skattemyndigheternas behov av att i rätt tid få fullständiga och korrekta uppgifter så att de kan tillämpa dessa skatteregler.

125. Företagens åtagande att samarbeta, erbjuda insyn och fullgöra sina beskattningsrelaterade skyldigheter bör avspeglas i deras system, strukturer och policyer för riskhantering. En bolagsstyrelse (i de företag som har en sådan) har goda förutsättningar att övervaka de skatterelaterade riskerna på flera sätt. Till exempel bör styrelsen proaktivt utarbeta lämpliga principer för en skattepolicy och inrätta interna skattekontrollsystem i syfte att se till att ledningen agerar i överensstämmelse med styrelsens syn på skatterelaterade risker. Styrelsen bör informeras om alla potentiellt väsentliga risker på skatteområdet, och ansvaret för att fullgöra funktioner i fråga om interna skattekontroller och rapportering till styrelsen bör specifikt allokeras. En heltäckande riskhanteringsstrategi som inbegriper skatterelaterade frågor skapar inte endast förutsättningar för företaget att vara en "god samhällsmedborgare" i beskattningshänseende utan ger även företaget möjlighet att hantera de skatterelaterade riskerna på ett ändamålsenligt sätt och därmed löpa mindre risk att i väsentlig utsträckning drabbas ekonomiskt, bli föremål för åtgärder från tillsynsorgan eller förlora i anseende.

126. Öppenhet i skattefrågor bidrar till att bevara integriteten i ett lands skattesystem och är ett viktigt sätt att säkerställa och visa att företag följer skattelagstiftningen både till bokstaven och till andan. En enhet i ett land som ingår i en multinationell företagsgrupp kan ha omfattande ekonomiska relationer med andra medlemmar i samma multinationella företagsgrupp som återfinns i andra länder. Sådana relationer kan påverka skattskyldigheten för samtliga berörda parter. I sådana fall kan skattemyndigheterna därför behöva upplysningar från andra jurisdiktioner för att kunna bedöma dessa relationer och slå fast skattskyldigheten för den medlem i den multinationella företagsgruppen som är verksam inom deras egen jurisdiktion. Återigen gäller att de upplysningar som behöver lämnas ska begränsas till vad som är relevant, eller krävs enligt lag, för att bedöma de aktuella ekonomiska relationerna i syfte att avgöra hur mycket den aktuella medlemmen i den multinationella företagsgruppen ska betala i skatt. Multinationella företag bör visa prov på samarbetsvilja genom att tillhandahålla sådana upplysningar. I detta sammanhang finns det ett antal öppenhetsfrämjande åtgärder som härrör från *OECD:s och G20-ländernas projekt rörande en inkluderande ram avseende skattebaserosion och flyttning av vinster* (BEPS). Bland annat utarbetas och utväxlas det landsvisa rapporter (BEPS-åtgärd 13), det finns krav på att relevant information om skatte-

betalarspecifika avgöranden ska utbytas spontant (BEPS-åtgärd 5) och det finns tvingande regler för informationsredovisning med koppling till arrangemang för aggressiv skatteplanering (BEPS-åtgärd 12).

127. Internprissättning är en särskilt viktig fråga när det gäller i vilken mån företagen är "goda samhällsmedborgare" på beskattningsområdet. Den globala handelns och de gränsöverskridande direktinvesteringarnas dramatiska ökning (liksom den viktiga roll som multinationella företag spelar i samband med sådan handel och sådana investeringar) innebär att internprissättningen har avgörande betydelse för den skatt som medlemmarna i en multinationell företagsgrupp ska betala, eftersom den väsentligt påverkar fördelningen av skattebasen mellan de länder där det multinationella företaget är verksamt. Den princip om armlängds avstånd (armlängdsprincipen) som ingår både i OECD:s modell för skatteavtal och i FN:s modell för dubbelbeskattningsavtal mellan industriländer och utvecklingsländer är den internationellt accepterade normen för justering av vinsterna mellan företag i en intressegemenskap. Genom tillämpning av armlängdsprincipen är det möjligt att undvika otillbörlig flyttning av vinster eller förluster liksom att minimera riskerna för dubbelbeskattning. För en korrekt tillämpning av den principen krävs att de multinationella företagen samarbetar med skattemyndigheterna och lämnar alla upplysningar som är relevanta eller som krävs enligt lag beträffande valet av internprissättningsmetod för de internationella transaktionerna mellan de berörda parterna i intressegemenskapen. I detta sammanhang bör det påpekas att det ofta är svårt både för de multinationella företagen och för skatteförvaltningarna att avgöra om en viss internprissättning korrekt avspeglar armlängdsnormen (eller armlängdsprincipen) – tillämpningen av armlängdsprincipen är inte någon exakt vetenskap.

128. OECD:s kommitté för skattefrågor arbetar med att utarbeta rekommendationer för att säkerställa att internprissättning avspeglar armlängdsprincipen. Dess arbete har bland annat resulterat i OECD:s riktlinjer för internprissättning för multinationella företag och skatteförvaltningar (*OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations*), som publicerades år 1995 (*OECD:s riktlinjer för internprissättning*). Dessa riktlinjer har sedan blivit föremål för OECD-rådets *rekommendation om bedömning av internprissättning mellan företag i intressegemenskap* [OECD/LEGAL/0279] (medlemmar i en multinationell företagsgrupp är normalt att anse som företag i intressegemenskap). *OECD:s riktlinjer för internprissättning* revideras fortlöpande för att avspegla förändringar i den globala ekonomin liksom skatteförvaltningarnas och skattebetalarnas erfarenheter av internprissättning. Viktigt att påpeka är att rådet år 2017 reviderade sin rekommendation, dels med anledning av att det hade ställt sig bakom BEPS-paketet, dels i syfte att ge *OECD:s riktlinjer för internprissättning* större genomslag och relevans utanför OECD:s medlemsländer och dels i syfte att öka tydligheten och rättssäkerheten för regeringar och

skattebetalare såvitt avsåg ställningen för framtida revideringar av *OECD:s riktlinjer för internprissättning* genom att verka för att sådana revideringar tillämpas utan oskäligt dröjsmål. År 2008 antog OECD-rådet vidare en rekommendation om hur armlängdsprincipen bör tillämpas på allokering av vinster till fasta driftställen med syftet att bedöma ett världslands möjligheter att ta ut skatt i enlighet med ett skatteavtal.

129. *OECD:s riktlinjer för internprissättning* fokuserar på tillämpningen av armlängdsprincipen vid utvärdering av internprissättning mellan företag i intressegemenskap. Syftet med *OECD:s riktlinjer för internprissättning* är att hjälpa skatteförvaltningar (både i länder som är medlemmar i OECD och i andra länder) och multinationella företag genom att visa hur olika fall av internprissättning kan hanteras på ett sätt som är tillfredsställande för samtliga parter. På så sätt minimeras risken för konflikt mellan olika länders skatteförvaltningar och mellan skatteförvaltningar och multinationella företag, så att kostsamma rättstvister kan undvikas. Multinationella företag uppmantras att följa vägledningen i *OECD:s riktlinjer för internprissättning* i deras reviderade och kompletterade version, så att det kan säkerställas att deras internprissättning avspeglar armlängdsprincipen.

130. Den internationella "beskattningsarkitektur" som är tillämplig på multinationella företagsgrupper har på ett allmänt plan gjorts mer enhetlig och konsekvent genom OECD:s och G20-ländenas BEPS-projekt. I synnerhet innebär den *multilaterala konventionen för att genomföra skatteavtalsrelaterade åtgärder för att motverka skattebaserosion och flyttning av vinster* [OECD/LEGAL/0432] att det blir enklare att genomföra ett antal åtgärder för att motverka skatteflykt och göra de internationella skattereglerna mer enhetliga, bland annat införande av minimiregler för undvikande av konventionsmissbruk och för förbättring av tvistlösning. Om detta system ska kunna bli framgångsrikt krävs ett nätverk av positiva relationer liksom samarbete och ömsesidighet.

Del II: Procedurregler för tillämpning av OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag

Rådets beslut rörande riktlinjerna om ansvarsfullt företagande för multinationella företag

RÅDET,

som beaktar

artikel 5 a i *konventionen om Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling* av den 14 december 1960,

som beaktar

OECD:s deklaration om internationella investeringar och multinationella företag (nedan kallad deklarationen) [OECD/LEGAL/0144], i vilken de medlemsländer och icke-medlemsländer som har anslutit sig (nedan kallade de anslutna länderna) gemensamt rekommenderar multinationella företag som verkar inom eller från deras territorier att följa *riktlinjerna om ansvarsfullt företagande för multinationella företag* (nedan kallade *riktlinjerna*),

som anser

att eftersom de multinationella företagen är verksamma i hela världen, bör det internationella samarbetet i frågor som rör deklarationen omfatta alla länder,

som anser

att det är önskvärt att förstärka de rutiner som gäller för samråd i frågor som omfattas av *riktlinjerna* och att främja *riktlinjernas* genomslag,

beslutar

**på förslag av Investeringskommittén
följande:**

I. Nationella kontaktpunkter för ansvarsfullt företagande

1. De anslutna länderna ska inrätta nationella kontaktpunkter för ansvarsfullt företagande (nedan kallade nationella kontaktpunkter) som ska främja *riktlinjernas* genomslag. De nationella kontaktpunkterna ska ha följande ansvarsområden:

- a) Främja medvetenhet om och efterlevnad av *riktlinjerna*, bland annat genom att besvara frågor.
- b) Bidra till att lösa problem som uppkommer i samband med tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda ärenden

Dessutom kan de nationella kontaktpunkterna, där så är lämpligt och i samordning med behöriga myndigheter, stödja sina regeringars ansträngningar att utveckla och genomföra politiska åtgärder för att främja ansvarsfullt företagande samt enhetlighet i sådana åtgärder.

Näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra icke-statliga organisationer och andra berörda parter ska informeras om möjligheten att vända sig till nationella kontaktpunkter.

2. De nationella kontaktpunkterna i olika anslutna länder ska vid behov samarbeta i alla frågor som rör *riktlinjerna* och är relevanta för deras verksamhet. I regel bör diskussioner inledas på nationell nivå innan kontakt tas med andra nationella kontaktpunkter.
3. De nationella kontaktpunkterna ska mötas regelbundet för att utbyta erfarenheter och rapportera till Investeringskommittén.
4. De anslutna länderna ska, med hänsyn tagen till nationell kapacitet och praxis på budgetområdet, avsätta personal och ekonomiska resurser till sina nationella kontaktpunkter så att dessa kan utföra sitt uppdrag på ett sätt som helt och fullt motsvarar effektivitetskriterierna enligt de procedurregler som är fogade till detta beslut.
5. De anslutna länderna ska se till att deras nationella kontaktpunkter med jämna mellanrum blir föremål för kollegial granskning på de villkor som slås fast av Arbetsgruppen för ansvarsfullt företagande (WPRBC).

II. Investeringskommittén och Arbetsgruppen för ansvarsfullt företagande

1. Investeringskommittén (nedan kallad kommittén) ska utöva tillsyn över tillämpningen av deklARATIONEN om internationella investeringar och multinationella företag. Arbetsgruppen för ansvarsfullt företagande (nedan kallad WPRBC) ska bistå kommittén vid tillämpningen av avsnitt I i deklARATIONEN såvitt avser dess ansvarsområden i förhållande till *riktlinjerna*.
2. Kommittén ska med jämna mellanrum eller på begäran av ett anslutet land anordna åsiktsutbyten i frågor som omfattas av *riktlinjerna* och rörande de erfarenheter som har gjorts vid tillämpningen av dessa. Kommittén ska med jämna mellanrum uppmana OECD:s näringslivsorganisation (BIAC) och OECD:s rådgivande kommitté för fackföreningar (TUAC) (nedan tillsammans kallade de rådgivande organen), OECD

Watch och andra internationella partner att framföra sina synpunkter i frågor som omfattas av *riktlinjerna*. Dessutom kan åsiktsutbyten med dem i sådana frågor anordnas på deras begäran.

3. Kommittén ska föra dialog med icke-anslutna länder i frågor som omfattas av *riktlinjerna* i syfte att främja ansvarsfullt företagande världen över i enlighet med *riktlinjerna* och i syfte att skapa likvärdiga spelregler. Dessutom ska kommittén sträva efter att samarbeta med icke-anslutna länder som har ett särskilt intresse av *riktlinjerna* och av att främja principerna och standarderna däri.
4. Kommittén ska vara ansvarig för att klargöra innebörden av *riktlinjerna*. Berörda parter i ett enskilt ärende som har föranlett en begäran om klargörande ska ges möjlighet att uttrycka sina synpunkter antingen muntligen eller skriftligen. Kommittén ska inte dra några slutsatser om enskilda företags agerande.
5. Kommittén ska anordna åsiktsutbyten om de nationella kontaktpunkternas arbete i syfte att öka *riktlinjernas* genomslag och främja de nationella kontaktpunkternas funktionella likvärdighet.
6. Kommittén ska med jämna mellanrum rapportera till rådet i frågor som omfattas av *riktlinjerna*. I sina rapporter ska kommittén där så är lämpligt beakta de nationella kontaktpunkternas rapporter liksom de åsikter som har framförts av de rådgivande organen (BIAC och TUAC), OECD Watch, andra internationella samarbetspartner och icke-anslutna länder.
7. Kommittén ska, i samarbete med de nationella kontaktpunkterna, proaktivt bidra till att företagen faktiskt iakttar principerna och standarderna i *riktlinjerna*. Kommittén ska särskilt söka möjligheter till samarbete med de rådgivande organen (BIAC och TUAC), OECD Watch, andra internationella samarbetspartner och andra intressenter i syfte att dels uppmuntra de multinationella företagen att på ett positivt sätt bidra till ekonomiska, miljömässiga och sociala framsteg med målsättningen att uppnå hållbar utveckling inom de områden som omfattas av *riktlinjerna*, dels bistå vid identifiering och hantering av de risker för negativ påverkan som är kopplade till vissa produkter, regioner, sektorer eller branscher.

III. Tillämpning och omprövning av beslutet

1. I de procedurregler som finns fogade till detta beslut anges förväntningar, rekommendationer och vägledning som gäller för anslutna länder, nationella kontaktpunkter, kommittén och WPRBC vid tillämpningen av detta beslut.
2. Detta beslut ska med jämna mellanrum omprövas. Kommittén ska lämna förslag för det ändamålet, och WPRBC får utarbeta sådana förslag och lägga fram dem för kommittén.

Procedurregler

I. Nationella kontaktpunkter för ansvarsfullt företagande

De nationella kontaktpunkterna för ansvarsfullt företagande (nedan kallade nationella kontaktpunkter) ska främja *riktlinjernas* genomslag. De nationella kontaktpunkternas verksamhet ska kännetecknas av

1. synlighet,
2. tillgänglighet,
3. öppenhet och insyn,
4. ansvarsutkrävande,
5. opartiskhet och rättvisa,
6. förutsägbarhet, och
7. förenlighet med *riktlinjerna*.

Dessa sju principer utgör de centrala effektivitetskriterierna för nationella kontaktpunkter. De nationella kontaktpunkterna ska, med hänsyn tagen till sina särskilda omständigheter, eftersträva funktionell likvärdighet i bemärkelsen att de alla, genom att uppfylla de centrala effektivitetskriterierna, ska fungera med en likvärdig grad av effektivitet.

A. Institutionella arrangemang

Under förutsättning att målen om funktionell likvärdighet mellan de nationella kontaktpunkterna och om största möjliga genomslag för *riktlinjerna* uppnås, står det de anslutna regeringarna fritt att välja hur de organiserar sina nationella kontaktpunkter i syfte att se till att de centrala effektivitetskriterierna uppfylls. När regeringarna slår fast de institutionella arrangemangen för sina nationella kontaktpunkter ska de i tillämpliga fall söka stöd från arbetsmarknadens parter och andra intressenter liksom behöriga myndigheter.

Detta betyder att följande gäller för de nationella kontaktpunkterna:

1. De ska ha en sammansättning, organisation och tillräcklig resurstillgång som gör det möjligt för dem att fungera som en effektiv plattform för hantering av det breda spektrum av frågor som *riktlinjerna* omfattar, de ska ha tillgång till expertkunskap rörande alla relevanta aspekter av sitt uppdrag som nationella kontaktpunkter, de ska bedriva sin verksamhet opartiskt och de ska i tillräcklig omfattning vara ansvariga inför regeringen i det berörda anslutna landet.

2. För att uppfylla de centrala effektivitetskriterierna och uppnå funktionell likvärdighet kan de använda olika organisationsformer, varvid behovet av att behålla intressenternas förtroende är viktigt att beakta. En nationell kontaktpunkt kan exempelvis bestå av en hög statstjänsteman eller av en organisatorisk enhet inom staten som leds av en hög tjänsteman. Det kan också röra sig om ett myndighets- eller departementsövergripande organ som består eller leds av högre tjänstemän. Ett tredje alternativ är ett organ bestående av företrädare för regeringen/staten, näringslivet, arbetstagarorganisationer och andra icke-statliga organisationer (som företräder många olika intressenter) och/eller oberoende experter. Regeringarna uppmanas att se till att företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer och andra icke-statliga organisationer ingår i organ med rådgivande eller kontrollerande funktioner i fall där detta kan ge den nationella kontaktpunkten användbart bistånd i utförandet av sina uppgifter.
3. De ska bygga upp och vidmakthålla meningsfulla relationer till, och föra dialog med, arbetsmarknadens parter (där så är relevant) och företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer, icke-statliga organisationer och/eller andra berörda parter som kan bidra till *riktlinjernas* genomslag.

B. Information och främjande

De nationella kontaktpunkterna ska göra följande:

1. De ska på lämpligt sätt göra *riktlinjerna* kända och tillgängliga, bland annat genom information på nätet och på de nationella språken. De nationella kontaktpunkterna bör också främja OECD:s till *riktlinjerna* knutna vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande och därvid beakta den särskilda beskaftenheten hos den vägledningen enligt vad som anges i punkt 15 i kommentaren till kapitel II i *riktlinjerna*. Berörda intressenter, inbegripet potentiella investerare (både inhemska aktörer som överväger att investera i utlandet och utländska aktörer som överväger att investera i landet), bör där så är lämpligt ges information om *riktlinjerna*.
2. De ska öka medvetenheten om *riktlinjerna*, om procedurreglerna för tillämpningen av *riktlinjerna* och om den nationella kontaktpunkten själv, bland annat genom samarbete där så är lämpligt med behöriga myndigheter liksom med näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra icke-statliga organisationer och den intresserade allmänheten.
3. De ska besvara frågor om *riktlinjerna*, frågor om OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande och frågor om den nationella kontaktpunkten själv. Sådana frågor kan bland annat tänkas komma från

- a) andra nationella kontaktpunkter,
- b) näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra icke-statliga organisationer och allmänheten, och
- c) regeringar i icke-anslutna länder.

C. Enskilda fall

De nationella kontaktpunkterna ska bland annat fungera som mekanism för klagomålshantering utanför domstol. I den egenskapen ska de bidra till att lösa problem som uppkommer i samband med tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall, på ett sätt som är förenligt med de centrala effektivitetskriterierna i avsnitt I.A ovan. De nationella kontaktpunkterna ska offentliggöra sina förfaranden för handläggning av ärenden, dvs. de förfaranden som de använder när de handlägger enskilda fall, vilka ska vara förenliga med dessa procedurregler; de nationella kontaktpunkterna uppmuntras att samråda med sina intressenter när de utvecklar sina förfaranden för handläggning av ärenden. De nationella kontaktpunkterna ska genom att fungera som diskussionsforum och genom att ställa sin sakkunskap om *riktlinjerna* till förfogande bistå näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra icke-statliga organisationer och andra berörda parter med att effektivt, skyndsamt och i enlighet med gällande rätt och med *riktlinjerna* hantera de problem som uppkommer. Beroende på det enskilda ärendets beskaffenhet kan sådant bistånd innefatta stöd till en konstruktiv dialog, underlättande av överenskommelser mellan de berörda parterna och/eller utfärdande av rekommendationer. Syftet med biståndet kan bland annat vara att främja den framtida tillämpningen av *riktlinjerna* och/eller hantera negativ påverkan på ett sätt som är förenligt med *riktlinjerna*.

Vid tillhandahållande av sådant bistånd ska en nationell kontaktpunkt göra följande:

1. I fall där andra nationella kontaktpunkter är berörda på grund av det enskilda fallets beskaffenhet, ska den nationella kontaktpunkten tillsammans med dessa andra kontaktpunkter genom samordning med ärligt uppsåt utse en huvudansvarig kontaktpunkt och en eller flera stödansvariga kontaktpunkter.
2. Den nationella kontaktpunkten ska samråda med de berörda parterna om de problem som har uppkommit, göra en inledande bedömning av om dessa problem behöver utredas ytterligare och lämna svar till parterna.
3. I fall där den nationella kontaktpunkten efter sin inledande bedömning finner att problemen behöver utredas ytterligare, ska den erbjuda *bona officia* för att hjälpa de berörda parterna att lösa problemen. För det ändamålet ska den nationella kontaktpunkten samråda med parterna och där så är lämpligt göra följande:

-
- a) Rådgöra med behöriga myndigheter och/eller företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra icke-statliga organisationer och relevanta experter.
 - b) Samråda med den nationella kontaktpunkten i eventuella andra anslutna stater som berörs.
 - c) Inhämta information om liknande enskilda ärenden från sekretariatet eller söka vägledning från WPRBC vid osäkerhet om hur *riktlinjerna* ska tolkas. Sådan information eller vägledning är av rådgivande art, konfidentiell och ärendespecifik och är inte att likställa med klargöranden av *riktlinjernas* tolkning, något som i enlighet med avsnitt II.2.c nedan är kommitténs ansvar. I den mån de tillgängliga resurserna medger detta bör sådan information eller vägledning lämnas skyndsamt, så att handläggningen av ärendet inte fördröjs.
 - d) Erbjudas sig att hjälpa parterna att lösa problemen genom att göra upp i godo och icke-konfrontativt, till exempel genom förlikning eller medling, och i den mån som parterna samtycker till detta medverka till en sådan lösning.
4. När förfarandet har slutförts ska den nationella kontaktpunkten, efter att ha samrått med berörda parter, offentliggöra resultaten av förfarandet – med hänsyn tagen till behovet att skydda känslig information om företag och andra intressenter – genom att offentligt utfärda ett slutligt utlåtande i följande fall:
- a) När den nationella kontaktpunkten finner att de aktuella problemen inte behöver utredas ytterligare. – I detta fall bör uttalandet åtminstone innehålla en beskrivning av problemen och information om parternas ståndpunkter (där så är relevant), om de åtgärder som den nationella kontaktpunkten har vidtagit vid sin bedömning av de anförda omständigheterna, om parternas medverkan i förfarandet och om skälen till den nationella kontaktpunktens beslut.
 - b) När parterna har nått en överenskommelse såvitt avser de aktuella problemen. – I detta fall bör utlåtandet åtminstone innehålla en beskrivning av problemen och information om parternas ståndpunkter (där så är relevant), om de åtgärder som den nationella kontaktpunkten har vidtagit för att bistå parterna och om tidpunkten för överenskommelsen. Information om överenskommelsens innehåll får redovisas endast i den mån som de berörda parterna samtycker till detta. I sina uttalanden i fall där en överenskommelse har nåtts kan den nationella kontaktpunkten där så är lämpligt även ta med rekommendationer om tillämpningen av *riktlinjerna*.

-
- c) När ingen överenskommelse har nåtts eller när en part inte är villig att delta i förfarandet. – I detta fall bör uttalandet åtminstone innehålla en beskrivning av problemen och information om parternas ståndpunkter (där så är relevant), om skälen till att den nationella kontaktpunkten fann att problemen behövde utredas ytterligare och om de åtgärder som den nationella kontaktpunkten har vidtagit för att bistå parterna, inbegripet information om parternas medverkan i förfarandet. Där så är relevant bör den nationella kontaktpunkten även ta med rekommendationer om tillämpningen av *riktlinjerna*. Där så är lämpligt kan uttalandet också innehålla information om skälen till att ingen överenskommelse har kunnat nås. Den nationella kontaktpunkten får också efter eget gottfinnande, i den mån som tillämplig lag och dess egna förfaranden för handläggning av ärenden medger detta, ange i sitt slutliga uttalande huruvida den anser att företaget har iakttagit *riktlinjerna*.

Den nationella kontaktpunkten ska skyndsamt underrätta kommittén och WPRBC om de resultat som den har uppnått i enskilda ärenden.

5. Efter det att handläggningen av ett enskilt fall har slutförts ska den nationella kontaktpunkten, i den mån som detta är relevant, följa upp tillämpningen av dess rekommendationer eller av den överenskommelse som parterna i förekommande fall har nått. Den nationella kontaktpunkten bör offentliggöra ett uttalande om uppföljning. Eventuell uppföljning som den nationella kontaktpunkten avser att genomföra bör även hänvisas till i dess slutliga uttalande, med uppgift om när uppföljningen senast är tänkt att äga rum.
6. Den nationella kontaktpunkten ska visa prov på öppenhet och se till att parterna i ett visst enskilt fall får kännedom om alla relevanta fakta och argument som andra parter har lagt fram för den nationella kontaktpunkten, särskilt i *bona officia*-skedet. Om en part framställer en skälig begäran, exempelvis med syftet att skydda känslig information och/eller intressena hos intressenter som är inblandade i det enskilda fallet, får den nationella kontaktpunkten dock hemlighålla viss information för övriga parter.
7. Den nationella kontaktpunkten ska underrätta parterna om att de varken under eller efter förfarandet får offentliggöra eller för tredje man röja fakta och argument som de övriga parterna eller den nationella kontaktpunkten (inbegripet i förekommande fall en extern medlare eller förlikningsman) har låtit dem ta del av under det förfarande som beskrivs i punkterna 1–5 ovan, såvida inte den part som dessa fakta och argument härrör från har samtyckt till att de röjs, dessa fakta och argument redan är allmänt kända eller underlåtenhet att röja dessa fakta och argument skulle strida mot bestämmelser i nationell lag.

8. I fall där problem uppkommer i icke-anslutna länder, ska den nationella kontaktpunkten vidta åtgärder för att utveckla sin förståelse av de aktuella problemen och följa dessa procedurregler.
9. Under hela processen bör den nationella kontaktpunkten vidta alla lämpliga åtgärder som står i dess makt för att hantera risken för repressalier mot parter i ett enskilt fall. Om den nationella kontaktpunkten får kännedom om ett faktiskt eller potentiellt fall av repressalier, bör den i största möjliga utsträckning stödja den berörda parten i syfte att undvika och minimera skadeverkningar samt kontakta de behöriga myndigheterna, där så är möjligt i samråd med den eller de utsatta personerna. Regeringarna bör också vidta relevanta åtgärder för att skydda de nationella kontaktpunkterna och deras medlemmar mot repressalier.

D. Stöd till regeringarnas arbete med att främja ansvarsfullt företagande

I syfte att öka *riktlinjernas* genomslag kan de nationella kontaktpunkterna, där så är lämpligt och i samordning med behöriga myndigheter, stödja sin respektive regerings arbete med att utveckla och genomföra politiska åtgärder med syftet att främja ansvarsfullt företagande liksom att säkerställa konsekvens i sådana åtgärder. Vid tillhandahållande av eller begäran om sådant stöd bör hänsyn tas till den nationella kontaktpunktens resurser och förmåga att fullgöra sina uppgifter enligt punkt I.1 i beslutet.

E. Rapportering

1. Varje nationell kontaktpunkt ska rapportera till kommittén och WPRBC en gång om året.
2. Rapporten bör innehålla information om hur den nationella kontaktpunkten arbetar och om resultatet av dess arbete, inbegripet såvitt avser enskilda ärenden.

F. Kollegial granskning ("peer review")

De anslutna länderna ska se till att det med jämna mellanrum, i sekretariatets regi, genomförs kollegial granskning av deras nationella kontaktpunkt. Syftet med detta ska vara att göra tillämpningen av *riktlinjerna* effektivare, dela med sig av bästa praxis och främja de nationella kontaktpunkternas ändamålsenlighet och funktionella likvärdighet. De närmare villkoren för den återkommande kollegiala granskningen, inbegripet förfarandena för genomförande av granskningen, granskningscykelns längd och finansieringsarrangemangen, ska godkännas av WPRBC och ses över efter slutförandet av varje cykel. Den första cykeln av återkommande kollegial granskning ska inte inledas förrän sådana villkor har godkänts.

II. Investeringskommittén, WPRBC och sekretariatet

1. Kommittén, WPRBC och sekretariatet ska – i överensstämmelse med sina respektive ansvarsområden – behandla önskemål från de nationella kontaktpunkterna om bistånd i dessas utförande av sin verksamhet, inbegripet i fall där en kontaktpunkt är osäker på hur *riktlinjerna* ska tolkas under vissa omständigheter.
2. För att öka *riktlinjernas* genomslag och främja de nationella kontaktpunkternas funktionella likvärdighet ska kommittén med bistånd av WPRBC göra följande:
 - a) Pröva de nationella kontaktpunkternas årliga rapporter enligt avsnitt I.E. ovan. På grundval av dessa rapporter ska WPRBC årligen utarbeta en offentlig rapport med en analys av de nationella kontaktpunkternas verksamhet.
 - b) Pröva motiverade skrivelser från anslutna länder, rådgivande organ (BIAC eller TUAC) eller OECD Watch om huruvida en viss nationell kontaktpunkt fullgör sina uppgifter vid hanteringen av enskilda ärenden. Kommittén ska besluta enhälligt om sitt svar. Det anslutna land vars nationella kontaktpunkt är föremål för en motiverad skrivelse ska delta med ärligt uppsåt i processen och förväntas ansluta sig till det enhälliga beslutet utom under exceptionella omständigheter.
 - c) Överväga att på begäran av ett anslutet land, ett rådgivande organ (BIAC eller TUAC) eller OECD Watch utfärda ett klagörande om tolkningen av *riktlinjerna*. En sådan begäran kan avse huruvida en nationell kontaktpunkt har gjort en korrekt tolkning av *riktlinjerna* i ett enskilt ärende, men då ska kommittén inte dra några slutsatser om enskilda företags agerande.
 - d) I mån av behov utfärda rekommendationer för att få de nationella kontaktpunkterna att fungera bättre och för att se till att *riktlinjerna* tillämpas på ett verkningsfullt sätt. Om kommittén finner, på grundval av de båda senaste årliga rapporteringscyklerna och på förslag av WPRBC, att en nationell kontaktpunkt under längre tid och utan legitima skäl uppenbart har underlåtit att bedriva sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med dessa procedurregler, kan kommittén lämna lämpliga rekommendationer till det anslutna landet och uppmana detta att inkomma med sitt svar inom viss tid. Kommittén får göra detta upprepade gånger tills den finner att problemen har avhjälpats. I sådana frågor ska kommittén och WPRBC fatta sina beslut enhälligt. Det anslutna land vars nationella kontaktpunkt är i fråga ska delta med ärligt uppsåt i processen och förväntas ansluta sig till det enhälliga beslutet utom under exceptionella omständigheter.

-
- e) Samarbeta med internationella partner.
 - f) Föra dialog med intresserade icke-anslutna länder i frågor som omfattas av *riktlinjerna* och dessas tillämpning.
3. Kommittén och WPRBC får inhämta och beakta råd från experter i alla frågor som omfattas av *riktlinjerna*. Kommittén ska besluta om lämpliga förfaranden för detta.
 4. Kommittén och WPRBC ska fullgöra sina uppgifter effektivt och skyndsamt.
 5. Vid fullgörandet av sina uppgifter ska kommittén och WPRBC bistås av sekretariatet, som – under övergripande ledning av kommittén och WPRBC och i överensstämmelse med organisationens arbetsprogram och budget – ska göra följande:
 - a) Fungera som central källa till information för nationella kontaktpunkter som har frågor om hur *riktlinjerna* ska främjas, tolkas och tillämpas. Information om tolkningen av *riktlinjerna* ska lämnas i enlighet med punkt I.C.2.c ovan.
 - b) Inhämta och offentliggöra – inbegripet genom att i enlighet med punkt II.2.a ovan bistå WPRBC i arbetet med att offentliggöra årliga rapporter med analyser av de nationella kontaktpunkternas arbete – relevant information om de senaste trenderna och framväxande praxis när det gäller nationella kontaktpunkters institutionella arrangemang, främjandeaktiviteter och tillämpning av *riktlinjerna* i enskilda ärenden. Sekretariatet ska utarbeta enhetliga rapporteringsformat så att en databas över enskilda ärenden kan skapas och hållas uppdaterad. Dessutom ska sekretariatet utföra regelbundna analyser av enskilda fall.
 - c) Underlätta aktiviteter som skapar möjligheter att lära av varandra liksom åtgärder för kapacitetsuppbyggnad och utbildning, särskilt för nationella kontaktpunkter i länder som nyligen har anslutit sig och för ny personal vid nationella kontaktpunkter, i frågor som rör *riktlinjerna* och procedurreglerna för deras tillämpning, inbegripet främjande och underlättande av förlikning och medling.
 - d) Organisera återkommande kollegial granskning av nationella kontaktpunkter i enlighet med vad som anges i avsnitt I.F ovan.
 - e) Där så är lämpligt underlätta samarbete mellan nationella kontaktpunkter.
 - f) Främja *riktlinjerna* i relevanta internationella forum och vid relevanta internationella möten samt bistå de nationella kontaktpunkterna och kommittén i deras ansträngningar att öka medvetenheten om *riktlinjerna* i icke-anslutna länder.

III. Diverse

Dessa procedurregler ger inte upphov till några ytterligare rättigheter eller skyldigheter enligt internationell rätt.

Kommentarer till procedurreglerna

1. Rådets beslut avspeglar de anslutna ländernas åtagande att främja tillämpningen av rekommendationerna i *riktlinjerna*. Till rådets beslut har fogats procedurreglerna. I procedurreglerna beskrivs förväntningar på, rekommendationer till och annan vägledning för anslutna länder, nationella kontaktpunkter för ansvarsfullt företagande (nedan kallade nationella kontaktpunkter), Investeringskommittén (nedan kallad kommittén), Arbetsgruppen för ansvarsfullt företagande (nedan kallad WPRBC) och sekretariatet. Procedurreglerna ger inte upphov till några ytterligare rättigheter eller skyldigheter enligt internationell rätt. Förväntningar markeras med "ska", rekommendationer med "bör" eller "uppmuntra" och vägledning med "får" eller "kan".
2. I rådets beslut anges centrala aspekter av de anslutna ländernas ansvar för *riktlinjerna* med avseende på nationella kontaktpunkter. Sammanfattningsvis är de anslutna länderna skyldiga att
 - inrätta nationella kontaktpunkter och informera berörda parter om att olika tjänster och faciliteter med koppling till *riktlinjerna* finns att tillgå,
 - avsätta tillräckligt med personal och ekonomiska resurser,
 - skapa förutsättningar för att nationella kontaktpunkter i olika anslutna länder ska kunna samarbeta med varandra i mån av behov, och
 - skapa förutsättningar för att de nationella kontaktpunkterna ska kunna mötas med jämna mellanrum och rapportera till kommittén.
3. I rådets beslut fastställs även vilket ansvar kommittén har för *riktlinjerna*, nämligen bland annat att
 - anordna åsiktsutbyten i frågor som rör *riktlinjerna*,
 - utfärda klargöranden i mån av behov,
 - anordna åsiktsutbyten om de nationella kontaktpunkternas arbete, och
 - rapportera till OECD-rådet om *riktlinjerna*.
4. Investeringskommittén är det OECD-organ som ansvarar för att övervaka att *riktlinjerna* fungerar. Detta ansvar gäller inte enbart *riktlinjerna* utan alla delar av deklARATIONEN (instrumentet för nationell behandling och instrumenten avseende incitament respektive hinder för investering samt motstridiga krav). Kommittén har till uppgift att försöka se till att alla delar i deklARATIONEN respekteras och förstås samt att dessa delar kompletterar varandra och inte är motstridiga sinsemellan.

-
5. WPRBC är ett organ under kommittén med vissa ansvarsområden knutna till *riktlinjerna* och beslutet. I procedurreglerna anges ett antal sätt på vilka WPRBC ska bistå kommittén. Bland annat ska WPRBC göra följande:
 - Utveckla de närmare villkoren för återkommande kollegiala granskningar ("peer reviews") av de nationella kontaktpunkterna, utöva tillsyn över sekretariatets arbete med att organisera kollegiala granskningar och godkänna de rapporter som kollegiala granskningar utmynnar i.
 - Ge vägledning i form av råd till nationella kontaktpunkter som har frågor om hur *riktlinjerna* ska tolkas under specifika omständigheter.
 - Bereda kommitténs svar på motiverade skrivelser och på önskemål om klargörande av *riktlinjerna*.
 - Ge kommittén råd när det gäller dess rekommendationer till ett anslutet land vars nationella kontaktpunkt under längre tid och utan legitima skäl uppenbart inte har fungerat på ett tillfredsställande sätt.
 - Stödja kommittén i samband med dess prövning av de nationella kontaktpunkternas årliga rapporter och dess utarbetande av en årlig offentlig rapport om de nationella kontaktpunkternas verksamhet.
 6. Mot bakgrund av att ansvarsfullt företagande har blivit en allt viktigare fråga för icke-anslutna länder innehåller beslutet en bestämmelse om dialog och samarbete med icke-anslutna länder i frågor som omfattas av *riktlinjerna*. Med stöd av den bestämmelsen kan kommittén anordna särskilda möten med intresserade icke-anslutna länder i syfte att främja förståelsen av standarderna och principerna i *riktlinjerna* liksom procedurreglerna för deras tillämpning. Där relevanta OECD-förfaranden medger detta kan kommittén också knyta sådana länder till särskilda aktiviteter eller projekt rörande ansvarsfullt företagande, bland annat genom att bjuda in dem till sina möten.
 7. Kommittén ska samarbeta med de nationella kontaktpunkterna och söka möjligheter att samarbeta med de rådgivande organen (BIAC och TUAC), OECD Watch och andra internationella partner i syfte att proaktivt främja en ändamålsenlig tillämpning av *riktlinjerna*. I synnerhet ska kommittén, inom ramen för sitt arbete med att följa upp tillämpningen av deklARATIONEN och med stöd av WPRBC, ge vägledning om – och sträva efter att förbättra näringslivets förmåga att tillämpa – tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande, inbegripet inom specifika branscher, geografiska områden och riskområden. Detta ska bland annat innebära att dialog förs med många olika intressenter, och hänsyn ska i samarbete med de nationella kontaktpunkterna tas till behoven hos små och medelstora företag. Ytterligare vägledning för de nationella kontaktpunkterna i detta hänseende ges i punkt 21 nedan.

I. Kommentarer till procedurreglerna för nationella kontaktpunkter

8. De nationella kontaktpunkterna har en viktig roll när det gäller att göra *riktlinjerna* mer kända och öka deras genomslag. Det är företagen som ansvarar för att följa *riktlinjerna* i sin dagliga verksamhet, men regeringarna och deras nationella kontaktpunkter kan bidra till att de tillämpas på ett mer ändamålsenligt sätt. Därför har regeringarna enats om att det är lämpligt att ge bättre vägledning i organisations- och verksamhetsfrågor såvitt avser nationella kontaktpunkter, bland annat genom regelbundna möten och genom tillsyn från kommitténs sida.
9. Många av de funktioner och verksamheter som anges i beslutets procedurregler är inte nya men avspeglar de erfarenheter som har gjorts och de rekommendationer som har lämnats under årens lopp. Genom att de uttryckligen tas upp blir det tydligare hur *riktlinjernas* tillämpningsmekanismer förväntas fungera. Huvuddragen hos alla funktionerna anges nu i sex olika avsnitt i de procedurregler som gäller för de nationella kontaktpunkterna: Institutionella arrangemang, Information och främjande, Tillämpning i enskilda fall, Stöd till regeringarnas arbete med att främja ansvarsfullt företagande, Rapportering och Kollegial granskning.
10. Dessa sex avsnitt föregås av en inledning där de nationella kontaktpunkternas huvudsakliga syfte beskrivs tillsammans med de centrala effektivitetskriterierna. Varje regering får själv bestämma hur dess nationella kontaktpunkt ska organiseras, men de nationella kontaktpunkterna bör ändå ha en likvärdig effektivitet, något som definieras som "funktionell likvärdighet". Funktionell likvärdighet är grundläggande för att nätverket av nationella kontaktpunkter som helhet ska kunna bidra på ett ändamålsenligt sätt till tillämpningen av *riktlinjerna*, särskilt genom att alla nationella kontaktpunkter är fullständigt engagerade i mekanismen för enskilda fall. Ett sådant engagemang från alla nationella kontaktpunkter är viktigt både för att intressenterna ska känna förtroende för de nationella kontaktpunkterna och för att dessa ska ha full effektivitet över hela linjen. De enskilda nationella kontaktpunkterna ska mot bakgrund av sina särskilda omständigheter eftersträva funktionell likvärdighet genom att i utförandet av sina uppgifter uppfylla de nedan beskrivna centrala effektivitetskriterierna, som kommittén och WPRBC även ska utgå från vid kollegial granskning och i diskussioner om nationella kontaktpunkters agerande.

Centrala effektivitetskriterier för funktionell likvärdighet mellan nationella kontaktpunkters verksamhet

a. Synlighet

I överensstämmelse med beslutet utfäster sig de anslutna länderna att inrätta nationella kontaktpunkter som är lätta att identifiera för intressenter och behöriga myndigheter i och utanför det egna landet samt att informera näringslivet, arbetstagarorganisationer och andra berörda parter, inbegripet icke-statliga organisationer, om möjligheten att få tillgång till de tjänster och faciliteter som de nationella kontaktpunkterna erbjuder i samband med tillämpningen av *riktlinjerna*. Ett grundläggande krav i detta sammanhang är att varje nationell kontaktpunkt ska ha en heltäckande webbplats eller webbsida. Regeringarna förväntas publicera information om sina respektive nationella kontaktpunkter – exempelvis var i statsorganisationen som de återfinns, hur de institutionella arrangemangen ser ut och vilka förfaranden som används vid handläggning av enskilda ärenden – och aktivt främja *riktlinjerna*, till exempel genom att anordna evenemang och ta fram material om dem. Sådana evenemang och material kan arrangeras och utarbetas i samarbete med näringslivet, arbetstagarorganisationer, icke-statliga organisationer och andra berörda parter, men inte nödvändigtvis med alla grupper vid varje tillfälle.

b. Tillgänglighet

För att de nationella kontaktpunkterna ska fungera effektivt behöver det vara enkelt att få tillgång till dem, bland annat för näringslivet, arbetstagarorganisationer, icke-statliga organisationer och allmänheten i övrigt. De nationella kontaktpunkterna bör besvara alla legitima förfrågningar om information, och de bör utfästa sig att handlägga enskilda ärenden skyndsamt och effektivt. De nationella kontaktpunkterna ska inte ta ut någon avgift av den som hänvänder sig till dem, och de krav som behöver uppfyllas av den som anmäler ett ärende måste vara tydligt angivna, måste vara lätta att ta reda på och får inte vara onödigt betungande. I den mån som detta är lämpligt och rimligt med tanke på en nationell kontaktpunkts resurser i fråga om tid och pengar, får denna också ge de berörda parterna opartiskt och rättvist bistånd. Sådant bistånd kan exempelvis innefatta användning av språk och översättningar, vägledning om hur man gör för att ens ärende ska kunna tas upp och hur man agerar inom ramen för en medlingsinsats, flexibilitet i fråga om frister samt möjligheter att delta i en process på ett billigare sätt, exempelvis genom distansmöten.

c. Öppenhet och insyn

Öppenhet och insyn är viktigt eftersom detta gör det lättare att uppfylla de övriga centrala effektivitetskriterierna och dessutom bidrar till att öka

förtroendet hos intressenter, parter i enskilda ärenden och allmänheten. Huvudregeln är därför att de nationella kontaktpunkternas verksamhet ska vara öppen och möjliggöra insyn, i den mån som tillämplig lag medger detta. Ett sätt att visa prov på öppenhet och bereda insyn är att offentliggöra de årliga rapporter som en nationell kontaktpunkt lämnar till OECD. Såvitt avser enskilda ärenden kan en nationell kontaktpunkt dock behöva tillämpa sekretess avseende vissa delar av förfarandet, i överensstämmelse med avsnitt I.C.6–7 i procedurreglerna och de därmed sammanhängande kommentarerna.

d. Ansvarsutkrävande

Att de nationella kontaktpunkterna har till uppgift att främja *riktlinjerna*, och att de kan medverka till hantering av svåra problem som berör företag och de samhällen där dessa verkar, medför att de måste redovisa sin verksamhet och kunna utkrävas ansvar för denna. På nationell nivå kan parlament, regeringar och eventuella organ med en rådgivande funktion i förhållande till en nationell kontaktpunkt, liksom olika intressenter, ha en roll att spela när det gäller att lämna återkoppling om de nationella kontaktpunkternas verksamhet och bidra till ett kontinuerligt lärande i syfte att förbättra de nationella kontaktpunkternas prestationer. De nationella kontaktpunkternas årliga rapporter kommer liksom deras regelbundna möten, de aktiviteter som syftar till att de ska lära av varandra och de kollegiala granskningar som de gör av varandra att skapa förutsättningar för de nationella kontaktpunkterna att utbyta erfarenheter och uppmuntra varandra att följa "bästa praxis". Kommittén och WPRBC ska därutöver också skapa tillfällen att utbyta åsikter och erfarenheter som gör det möjligt att bedöma hur verkningsfulla de nationella kontaktpunkternas verksamheter är.

e. Opartiskhet och rättvisa

Opartiskhet och rättvisa är en förutsättning för att de nationella kontaktpunkterna ska kunna behålla förtroendet hos intressenter, parter i enskilda fall och allmänheten. Därför ska regeringarna organisera sina nationella kontaktpunkter på ett sätt som ger dessa möjlighet att agera opartiskt och rättvist samt att uppfattas som opartiska och rättvisa. De nationella kontaktpunkterna ska se till att enskilda ärenden handläggs opartiskt, bland annat genom att aktivt försöka förhindra och avhjälpa potentiella eller upplevda intressekonflikter hos personer som på den nationella kontaktpunktens uppdrag bistår parterna med att lösa problem som har uppkommit i ett enskilt ärende. Dessutom bör de nationella kontaktpunkterna sträva efter att se till att parterna kan delta i processen på skäliga och rättvisa villkor. Detta kan åstadkommas bland annat genom att kontaktpunkterna har tydliga och lättbegripliga förfaranden för handläggning av ärenden, genom att de ser till att obalanser i fråga om makt och

resurser inte hindrar en part från att på ett ändamålsenligt sätt engagera sig i en process och genom att de erbjuder tillgång på skäligen villkor till informationskällor som är relevanta för ett ärende.

f. Förutsägbarhet

De nationella kontaktpunkternas verksamhet ska bland annat innebära att de tillhandahåller tydlig och offentligt tillgänglig information om sin roll och om de förfaranden som de följer när de fullgör sina uppgifter, särskilt såvitt avser hantering av enskilda ärenden. Sådan information bör tillhandahållas bland annat om följande:

- tillhandahållande av *bona officia*,
- de olika skedena i förfarandet för handläggning av enskilda ärenden, inbegripet vägledande tidsramar och de kriterier som tillämpas vid den inledande bedömningen,
- förväntningar i fråga om ärligt uppsåt och sekretess,
- processens beskaffenhet och dess olika möjliga utfall, och
- den roll som de nationella kontaktpunkterna kan spela när det gäller att kontrollera genomförandet av överenskommelser som parterna har nått eller efterlevnaden av rekommendationer som kontaktpunkterna har lämnat.

De nationella kontaktpunkterna ska offentliggöra tydligt och lättbegripligt formulerade beskrivningar av sina förfaranden för handläggning av ärenden, och de ska regelbundet underrätta parterna i ett enskilt fall om hur handläggningen av ärendet fortskrider, särskilt när de vägledande tidsramar som anges i punkterna 51 och 52 nedan kommer att överskridas.

g. Förenlighet med riktlinjerna

De nationella kontaktpunkterna ska bedriva sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med *riktlinjerna*. Såvitt avser hantering av enskilda ärenden innebär detta bland annat att de ska samarbeta med parterna i syfte att undvika situationer där det nås överenskommelser som strider mot *riktlinjerna* eller där förfarandena för handläggning av ärenden strider mot procedurreglerna.

Institutionella arrangemang

11. De institutionella arrangemangen för de nationella kontaktpunkterna ska ge kontaktpunkterna möjlighet att uppfylla de centrala effektivitetskriterierna, att behålla arbetsmarknadsparternas (i förekommande fall) och andra intressenters förtroende och att bidra till att

göra *riktlinjerna* allmänt kända. Beslutet och procedurreglerna ger de anslutna länderna flexibilitet i fråga om de institutionella arrangemang de väljer för sin nationella kontaktpunkt; vissa av de alternativ som står till buds nämns uttryckligen. Dessutom räknas det i beslutet och procedurreglerna upp vad som är helt nödvändigt för att förväntningarna ska kunna uppfyllas, exempelvis att högre tjänstemän måste vara inblandade i den nationella kontaktpunkten och att denna måste ha tillräckliga personalresurser och ekonomiska resurser liksom tillräcklig tillgång till expertkunskap på de områden som *riktlinjerna* omfattar. Regeringarna får använda en annan benämning på sin nationella kontaktpunkt i den mån som detta är lämpligt i det nationella sammanhanget. I syfte att bygga upp förtroendet för sin nationella kontaktpunkt bör regeringarna samråda med intressenterna såvitt avser beslut som i väsentlig grad kan påverka kontaktpunktens institutionella arrangemang.

12. Oavsett vilken struktur regeringarna väljer för sin nationella kontaktpunkt, uppmanas de att inrätta organ med rådgivande eller kontrollerande funktioner där många olika intressenter är företrädade, i den mån som detta kan ge den nationella kontaktpunkten användbart bistånd i utförandet av sina uppgifter.
13. För att de nationella kontaktpunkterna ska kunna få genomslag och auktoritet, behöver de ha tillräckliga resurser. Enligt beslutet ska de anslutna länderna förse sin nationella kontaktpunkt med de personalresurser och ekonomiska resurser som den behöver för att kunna utföra sitt uppdrag på ett verkningsfullt sätt som helt och fullt motsvarar effektivitetskriterierna. De anslutna länderna uppmanas att där så är lämpligt ställa sådana resurser till förfogande för sin nationella kontaktpunkt genom en särskild budget för kontaktpunkten. Vid personalrotering bör de anslutna länderna säkerställa kontinuiteten. Detta kan göras bland annat genom att ny personal ges lämplig utbildning i mån av behov och med sekretariatets stöd samt genom att åtgärder vidtas för att slå vakt om det institutionella minnet.
14. Oavsett vilken sammansättning en nationell kontaktpunkt har ska den skapa och upprätthålla meningsfulla relationer till, och föra dialog med, företrädare för behöriga myndigheter, näringsliv, arbetstagarorganisationer, icke-statliga organisationer och andra berörda parter i syfte att erhålla intressenternas aktiva stöd och vinna deras förtroende.

Information och främjande

15. De nationella kontaktpunkternas roll såvitt avser information och främjande har grundläggande betydelse för strävan att öka intressenternas och allmänhetens kunskaper och medvetenhet om *riktlinjerna* liksom för möjligheterna att uppmantra företagen att handla i över-

ensstämmelse med *riktlinjerna* och att därvid följa OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet.

16. De nationella kontaktpunkterna ska aktivt främja *riktlinjerna*, och de uppmuntras att främja OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet där detta är relevant, bland annat i linje med vad som förordas i rådets rekommendationer om den vägledningen och med hänsyn tagen till den vägledningens särskilda beskaffenhet enligt vad som nämns i punkt 15 i kommentaren till kapitel II i *riktlinjerna*. Exempel på insatser för främjande är att förse intressenter med material på temat ansvarsfullt företagande och att anordna eller delta i evenemang på det temat. De nationella kontaktpunkterna kan också göra reklam för evenemang avseende ansvarsfullt företagande som anordnas av OECD, andra nationella kontaktpunkter eller andra relevanta aktörer. De främjande aktiviteter som en nationell kontaktpunkt bedriver bör vara lättillgängliga och informationen om sådana aktiviteter bör vara lättbegriplig och finnas tillgänglig på nätet och i andra lämpliga former, inbegripet på det eller de nationella språken. Det bör länkas till *riktlinjerna* och OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet, vilka bör finnas på den nationella kontaktpunktens webbplats. De engelska och franska versionerna kan rekvireras från OECD:s sekretariat.
17. I lämplig omfattning ska de nationella kontaktpunkterna eftersträva att bedriva de ovannämnda verksamheterna och tillhandahålla den ovannämnda informationen på ett rättvist sätt till ett brett och representativt spektrum av berörda intressenter. I procedurreglerna nämns potentiella investerare (både inhemska aktörer som överväger att investera i utlandet och utländska aktörer som överväger att investera i landet) som ett exempel. De nationella kontaktpunkterna uppmuntras också att ta kontakt med behöriga myndigheter och diplomatenätverk, vilka kan fylla en viktig förmedlande och förstärkande funktion i främjandet av *riktlinjerna* och i strävan att öka medvetenheten om en nationell kontaktpunkt, bland annat hos intressenter i andra länder. Beroende på det sammanhang där en nationell kontaktpunkt är verksam och de resurser som den förfogar över, kan intressentkartläggningar och kommunikationsplaner vara lämpliga verktyg för att öka räckvidden och genomslagskraften för kontaktpunktens främjandeinsatser.
18. De nationella kontaktpunkterna bör också tillhandahålla information om sina ansvarsområden och verksamheter mot bakgrund av de centrala effektivitetskriterierna. De nationella kontaktpunkterna bör för berörda intressenter framhålla sin möjliga roll i enskilda ärenden. Därvid bör de bland annat, där så är möjligt och lämpligt, rikta sig till aktörer som kan tänkas anmäla enskilda fall till dem. Den information som de lämnar i detta sammanhang bör avse bland annat den process som parter bör följa när de anmäler eller bemöter ett enskilt fall, råd

om de upplysningar som krävs vid anmälan av ett enskilt fall, uppgifter om de krav som parter i enskilda fall måste uppfylla (bland annat med avseende på sekretess) och information om de processer och vägledande tidsramar som den nationella kontaktpunkten tillämpar såvitt avser enskilda fall.

19. I sina insatser för att öka medvetenheten om *riktlinjerna* ska de nationella kontaktpunkterna samarbeta med ett brett spektrum av organisationer och individer, inbegripet där så är lämpligt behöriga myndigheter, näringslivet, arbetstagarorganisationer, icke-statliga organisationer och andra berörda parter. Dessa organisationer har mycket att vinna på insatserna för att främja *riktlinjerna* och deras institutionella nätverk skapar möjligheter till främjande som, om de används för detta ändamål, väsentligt kan förstärka de nationella kontaktpunkternas insatser i detta avseende.
20. En annan huvuduppgift för de nationella kontaktpunkterna är att besvara legitima förfrågningar. Tre grupper av möjliga källor till sådana förfrågningar utpekas särskilt: dels andra nationella kontaktpunkter (vilket avspeglar en bestämmelse i beslutet), dels näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra icke-statliga organisationer och allmänheten, dels regeringar i icke-anslutna länder.
21. Till stöd för kommitténs och WPRBC:s arbete med att proaktivt främja tillämpningen av *riktlinjerna* bör de nationella kontaktpunkterna upprätthålla regelbundna kontakter, inbegripet i form av möten, med arbetsmarknadsparterna (i förekommande fall) och andra intressenter i syfte att
 - a) diskutera ny utveckling och framväxande praxis i fråga om ansvarsfullt företagande,
 - b) stödja de positiva bidrag som företagen kan ge till ekonomiska, sociala och miljömässiga framsteg, och
 - c) delta där så är lämpligt i samarbetsinitiativ med syftet att identifiera och avhjälpa risker för negativ påverkan knuten till specifika produkter, regioner, sektorer eller branscher.

Lärande av kolleger ("peer learning")

22. Utöver att bidra till kommitténs och WPRBC:s arbete för att öka *riktlinjernas* genomslag ska de nationella kontaktpunkterna delta i gemensamma initiativ som syftar till att de ska lära av varandra. Sådana initiativ kan genomföras i form av möten i OECD:s lokaler eller genom direkt samarbete mellan nationella kontaktpunkter.

Kollegial granskning ("peer review")

23. Kollegial granskning är en betydelsefull mekanism som kan göra tillämpningen av *riktlinjerna* effektivare, skapa bättre möjligheter att dela med sig av bästa praxis och främja funktionell likvärdighet. I beslutet utfäster sig de anslutna länderna att se till att deras nationella kontaktpunkter med jämna mellanrum blir föremål för kollegial granskning. Sekretariatet ska organisera denna kollegiala granskning under WPRBC:s överinseende. Den kollegiala granskningen ska ta upp en nationell kontaktpunkts starka och svaga sidor såvitt avser dess fullgörande av sitt uppdrag och dess uppfyllelse av de centrala effektivitetskriterierna i avsnitt I i procedurreglerna. Rekommendationer om hur förbättringar kan åstadkommas ska lämnas där så är lämpligt.
24. De närmare villkoren för de återkommande kollegiala granskningarna (processen, granskningscykelns längd och finansieringsarrangemangen) ska fastställas i en "central mall för kollegial granskning av nationella kontaktpunkter" som ska godkännas enhälligt av WPRBC och offentliggöras på OECD:s webbplats. WPRBC ska se över den centrala mallen vid utgången av varje cykel, särskilt i syfte att se till att de nationella kontaktpunkterna får tillräckligt lång förberedelsestid inför kollegial granskning, att de kollegiala granskningarna inte utgör en oskälig börda, att de är kostnadseffektiva för regeringarna och de nationella kontaktpunkterna (inbegripet de kontaktpunkter som utför kollegial granskning) och att WPRBC:s och sekretariatets arbetsbelastning beaktas samt att processen för att välja ut de kontaktpunkter som ska genomföra kollegial granskning är sådan att alla kontaktpunkter ges möjlighet att ingå i granskningsgrupper. Cykeln för periodisk granskning kommer inte att börja förrän de närmare villkoren har godkänts av WPRBC.

Enskilda fall

25. När det uppkommer problem som rör tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall, förväntas de nationella kontaktpunkterna hjälpa till att lösa dem. Därvid fungerar de nationella kontaktpunkterna som en mekanism för klagomålshantering utanför domstol. I detta sammanhang ska de nationella kontaktpunkterna dels verka för att underlätta dialog mellan parterna och hjälpa dem att nå fram till överenskommelser rörande de aktuella problemen som är godtagbara för alla parter och förenliga med *riktlinjerna*, dels aktivt bidra till sådan dialog med sin expertkunskap om *riktlinjerna*. Dessutom bör de nationella kontaktpunkterna utforma sina slutliga uttalanden på ett sådant sätt att dessa ger vägledning i hur problem som de aktuella kan lösas och i hur *riktlinjerna* ska tillämpas. OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet för ansvarsfullt företagande och OECD:s sektorspecifika vägledning om tillbörlig aktsamhet är resurser som de nationella kontaktpunkterna

kan utnyttja för att bättre förstå *riktlinjerna* och främja dessa, men tanken är inte att det enbart är med stöd av dessa vägledningsdokument som enskilda fall ska kunna anmälas. Varje nationell kontaktpunkt ska offentliggöra tydliga och lättbegripliga förfaranden för handläggning av ärenden där den beskriver hur den hanterar enskilda fall. Dessa förfaranden måste vara förenliga med dessa procedurregler. De nationella kontaktpunkterna uppmuntras att utveckla sina förfaranden för handläggning av ärenden i samråd med intressenterna.

Ärligt uppsåt ("good faith")

26. Processen för hantering av enskilda fall bygger på frivillighet. Alla parter som medverkar i förfarandet förväntas göra detta med ärligt uppsåt. Vad som i detta sammanhang avses med ärligt uppsåt är att parterna ska lämna svar utan opåkallat dröjsmål, iaktta sekretess där så är lämpligt och förenligt med den nationella kontaktpunktens förfaranden för handläggning av ärenden, avhålla sig från att ge en missvisande bild av problemen och processen, särskilt i offentlig kommunikation, och från att hota med eller utöva repressalier mot parter i förfarandet eller mot den nationella kontaktpunkten själv samt uppriktigt delta i förfarandet med syftet att finna en med *riktlinjerna* förenlig lösning på de aktuella problemen, vilket innefattar att allvarligt överväga eventuella erbjudanden om *bona officia* från den nationella kontaktpunktens sida.
27. Om en nationell kontaktpunkt får kännedom om att en person som är inblandad i ett enskilt fall, den nationella kontaktpunkten själv eller någon av dess medlemmar har blivit föremål för hot om repressalier eller faktiska repressalier, bör den vidta de åtgärder som ligger inom dess rådighet, där så är lämpligt i samråd med andra relevanta statliga organ såsom diplomatiska beskickningar, för att se till att den utsatta personen åtnjuter ett tillräckligt skydd och att förfarandet kan fortsätta på ett säkert, tillgängligt, rättvist och opartiskt sätt. Innan den nationella kontaktpunkten vidtar en sådan åtgärd ska den om möjligt samråda med den utsatta personen. Repressalier kan innefatta hot om att skada den berörda personen, dennes familj eller andra släktingar, otillbörliga hot om uppsägning av anställning eller om avbrytande av förmåner samt otillbörliga hot om rättsliga åtgärder. Lämpliga åtgärder kan vara att hemlighålla den utsatta personens identitet, föreslå att den utsatta personen ska företrädas av betrodd tredje man, dokumentera försöken till repressalier i uttalanden och hänvända sig till behöriga myndigheter eller hjälpa den utsatta personen att göra detta.
28. För att slå vakt om tillgängligheten och opartiskheten bör varje regering därutöver vidta lämpliga åtgärder för att skydda sin nationella kontaktpunkt och dess medlemmar mot repressalier, i överensstämmelse

med inhemsk rätt och i samråd med behöriga myndigheter. Varje regering bör stödja de åtgärder som dess nationella kontaktpunkt vidtar för att skydda sig själv och sina medlemmar.

Samordning mellan nationella kontaktpunkter såvitt avser enskilda fall

29. Eftersom de anslutna länderna har låtit *riktlinjerna* avse företag som verkar "inom eller från" deras territorier, kan de nationella kontaktpunkterna få in anmälningar om enskilda fall som rör antingen omständigheter i det egna landet eller omständigheter med koppling till företag etablerade i det egna landet. Vissa enskilda fall kan därför beröra de nationella kontaktpunkterna i flera anslutna länder. Följande är exempel på sådana situationer:

- Ett enskilt fall rör flera anslutna länder i egenskap av hem- eller värdland (exempelvis kan fallet röra verksamhet som bedrivs av ett företag med huvudkontor i ett anslutet land och orsakar påverkan i ett annat anslutet land eller ett företag med olika huvudkontor i flera anslutna länder).
- Problemen i ett enskilt fall rör omständigheter i flera anslutna länder eller berör flera företag etablerade i flera anslutna länder.
- Ett och samma enskilda fall eller flera relaterade enskilda fall (exempelvis enskilda fall som rör olika företag verksamma inom samma projekt eller samma leverantörskedja) anmäls till flera nationella kontaktpunkter.

I sådana situationer ska den eller de nationella kontaktpunkter som har tagit emot anmälan om det eller de enskilda fallen redan från början underrätta alla övriga berörda nationella kontaktpunkter och i samordning med dessa utse en huvudansvarig kontaktpunkt och en eller flera stödansvariga kontaktpunkter samt besluta om samordningsarrangemangen.

30. I allmänhet är det den nationella kontaktpunkten i det land där problemen har uppkommit som blir huvudansvarig kontaktpunkt. I vissa situationer kan dock andra kriterier tillämpas, exempelvis när detta behövs för möjligheterna att bidra till att lösa de aktuella problemen eller när problem har uppkommit i ett icke-anslutet land. Parterna bör hållas informerade om samordningsarrangemangen och ges möjlighet att yttra sig om beslut att utse en annan nationell kontaktpunkt än den som tog emot anmälan om fallet till huvudansvarig kontaktpunkt.
31. Den huvudansvariga nationella kontaktpunkten ansvarar för alla aspekter av processen såvitt avser det aktuella enskilda fallet, och dess förfaranden för handläggning av ärenden ska tillämpas på den processen. Under hela processen för det enskilda fallet ska de stödansvariga nationella kontaktpunkterna hållas informerade om utvecklingen, och de kan bidra med resurser genom att exempelvis granska

uttalanden och rapporter, ombesörja översättningar, tillhandahålla stöd för gemensamma möten med parterna och lämna annat konkret bistånd. De stödansvariga nationella kontaktpunkterna ska med ärligt uppsåt verka för en lösning av det enskilda fallet, och samtliga inblandade nationella kontaktpunkter ska följa anvisningar om sekretess för och lämplig användning av information och material som de erhåller från andra nationella kontaktpunkter.

32. De nationella kontaktpunkterna får be WPRBC:s ordförande om bistånd, inbegripet förslag, när de diskuterar valet av den huvudansvariga och den eller de stödansvariga nationella kontaktpunkterna samt samordningen dem emellan. Om de nationella kontaktpunkterna inte uppnår samförstånd bör den eller de nationella kontaktpunkter som tog emot anmälan om det eller de enskilda fallen fatta ett slutligt beslut i ärendet i samråd med de övriga berörda nationella kontaktpunkterna och regelbundet hålla dessa informerade om hur ärendet fortskrider.

Inledande bedömning

33. Efter att ha samrått med parterna om de problem som har uppkommit, och efter att i förekommande fall i samordning med övriga berörda nationella kontaktpunkter ha utsett en huvudansvarig nationell kontaktpunkt i enlighet med punkterna 29–32 ovan, ska den nationella kontaktpunkten göra en inledande bedömning av om de aktuella problemen behöver utredas ytterligare.

Vid denna inledande bedömning ska den nationella kontaktpunkten beakta

- vem den berörda parten är och vilka intressen den har i saken,
- om problemet är väsentligt, dvs. relevant för tillämpningen av *riktlinjerna*, och om det är väl underbyggt, dvs. om det finns tillräckliga och trovärdiga uppgifter till stöd för det,
- om företaget omfattas av *riktlinjerna*,
- om det tycks finnas ett samband mellan företagets verksamhet och det problem som har tagits upp i det enskilda fallet,
- i vilken mån tillämplig lag och/eller parallella förfaranden mot bakgrund av punkt 35 nedan begränsar den nationella kontaktpunktens förmåga att bidra till lösningen av problemet och/eller tillämpningen av *riktlinjerna*, och
- om en utredning av problemet skulle bidra till *riktlinjernas* ändamål och genomslag.

34. Efter sin inledande bedömning ska den nationella kontaktpunkten

lämna svar till de berörda parterna. Om den nationella kontaktpunkten beslutar att problemen inte behöver utredas ytterligare, ska den underrätta parterna om skälen för sitt beslut. Ett beslut att ett ärende behöver utredas ytterligare innebär inte att de aktuella problemen har behandlats slutgiltigt och inte heller att det har dragits någon slutsats om huruvida ett företag har agerat i överensstämmelse med *riktlinjerna*.

Parallella förfaranden

35. Med "parallellt förfarande" avses en process i eller utanför domstol, av nationell eller internationell karaktär, som rör samma eller närliggande frågor och som skulle kunna påverka det aktuella enskilda fallet. Detta innefattar exempelvis enskilda fall som är under handläggning vid samma nationella kontaktpunkt eller vid en annan nationell kontaktpunkt. Att ett parallellt förfarande har slutförts eller pågår, eller att de berörda parterna har möjlighet att inleda ett parallellt förfarande, hindrar inte en nationell kontaktpunkt från att erbjuda parterna *bona officia*. Den nationella kontaktpunkten bör bedöma huruvida ett erbjudande om *bona officia* skulle kunna bidra på ett positivt sätt till lösningen av de aktuella problemen och/eller den framtida tillämpningen av *riktlinjerna* samt huruvida ett sådant erbjudande skulle kunna ge upphov till allvarlig skada för någon av parterna i det parallella förfarandet eller medföra att någon av dem gör sig skyldig till ohörsamhet mot domstol. Vid denna bedömning kan den nationella kontaktpunkten beakta andra nationella kontaktpunkters praxis, överväga möjligheten att endast delvis ta upp det enskilda fallet eller att vilandeförklara ärendet medan det parallella förfarandet pågår samt där så är lämpligt samråda med de institutioner där ett parallellt förfarande pågår eller skulle kunna genomföras. Den nationella kontaktpunkten ska vid sin bedömning av dessa aspekter sträva efter att erhålla bistånd från parterna genom att begära in relevant information om det parallella förfarandet och inhämta deras synpunkter på det förfarandet.

Bona officia

36. När de uppkomna problemen befinns behöva utredas ytterligare ska den nationella kontaktpunkten erbjuda *bona officia* i syfte att bidra till lösningen av problemen. Inom ramen för *bona officia* kan den nationella kontaktpunkten rådfråga behöriga myndigheter och företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra icke-statliga organisationer och experter, i den mån som detta är förenligt med den nationella kontaktpunktens egna förfaranden för handläggning av ärenden. En nationell kontaktpunkt kan även få hjälp i sin strävan att lösa ett problem genom att samråda med nationella kontaktpunkter i andra länder eller genom att begära information från sekretariatet eller vägledning från WPRBC i frågor som rör tolkningen av *riktlinjerna*.

-
37. Genom *bona officia* ska de nationella kontaktpunkterna skapa ett forum för dialog mellan parterna till stöd för lösningen av de uppkomna problemen. Den nationella kontaktpunktens funktion inbegriper – i linje med att förfarandet för enskilda fall saknar domstolskaraktär – att den med parternas samtycke kan skapa förutsättningar för dialog och överenskommelser dem emellan om en utfästelse från företagets sida att i framtiden verka för att *riktlinjerna* ska tillämpas och att i förekommande fall avhjälpa, i överensstämmelse med *riktlinjerna*, sådan negativ påverkan som redan har inträffat. I samband med att den nationella kontaktpunkten främjar dialog bör den, i syfte att hjälpa parterna att nå en överenskommelse som är förenlig med *riktlinjerna*, förklara de bestämmelser i *riktlinjerna* som är relevanta för de uppkomna problemen.
 38. Inom ramen för *bona officia* ska de nationella kontaktpunkterna, där detta är relevant för de aktuella problemen, erbjuda sig att anordna – eller underlätta parternas tillgång till – processer såsom medling eller förlikning som gör det möjligt för parterna att lösa de aktuella problemen genom att göra upp i godo och på ett icke-konfrontativt sätt. I linje med vedertagen praxis för förlikning och medling kan sådana processer användas endast med de berörda parternas samtycke, och de förutsätter att parterna deltar med ärligt uppsåt. Där det alternativ som väljs är medling kan de nationella kontaktpunkterna antingen genomföra medlingen själva eller i samråd med parterna anlita externa medlare som genomför eller stöder medlingsinsatsen.

Förfarandets avslutning

39. De nationella kontaktpunkterna förväntas alltid offentliggöra resultatet av ett enskilt ärenden i enlighet med punkterna I.C4 och I.C6 i procedurreglerna.
40. När den nationella kontaktpunkten efter sin inledande bedömning beslutar att de problem som har uppkommit i ett enskilt fall inte behöver utredas ytterligare, ska den offentliggöra ett uttalande efter att ha samrått med berörda parter och med beaktande av behovet att iaktta sekretess för känslig företagsinformation och annan information. Om den nationella kontaktpunkten på grundval av sin inledande bedömning kommer fram till att det vore orättvist att offentligt peka ut en part i uttalandet om beslutet, kan kontaktpunkten formulera uttalandet på ett sådant sätt att den partens identitet skyddas.
41. Den nationella kontaktpunkten kan även offentliggöra sitt beslut med innebörden att de uppkomna problemen behöver utredas ytterligare liksom sitt beslut att erbjuda berörda parter *bona officia*.
42. Om de berörda parterna har nått en överenskommelse om de uppkomna problemen, bör de i sin överenskommelse ange hur och i vilken

utsträckning innehållet i denna ska offentliggöras. Den nationella kontaktpunkten ska i samråd med parterna offentliggöra ett utlåtande med en redogörelse för resultatet av förfarandet. Den nationella kontaktpunkten kan lämna rekommendationer om tillämpningen av *riktlinjerna* även i fall där parterna helt eller delvis har kommit överens.

43. Om de berörda parterna inte har nått någon överenskommelse såvitt avser de uppkomna problemen, eller såvitt avser vissa av dessa, om den ena parten eller båda parterna drar sig ur förfarandet eller om den nationella kontaktpunkten kommer fram till att en eller flera av parterna i det enskilda fallet inte vill engagera sig eller delta med ärligt uppsåt, ska den nationella kontaktpunkten utfärda ett uttalande och i detta där så är lämpligt lämna rekommendationer om tillämpningen av *riktlinjerna* i förhållande till de uppkomna problemen. Således ska en nationell kontaktpunkt utfärda ett uttalande även om den anser att det inte behövs någon särskild rekommendation. Uttalandet bör innehålla uppgifter om de berörda parterna, de aktuella problemen, det datum då anmälan gjordes till den nationella kontaktpunkten, eventuella rekommendationer från den nationella kontaktpunkten och eventuella synpunkter som den nationella kontaktpunkten finner för gott att ta med såvitt avser skälen till att förfarandet inte resulterade i någon överenskommelse.
44. Där så är lämpligt och relevant för lösningen av problemen kan den nationella kontaktpunkten också – efter eget gottfinnande och i den mån detta är tillåtet enligt tillämplig nationell lag och enligt dess egna förfaranden för handläggning av ärenden – i sitt slutliga utlåtande redovisa sina åsikter om huruvida företaget har följt *riktlinjerna*. Vidare kan den nationella kontaktpunkten, där så är lämpligt, underrätta behöriga myndigheter om huruvida parterna har deltagit med ärligt uppsåt i förfarandet eller inte. Den nationella kontaktpunkten bör kommunicera öppet med parterna om de åtgärder som den avser att vidta eller har vidtagit i detta hänseende.
45. Den nationella kontaktpunkten bör ge parterna möjlighet att kommentera ett utkast till utlåtande. Det är dock den nationella kontaktpunkten som står bakom uttalandet och det är också den som ensam och efter eget gottfinnande avgör om utkastet till uttalande ska ändras med ledning av parternas kommentarer.

Uppföljning

46. De nationella kontaktpunkterna ska där så är relevant följa upp de överenskommelser som de underlättar och de rekommendationer som de lämnar. Ett exempel på en situation där uppföljning inte är relevant är när parterna tackar nej till uppföljning och är eniga om att problemen har lösts fullständigt. Tidsramen för eventuell uppföljning bör anges i den nationella kontaktpunktens utlåtande. Konkret kan

uppföljning innebära exempelvis att den nationella kontaktpunkten begär in uppdateringar från parterna eller håller ett eller flera möten med parterna (enskilt eller tillsammans) för att bedöma framstegen i genomförandet av åtagandena enligt överenskommelsen eller i efterlevnaden av den nationella kontaktpunktens rekommendationer. Efter att ha genomfört sin uppföljning bör den nationella kontaktpunkten offentliggöra ett uttalande om uppföljning.

Öppenhet och sekretess

47. Öppenhet och insyn är en av de vedertagna allmänna principerna för de nationella kontaktpunkternas verksamhet (se punkt 10 c i avsnittet "Centrala effektivitetskriterier" ovan). Av punkt I.C6 i procedurreglerna framgår dock att det finns vissa omständigheter där det är befogat att låta vissa fakta och argument som parterna har lagt fram omfattas av sekretess. De nationella kontaktpunkterna ska bland annat vidta lämpliga åtgärder för att skydda känslig företagsinformation såsom affärshemligheter. Även annan information – såsom uppgifter om identiteten för enskilda personer som deltar i ett förfarande – bör hemlighållas exempelvis om sådana personer eller deras närstående kan riskera att utsättas för hämndaktioner om informationen lämnas ut. I syfte att bygga upp förtroendet för processen för hantering av enskilda fall, och i syfte att allmänt främja en ändamålsenlig tillämpning av *riktlinjerna*, är det dock viktigt att göra en lämplig avvägning mellan öppenhet och sekretess. I detta sammanhang måste det också påpekas att de ovannämnda bestämmelserna inte hindrar att nationella kontaktpunkter kan vara skyldiga att följa nationell lag i fråga om öppenhet och sekretess.
48. När det gäller parternas möjlighet att ta del av varandras information bör den nationella kontaktpunkten i princip, i syfte att främja en rättvis process, låta varje part få kännedom om alla relevanta fakta och argument som övriga parter har lagt fram för kontaktpunkten under förfarandets gång (särskilt i *bona officia*-skedet). Om en part framställer en skälig begäran om att den andra parten inte fullt ut ska få ta del av anförd information, exempelvis med syftet att skydda känslig affärsinformation liksom andra intressenters intressen, bör den nationella kontaktpunkten i samarbete med den part som har framställt begäran maskera känsligt innehåll så att handlingarna kan lämnas ut. De nationella kontaktpunkterna bör i största möjliga utsträckning undvika att basera grundläggande aspekter av sina beslut på information som inte båda parter har haft tillgång till.
49. När det gäller kommunikation med allmänheten eller tredje man om ett enskilt fall medför det centrala effektivitetskriteriet avseende öppenhet och insyn att parterna och den nationella kontaktpunkten får offentliggöra information om det enskilda fallets existens såvida

inte parterna och kontaktpunkten har kommit överens om motsatsen. Vidare uppmantras de nationella kontaktpunkterna att låta parterna kommunicera offentligt om de olika skedena i den process som beskrivs i avsnitt I.C.1–5 i procedurreglerna (eller själva göra detta) liksom att låta parterna offentliggöra sin respektive första inlägga. Dessutom får båda parter föra diskussioner med sina rådgivare i det aktuella enskilda fallet om information eller handlingar som den andra parten har delat med sig av, förutsatt att dessa rådgivare inte i sin tur röjer sådan information för andra. Annan information ska däremot omfattas av sekretess såvida inte parterna har kommit överens om motsatsen. I synnerhet ska den nationella kontaktpunkten i samband med att processen inleds underrätta parterna om att de aldrig får röja fakta och argument som inte är allmänt kända och som den andra parten eller den nationella kontaktpunkten (inbegripet i förekommande fall en extern medlare eller förlikningsman) har låtit dem ta del av under förfarandet, såvida inte den parten respektive kontaktpunkten har samtyckt till att dessa fakta och argument röjs. I syfte att främja förutsägbarhet, tillit och förtroende får de nationella kontaktpunkterna begära in skriftliga försäkringar i detta hänseende från parterna och deras rådgivare samt införa bestämmelser i sina förfaranden för handläggning av ärenden som ökar sannolikheten för att önskemål om sekretess ska respekteras.

Problem som uppkommer i icke-anslutna länder

50. Som har påpekats i punkt 2 i kapitlet "Begrepp och principer", uppmantras företagen att följa *riktlinjerna* överallt där de är verksamma, med hänsyn tagen till de särskilda omständigheterna i varje enskilt värdland.
- Om problem med anknytning till *riktlinjerna* uppkommer i ett icke-anslutet land ska den eller de nationella kontaktpunkterna i hemlandet eller hemländerna vidta åtgärder för att skapa sig en förståelse av de aktuella problemen. Det kanske inte alltid går att få tillgång till all relevant information eller att sammanföra alla berörda parter, men den nationella kontaktpunkten kan ändå ha möjlighet att göra efterforskningar och vidta andra åtgärder för att fastställa vad som har hänt. Det kan röra sig om att kontakta ledningen för företaget i hemlandet och, där så är lämpligt, ambassader och regeringstjänstemän i det icke-anslutna landet.
 - Det kan tänkas att *riktlinjerna* strider mot ett värdlands lagar eller andra författningar eller mot den politik som förs där. Då kan det vara svårare att få till stånd en ändamålsenlig tillämpning av *riktlinjerna* i ett enskilt fall än när det är ett anslutet land som berörs. Som har noterats i kommentaren till kapitlet "Allmän policy" går *riktlinjerna* visserligen i många fall längre än lagen, men de bör inte – och är inte heller avsedda att – försätta företag i situationer där de ställs inför motstridiga krav.

-
- De berörda parterna ska informeras om de inneboende begränsningarna vid tillämpning av *riktlinjerna* i icke-anslutna länder.
 - Frågor rörande *riktlinjerna* som avser icke-anslutna länder kan även diskuteras vid möten för nationella kontaktpunkter, med syftet att öka kunskaperna om hur problem som uppkommer i icke-anslutna länder kan hanteras.

Vägledande tidsram

51. Förfarandet för enskilda fall omfattar fem olika skeden:

1. Samordning: Där så är relevant ska de berörda nationella kontaktpunkterna med ledning av det anmälda enskilda fallets kännetecken genom samordning sinsemellan utse en huvudansvarig nationell kontaktpunkt. De inledande samordningsarrangemangen, inbegripet utseende av en huvudansvarig nationell kontaktpunkt och en eller flera stödansvariga nationella kontaktpunkter, bör ha slutförts inom två månader.

2. Inledande bedömning och beslut om huruvida parterna ska erbjuda bona officia: De nationella kontaktpunkterna bör sträva efter att ha slutfört sin inledande bedömning inom tre månader efter det att den huvudansvariga kontaktpunkten och den eller de stödansvariga kontaktpunkterna har utsetts, även om ytterligare tid kan behövas för insamling eller översättning av den information som behövs för att ett välgrundat beslut ska kunna fattas.

3. Bistånd till parterna i deras ansträngningar att lösa de aktuella problemen: Om en nationell kontaktpunkt beslutar att erbjuda *bona officia*, bör den sträva efter att bidra till att problemen löses så snart som möjligt. Huruvida insatser i form av *bona officia*, inbegripet medling och förlikning, blir framgångsrika beror ytterst på de inblandade parterna, men den nationella kontaktpunkten bör ändå efter samråd med parterna fastställa en rimlig tidsram för diskussionen mellan parterna med syftet att lösa de aktuella problemen. Om parterna inte når någon överenskommelse inom den tidsramen, bör den nationella kontaktpunkten samråda med parterna om huruvida det finns någon mening med att den fortsätter att bistå dem, och om den nationella kontaktpunkten därvid kommer fram till att det sannolikt inte vore fruktbart att fortsätta förfarandet, bör den avsluta processen och utarbeta ett uttalande.

4. Avslutning av förfarandet: Den nationella kontaktpunkten bör sträva efter att utfärda sitt ulåtande inom tre månader efter det att förfarandet har avslutats.

5. Uppföljning: Den nationella kontaktpunkten får bestämma sin tidplan för eventuell uppföljning i samråd med parterna.

52. Som allmän regel bör de nationella kontaktpunkterna sträva efter att avsluta förfarandet inom 12 månader (14 månader där det krävs samordning i syfte att utse huvudansvarig kontaktpunkt) efter det att anmälan avseende det enskilda fallet har tagits emot. Denna tidsram kan dock behöva utökas i situationer där omständigheterna motiverar detta. Några exempel på sådana situationer är när problem har uppkommit i ett icke-anslutet land, när ett enskilt fall omfattar flera företag, flera anmälare och flera nationella kontaktpunkter eller när det behöver göras översättningar. Om det uppstår eller förväntas bli förseningar i hanteringen av ett enskilt ärende bör den nationella kontaktpunkten alltid skyndsamt underrätta parterna, så att förfarandet förblir förutsägbart. Den nationella kontaktpunkten kan i överensstämmelse med sina förfaranden för handläggning av ärenden besluta att offentliggöra uppdateringar om läget för ärenden.

Rapportering till WPRBC och Investeringskommittén

53. Rapportering är en viktig uppgift för de nationella kontaktpunkterna. Bland annat bidrar deras rapporter till uppbyggnaden av en kunskapsbas och kärnkompetenser när det gäller att främja *riktlinjernas* genomslag. Mot bakgrund av detta ska de nationella kontaktpunkterna lämna in årliga rapporter till WPRBC och Investeringskommittén som gör det möjligt att i den årliga rapporten om *riktlinjerna* ta med information om alla enskilda fall som har anmälts av parter. WPRBC ska förse kommittén med en analys av de nationella kontaktpunkternas årliga rapporter som kan tas med i den årliga rapporten om *riktlinjerna*. De nationella kontaktpunkternas årliga rapporter bör innehålla uppgifter om enskilda fall som befinner sig i något av skedena Samordning, Inledande bedömning, *Bona officia*, Slutförande och Uppföljning. I sin rapportering om den tillämpningsverksamhet som avser enskilda ärenden ska de nationella kontaktpunkterna rätta sig efter de överväganden i fråga om öppenhet och sekretess som avspeglas i punkterna I.C.6-7 i procedurreglerna och i deras egna förfaranden för handläggning av ärenden.

Stöd till regeringarnas arbete med att främja ansvarsfullt företagande

54. I beslutet framhålls det stöd som de nationella kontaktpunkterna – där så är lämpligt och enligt överenskommelser med behöriga myndigheter – kan ge till arbetet med att utveckla och administrera politiska åtgärder och program med syftet att främja ansvarsfullt företagande liksom att säkerställa konsekvens i sådana åtgärder och program. I synnerhet kan de nationella kontaktpunkterna bidra till att säkerställa att sådana insatser är förenliga med *riktlinjerna* och bidra till att slå vakt om *riktlinjernas* ställning som internationell standard för ansvarsfullt företagande jämte andra OECD-instrument och annan OECD-väg-

ledning som härrör från *riktlinjerna*, exempelvis OECD:s vägledning om tillbörlig aktsamhet.

55. Beroende på sammanhanget finns det ett antal olika sätt för nationella kontaktpunkter att stödja sin respektive regerings arbete med att utveckla och genomföra politiska åtgärder för att främja ansvarsfullt företagande samt säkerställa konsekvens i sådana åtgärder. För det första uppmuntras varje nationell kontaktpunkt att informera behöriga myndigheter genom att låta dessa ta del av kontaktpunktens uttalanden och rapporter liksom andra data, undersökningar och insikter i den mån som kontaktpunkten vet att dessa är relevanta för en viss myndighets politiska åtgärder och program, exempelvis inom områden som främjande av handel, ekonomisk diplomati eller andra former av stöd och service till företag. För det andra har anslutna länder funnit det lämpligt att låta sin nationella kontaktpunkt medverka i arbetet med att utveckla och genomföra vissa politiska åtgärder och program, exempelvis nationella handlingsplaner för ansvarsfullt företagande och/eller för företag och mänskliga rättigheter. Den aktuella bestämmelsen ändrar inte *riktlinjernas* frivilliga karaktär, och det stöd som en nationell kontaktpunkt ger eller ombeds att ge bör ha rimlig omfattning mot bakgrund av kontaktpunktens kapacitet och prioriteringar och får inte undergräva dess förmåga att fullgöra sina uppgifter enligt beslutet och procedurreglerna.

II. Kommentar till procedurreglerna för Investeringskommittén, WPRBC och sekretariatet

56. De till rådets beslut fogade procedurreglerna ger kommittén, WPRBC och sekretariatet ytterligare vägledning i hur de ska utföra sina uppgifter. Bland annat anges det att de ska
- utföra sina uppgifter effektivt och skyndsamt,
 - behandla förfrågningar om bistånd från de nationella kontaktpunkterna, bland annat genom att tillhandahålla klaganden, vägledning och information om hur *riktlinjerna* ska tolkas i enskilda fall,
 - anordna åsiktsutbyten om de nationella kontaktpunkternas verksamhet, och
 - erbjuda möjligheter att rådfråga internationella samarbetspartner och experter.
57. Att *riktlinjerna* saknar bindande karaktär medför att kommittén inte kan fungera som domstol eller domstolsliknande organ. Inte heller är tanken att en nationell kontaktpunkts slutsatser och uttalanden ska kunna "överklagas" till kommittén (utom såvitt avser tolkningar av *riktlinjerna*). Bestämmelsen att kommittén inte ska dra några slutsatser om enskilda företags agerande har fått stå kvar i själva beslutet.

-
58. Sekretariatet och WPRBC ska behandla förfrågningar från nationella kontaktpunkter som önskar bistånd därför att de är osäkra på hur *riktlinjerna* ska tolkas i ett pågående enskilt fall. En nationell kontaktpunkt som befinner sig i den situationen bör först kontakta sekretariatet och be att få information om tolkningen av *riktlinjerna* i liknande fall. Om sådan information saknas, den information som finns inte är tillräcklig för att vara till nytta för den nationella kontaktpunkten eller sekretariatet saknar möjlighet att bistå kontaktpunkten, kan denna be WPRBC om vägledning. En sådan förfrågan om vägledning ska hanteras konfidentiellt och – i den mån som de tillgängliga resurserna medger detta – skyndsamt. I syfte att påskynda hanteringen av förfrågningar om vägledning kan WPRBC anordna möten särskilt för det ändamålet eller inrätta en undergrupp med ansvar för att besvara sådana förfrågningar. Då ska WPRBC utarbeta förfaranden som undergruppen ska följa. Den information som sekretariatet lämnar och den vägledning som WPRBC tillhandahåller omfattas av sekretess, är ärendespecifik och har rådgivande karaktär. Sekretariatet ska regelbundet rapportera till WPRBC, och WPRBC ska regelbundet rapportera till kommittén, om problem som har gett upphov till förfrågningar om information och vägledning samt om de svar som har lämnats, med vederbörlig hänsyn till sekretess. Om WPRBC anser att en fråga med avseende på vilken den har ombetts att lämna vägledning kräver ett klagörande om tolkningen av *riktlinjerna*, ska den uppmana den nationella kontaktpunkten att begära ett klagörande av kommittén med stöd av avsnitt II.2.c i procedurreglerna.
59. Att utfärda klagöranden om tolkningen av *riktlinjerna* i enlighet med avsnitt II.2.c i procedurreglerna, i syfte att se till att tolkningen av *riktlinjerna* inte varierar från land till land, är fortfarande en av kommitténs främsta uppgifter. En begäran om klagörande kan framställas av ett anslutet land, ett rådgivande organ (BIAC eller TUAC) eller OECD Watch. En sådan begäran kan bland annat avse huruvida en nationell kontaktpunkt i ett avslutat enskilt fall har gjort en korrekt tolkning av *riktlinjerna* eller av ett tidigare klagörande från kommitténs sida. Kommitténs klagörande ska beredas av WPRBC med stöd av sekretariatet, i enlighet med förfaranden som kommittén ska fastställa och som ska offentliggöras på OECD:s webbplats. Kommittén ska inte dra några slutsatser om ett enskilt företags agerande när den utfärdar ett klagörande, och de nationella kontaktpunkterna förväntas inte uppta ett enskilt fall till förnyad behandling med anledning av ett klagörande.
60. När kommittén diskuterar de nationella kontaktpunkternas verksamhet får den vid behov lämna rekommendationer om hur kontaktpunkterna kan fungera bättre, bland annat med avseende på en verkningsfull tillämpning av *riktlinjerna*, och den får ta upp situationer där en kontaktpunkt har upphört att fungera som avsett. I synnerhet får kommittén slå fast, på grundval av de båda senaste årliga rapporteringscy-

klerna för en nationell kontaktpunkt och på förslag av WPRBC, att den kontaktpunkten under längre tid och utan legitima skäl uppenbart har underlåtit att bedriva sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med procedurreglerna. En sådan slutsats kan bland annat grundas på upprepade underlåtenhet att avsätta erforderliga resurser för det grundläggande fullgörandet av kontaktpunktsuppgifter, uppenbart otillräckliga institutionella arrangemang, fullständig avsaknad av främjande verksamheter, upprepade och väsentliga omotiverade förseningar i hanteringen av enskilda fall eller underlåtenhet att lämna rapporter. Kommittén kan då lämna rekommendationer till den berörda nationella kontaktpunktens land och uppmana detta att inom viss angiven tid rapportera om genomförandet. Om de rapporter som inkommer inte får kommittén att göra bedömningen att den nationella kontaktpunkten fungerar på ett sätt som är förenligt med *riktlinjerna*, får kommittén lämna ytterligare rekommendationer. Kommittén får anmoda sekretariatet att bistå det anslutna landet i genomförandet av rekommendationerna. Det anslutna land vars nationella kontaktpunkt är i fråga bör delta med ärligt uppsåt i processen och förväntas ställa sig bakom den enhälliga bedömningen utom under exceptionella omständigheter, varvid det landet självt avgör huruvida sådana omständigheter föreligger.

61. Kommittén ska även behandla motiverade skrivelser från ett anslutet land, ett rådgivande organ (BIAC eller TUAC) eller OECD Watch om att en nationell kontaktpunkt inte har fullgjort sina skyldigheter i procedurhänseende när det gäller tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall. Kommitténs svar ska beredas av WPRBC med stöd av sekretariatet, i enlighet med förfaranden som kommittén ska fastställa. Svaret ska godkännas enhälligt. Det anslutna land vars nationella kontaktpunkt är föremål för en motiverad skrivelse bör delta med ärligt uppsåt i processen och förväntas ställa sig bakom den enhälliga bedömningen utom under exceptionella omständigheter, varvid det landet självt avgör huruvida sådana omständigheter föreligger. Kommittén ska innan den fattar sitt beslut ge det berörda anslutna landet tillfälle att yttra sig om den motiverade skrivelsen, och kommittén kan uppmana det anslutna landet att inom tolv månader från svaret rapportera om genomförandet av eventuella rekommendationer.
62. För att få till stånd en dialog med icke-anslutna länder i frågor som omfattas av *riktlinjerna* kan kommittén bjuda in intresserade icke-anslutna länder till sina möten, till årliga rundabordssamtal om företagans ansvar och till möten som rör särskilda projekt i fråga om ansvarsfullt företagande.
63. Slutligen kan kommittén och WPRBC vilja anlita experter i samband med behandling av och rapportering om bredare frågor (exempelvis barnarbete och mänskliga rättigheter) eller enskilda frågor, eller med syftet att göra förfarandena mer effektiva. För detta ändamål kan

kommittén vända sig till OECD:s egna experter, andra internationella organisationer, de rådgivande organen (BIAC och TUAC), OECD Watch, icke-statliga organisationer, akademiker och andra. Sådant samarbete med experter ska inte resultera i att det skapas en panel för lösning av enskilda problem eller frågor.

OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag

OECD:s riktlinjer om ansvarsfullt företagande för multinationella företag är regeringars rekommendationer till multinationella företag. Syftet med riktlinjerna är att främja de positiva bidrag som företag kan lämna till ekonomiskt, miljömässigt och socialt framåtskridande och att minimera sådan negativ påverkan inom områden omfattade av *riktlinjerna* som kan ha koppling till ett företags verksamhet, varor och tjänster. Riktlinjerna täcker alla centrala aspekter av företagets ansvar, inbegripet mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter, miljö, mutor, konsumentintressen, informationshantering, vetenskap och teknik, konkurrens och beskattning. I 2023 års upplaga av riktlinjerna finns uppdaterade rekommendationer för ansvarsfullt företagande på viktiga områden som klimatförändringar, biologisk mångfald, teknik, företagets integritet och tillämpning av tillbörlig aktsamhet inom leverantörskedjan, liksom uppdaterade procedurregler för de nationella kontaktpunkterna för ansvarsfullt företagande.

